

**ALMATY
WRITING**
residency

ALMATY WRITING RESIDENCY

РЕСМИ КАТАЛОГЫ
ОФИЦИАЛЬНЫЙ КАТАЛОГ
OFFICIAL CATALOG

2021-2022

Almaty Writing Residency ресми каталогы

Бас редакторы: Юрий Серебрянский
Құрастырушы-редакторы: Валерия Крутова
Қазақтілді нұсқасының редакторы: Дина Махметова
Орыстілді нұсқасының редакторы: Ирина Гумиркина
Ағылшынтілді нұсқасының редакторы: Антон Платонов

Алматыдағы АҚШ Бас консулдығы мен Chevron компаниясына
жобамызды қолдағаны үшін алғыс айтамыз.

Almaty Writing Residency официальный каталог

Главный редактор: Юрий Серебрянский
Редактор – составитель: Валерия Крутова
Редактор / казахский язык: Дина Махметова
Редактор / русский язык: Ирина Гумиркина
Редактор / английский язык: Антон Платонов

Благодарим за поддержку Резиденции Генеральное консульство США
в Алматы и компанию Chevron

Almaty Writing Residency. Official Catalog

Managing editor: Yuri Serebryansky
Editor of compilation: Valeria Krutova
Editor / Kazakh language: Dina Makhmetova
Editor/ Russian: Irina Gumyrkina
Editor / English: Anton Platonov

We thank the U.S. Consulate General in Almaty and Chevron
for their support of the Residency

Алматылық Ашық Әдебиет Мектебі @ 2023
Открытая Литературная Школа Алматы @ 2023
Open Literature School of Almaty @ 2023

<https://litshkola.kz/almaty-writing-residency>

ALMATY WRITING RESIDENCY

РЕСМИ КАТАЛОГЫ
ОФИЦИАЛЬНЫЙ КАТАЛОГ
OFFICIAL CATALOG

Әдебиетке қолдау көрсету – бұл әрдайым ұзақ мерзімді инвестициялар. Біздің достар мен серіктестеріміз IWP International Writing Program америкалық жазушылар резиденциясының үлгісі көрсеткендей, әлемнің түкпір-түкпірінде тұратын жазушылар арасында орнатылған диалог, шыққан кітаптары мен жарияланымдары адамдардың қоғамдағы өзекті мәселелерді қабылдауына әсер ете алады, әдеби шығармаларда зерделенген күрделі мәселелер ақыры өмірде өз шешімін табады. Біздің қоғамда да күрделі мәселелер аз емес, олардың заманауи әдебиетте талқылануы, жан-жақты қарастырылуы шешімін табуға септігін тигізуі мүмкін. Бұл біз туралы, біздің проблемалар мен жетістіктер туралы әңгіме болуы керек. Дәл осы мақсатпен біз Almaty Writing Residency-ні қазіргі қазақстандық авторлардың диалог алаңы ретінде құрдық. Әңгімемізді ұлттық бірегейлікті іздеуге қатысты мәселелерді талқылаудан бастап, балалар әдебиетінде мультимәдени құндылықтарды насихаттау бойынша тәжірибемен алмаса отырып, әңгімемізді жалғастырдық. Биыл әдеби аударма семинарының жұмысы өз жалғасын тапты, өйткені қазақстандық әдебиетті әлемдік оқырманға ұсынғымыз келеді, әдебиетіміздің айтар ойы бар.

Алматыдағы АҚШ Бас консулдығы мен Chevron компаниясының қолдауының арқасында біз қазақстандық авторларға арналған Алматыда резиденцияны өткізіп қана қоймай, АҚШ-тан керемет жазушыларды шақырып, тәжірибемен алмастық. Бұл біз үшін де, әріптестеріміз үшін де пайдалы болды.

Әдебиетке қолдау көрсету – бұл қаражат пен еңбектің ұзақ мерзімді жұмсалуды қажет ететін үдеріс болғанымен, кейбір нәтижелерін қазір де көруге болады: қатысушылардың жаңа шығармалары жарық көріп отыр, қазақстандық әдебиет туралы мақалалар шығып жатыр, Резиденция әдеби үдерістің бір бөлігіне мен біздің сүйікті қаламыздың мәдени ландшафтының ерекшелігіне айналып барады. Бұл AWR-дің жазушыларға қажетті іс-шара болғанын, өз орнымызды тапқанымызды көрсетеді. AWR Қазақстан үшін бірегей бағдарлама.

Біз жұмысымызды жалғастыруға дайынбыз.

**Юрий Серебрянский
Валерия Крутова**

Поддержка литературы – это всегда долгосрочные инвестиции. На примере наших друзей и партнеров, американской писательской резиденции IWP International Writing Program, мы видим, как налаживание диалога между писателями из разных стран оказало влияние на восприятие проблем в обществе через книги и публикации, видим, что осмысление трудных вопросов через литературу в конце концов приводит к решению. В нашем обществе, как и в любом другом, много непростых вопросов, и поиском ответов может стать только обсуждение и рефлексия в современной литературе. Разговор о нас, о наших проблемах и успехах, здесь и сейчас. Именно для этого мы создали Almaty Writing Residency – площадку диалога современных казахстанских авторов. Мы начали разговор с обсуждения проблем поиска идентичности, продолжили его, обменявшись опытом работы с мультикультурностью в детской литературе. В этом году продолжена работа семинара литературных переводов, потому что мы хотим представить казахстанскую литературу глобальному читателю, нам есть что сказать. Благодаря поддержке Генерального консульства США в Алматы и компании Chevron мы не только провели резиденцию для казахстанских авторов в Алматы, но и пригласили замечательных писателей из США и обменялись опытом, что стало полезным не только нам, но и нашим коллегам.

Поддержка литературы – это долгосрочное вложение средств и труда, но некоторые результаты мы видим уже сейчас, выходят новые работы участников, появилось медиа о казахстанской литературе, Резиденция становится частью литературного процесса и частью культурного ландшафта нашего любимого города. Это говорит о нужности AWR и том, что мы заняли свою нишу. AWR – уникальная программа для Казахстана.

Мы готовы и будем продолжать эту работу.

**Юрий Серебрянский
Валерия Крутова**

Supporting literature is a long-term investment. The example of our friends and partners, the US Writer's Residence organized by IWP International Writing Program, demonstrates how a dialogue between writers from different countries has influenced through books and publications the perception of problems in the society, and we can see that contemplating complex issues in literature eventually leads to solutions. Our society faces many difficult questions, like any other, and a way to answer them lies in the discussions and reflection through contemporary literature. A conversation about us, about our challenges and successes, here and now. This is precisely the reason we created the Almaty Writing Residency – a platform for dialogue among contemporary Kazakhstani authors. We began the conversation by discussing the problems of identity quest, and continued it by sharing our experience of working with multiculturalism in children's literature. This year we have continued the work of the literary translation seminar, because we want to present Kazakhstani literature to the global readership and we have a lot to say. Owing to the support of the U.S. Consulate General in Almaty and Chevron, we not only held a residency for Kazakhstani authors in Almaty, we also invited great writers from the United States and shared experiences with them, which was beneficial both for us and our colleagues.

Supporting literature is a long-term investment, but some results have already become evident: new works of the participants are coming out, a media about Kazakhstani literature has appeared, the residency is becoming part of the literary process and part of the cultural landscape of our beloved city. This shows that there is a demand for the AWR and that we have found our niche. The AWR is a unique program for Kazakhstan.

We are ready and willing to continue this work.

Yuri Serebryansky
Valeria Krutova

ALMATY WRITING RESIDENCY – бұл қазақстандық жазушылар үшін тамаша мүмкіндік. Резиденция қазақ пен орыс тілдерінде жазатын бүкіл Қазақстан қаламгерлерінің басын қосып, шығарма оқулары арқылы қазақстандық жазушыларды басқа мәдениеттермен таныстырып отыр. Сондай-ақ ол тәжірибе алмасуға және өзара сыйластыққа негізделген мәдениетаралық диалогтың платформасы болып табылады. Бұл бағдарлама мәдениетаралық түсіністікке септігін тигізіп, жазушыларға, АҚШ-тан келген сарапшыларға және қонақтарға мультимәдениеттілік мәселелерін, әдебиет проблемаларын талқылауға, қазақ пен орыс тілдерінде жазу тәжірибесін алмасуға мүмкіндік береді.

Халықаралық жоба ретінде Almaty Writing Residency бір-біріне ұқсамайтын жазушыларды біріктіреді. Құрылған сәттен бастап идея алмасудың нәтижелілігіне сене отырып, резиденция сан алуан жанрларда қалам тербейтін жазушылармен мақсатты түрде жұмыс істеп келеді. Резиденция сан алуан нәсілдерге, гендерлік бірегейліктерге, жыныстарға жататын, алуан түрлі мәдениеттердің өкілі болып табылатын бүкіл Қазақстан жазушыларына қолдау көрсетіп келеді. Жоба адамдардың идея алмасуына ыңғайлы кеңістік құруға бағытталған.

Жобаның мақсаты – резиденция кезінде жазушылар арасында қалыптасқан қарым-қатынастарды одан әрі дамыту. Қазақстандағы АҚШ миссиясының пікірінше, Almaty Writing Residency-дің ортасы мен ресурстары тілдесу мен шектеусіз идея алмасумен қатар резиденция бағдарламасына қатысушыларға шабыт сыйлап, өздерін дамытуға жаңа мүмкіндіктер береді.

АЛМАТЫДАҒЫ АҚШ БАС КОНСУЛДЫҒЫ

ALMATY WRITING RESIDENCY – выдающаяся возможность для казахстанских писателей. Эта резиденция объединяет писателей со всего Казахстана, пишущих на казахском и русском, а также знакомит казахстанских писателей с другими культурами посредством ридингов. Она также служит платформой для межкультурного диалога, основанного на обмене опытом и взаимном уважении. Программа способствует межкультурному взаимопониманию и дает писателям, приезжим экспертам из США и гостям возможность обсудить вопросы мультикультурности, проблемы литературы и поделиться опытом работы на казахском и русском языках.

В качестве международного проекта Almaty Writing Residency объединяет самых разных писателей. С момента своего основания резиденция

целенаправленно работала с писателями, представляющими широкий спектр жанров, с убежденностью в том, что обмен идеями является продуктивным. Программа резиденции поддерживает писателей со всего Казахстана, представляющих широкий спектр культур, рас, гендерной идентичности и пола. Проект работает, чтобы создать пространство людям для комфортного обмена идеями.

Цель состоит в том, чтобы эти отношения пережили период пребывания в резиденции. Миссия США в Казахстане считает, что среда и ресурсы Almaty Writing Residency, наряду с общением и обменом идеями без границ, дает вдохновение и новые возможности развития для писателей, участвующих в программе резиденции.

ГЕНЕРАЛЬНОЕ КОНСУЛЬСТВО США В АЛМАТЫ

THE ALMATY WRITING RESIDENCY is an outstanding opportunity for Kazakhstani writers. This residency brings both Kazakh and Russian language writers together from across Kazakhstan while introducing Kazakhstani writers to other cultures through reading tours. It also serves as a platform for a cross-cultural dialogue based on shared experience and mutual respect. The program promotes multicultural understanding and gives writers, visiting U.S. experts, and guests an opportunity to discuss multicultural issues, issues of literature, and the experiences of working in the Kazakh and Russian languages.

As an international project, the Almaty Writing Residency embraces a diverse cross-section of writers. Since its inception, the residency has intentionally worked with writers representing a wide range of genres, with the belief that the exchange of ideas is generative. The residency program supports writers from around Kazakhstan, representing a wide range of cultures, races, sexual identities and genders. The project works to make space for people and ideas to comfortably come together.

The goal is that these relationships outlast the duration of the residency visit. The US Mission to Kazakhstan believes that the environment and resources of the Almaty Writing Residency, along with fellowship and an exchange of ideas across the borders, generates inspiration and new directions for the writers create in residence.

U.S. CONSULATE GENERAL IN ALMATY

Алматыдағы АҚШ-тың Бас консулдығы сауда, экономикалық даму, демократия мен басқару, гуманитарлық көмек, денсаулықты нығайту және сырқатқа қарсы күрес, есірткіге қарсы күрес және қоршаған ортаны қорғау сияқты екіжақты және аймақтық мәселелердің кең аясында жұмыс істейді. Сондай-ақ, Бас консулдық Қазақстандағы Американың азаматтарына және бизнестеріне қызметтерін көрсетеді.

CHEVRON КОМПАНИЯСЫ

Штаб-пәтері Сан-Рамон қаласында (Калифорния штаты) орналасқан Chevron корпорациясы –жетекші интеграцияланған энергетикалық компаниялардың бірі. Еншілес кәсіпорындары дүние жүзінде жұмыс істейді. Компания энергия көздерін өңдеудің барлық салаларына: шикі мұнай мен табиғи газды барлауға, өндіруге және тасымалдауға, көлік отынын және басқа энергетика өнімдерін өңдеуге, өткізуге және таратуға, мұнай-химия өнімдерін өндіруге және өткізуге, электр және геотермалды энергиясын өндіруге қатысады, сонымен қатар энергияны тиімді пайдалану саласындағы техникалық шешімдерді әзірлеумен, сондай-ақ болашақтың энергетика ресурстарын, соның ішінде биоотын меңгеру ісімен де айналысады. Қазақстанда Chevron қоғамды дамытуға бағытталған және мәдениет саласындағы жобаларға қолдау көрсетеді, 2021 жылдан бері олардың арасында Almaty Writers Residency де бар.

ALMATY WRITING RESIDENCY – международный проект Открытой Литературной Школы Алматы имени Ольги Марковой (ОЛША) и известной американской программы IWP International Writing Program. Первая писательская резиденция в Казахстане начиная с 2021 года стала ежегодным событием для казахстанских писателей, поэтов и авторов ближнего и дальнего зарубежья.

ALMATY WRITING RESIDENCY — совместный международный проект ОЛША и известной писательской резиденции IWP в США.

IWP была основана Полом Энглом и Хуалинг Ние Энгл как неакадемический, международно ориентированный аналог Мастерской писателей Айовы. С 2014 года программа предлагает курсы для писателей и поэтов со всего мира. С момента своего создания в 1967 году IWP посетило более 1500 начинающих и признанных поэтов, романистов, драматургов, эссеистов и журналистов из более чем 150 стран. Его основная цель — познакомить талантливых писателей с писательским сообществом Университета Айовы и предоставить писателям период оптимальных условий для их творческой работы. С 2000 года IWP возглавляет поэт и журналист Кристофер Меррилл.

ALMATY WRITING RESIDENCY – бұл Ольга Маркова атындағы Алматылық ашық әдебиет мектебі (ААӘМ) мен танымал американдық IWP International Writing Program бағдарламасының халықаралық жобасы. 2021 жылдан бастап, Қазақстандағы Бірінші жазушылар резиденциясы қазақстандық ақын-жазушылар мен алыс және жақын шетел елдерінің авторлары үшін елеулі жыл сайынғы оқиғаға айналып кетті.

ALMATY WRITING RESIDENCY – бұл ААӘМ және танымал АҚШ-тағы IWP жазушылар резиденциясының бірлескен халықаралық жобасы.

IWP-ді 1967 жылы Пол Энгл және Хуалинг Ние Энгл Айова жазушылары шеберханасы үлгісінде халықаралық бейакадемиялық бағдарлама ретінде құрды. 2014 жылдан бері бұл бағдарлама әлемнің түкпір-түкпірінде тұратын жазушылар мен ақындарға курстарды ұсынып келеді. Құрылған кезден бастап IWP курстарына 150-ден аса елден 1500-ден астам танымал және шығармашылығын жаңа бастап жүрген ақын, романист, драматург, эссеист пен журналист қатысты. Жобаның негізгі мақсаты – дарынды жазушыларды Айова Университетінің қаламгерлер қауымымен таныстырып, олардың шығармашылық жұмысына белгілі бір уақытқа оңтайлы жағдай жасау. 2000 жылдан бері IWP-ді ақын әрі журналист Кристофер Меррилл басқарып келеді.

АЛМАТЫДАҒЫ АҚШ БАС КОНСУЛДЫҒЫ

2009 жылдың желтоқсанында Америка Құрама Штаттары Алматыда Бас консулдығын ашты. Бас консуллықта Мемлекеттік департаменттің кеңселері (соның ішінде – консулдық, қоғаммен байланыс жөніндегі және саяси-экономикалық бөлімдер), АҚШ халықаралық даму агенттігі (USAID), Ауруларды бақылау және алдын алу орталығы (CDC), Есірткіге қарсы күрес жөніндегі басқарма (DEA), АҚШ-тың Коммерциялық қызметі және Президенттің ЖИТС-тің алдын алу төтенше жоспары бойынша бағдарламасы (PEPFAR) орналасқан. Бұл Консулдық өңір Қазақстанның төрт оңтүстік аймағын (ОБЛЫСТАРЫН) қамтиды. Дегенмен, көптеген Консулдық агенттіктері мен секциялары Қазақстанда және Орталық Азияда кең өкілеттілікке ие.

ГЕНЕРАЛЬНОЕ КОНСУЛЬСТВО США В АЛМАТЫ

Соединенные Штаты открыли Генеральное консульство в Алматы в декабре 2009 года. В Генеральном консульстве располагаются офисы Государственного департамента (в том числе консульский, по связям с общественностью и политико-экономический отдел), Агентства США по международному развитию (USAID), Центра по контролю за заболеваниями (CDC), Администрации по борьбе с наркотиками (DEA), Коммерческой службы США и Программы Президента по Чрезвычайному плану борьбы со СПИДом (PEPFAR). Это консульский округ охватывает четыре южные региона (ОБЛАСТИ) Казахстана, хотя многие агентства консульства и секции имеют более широкие полномочия в Казахстане и Центральной Азии.

Генеральное консульство США в Алматы работает по широкому кругу двусторонних и региональных вопросов, таких, как торговля, экономическое развитие, демократия и управление, гуманитарная помощь, укрепление здоровья и борьба с болезнями, борьба с наркотиками и охрана окружающей среды. Генеральное консульство также предоставляет услуги для американских граждан и бизнеса в Казахстане.

КОМПАНИЯ CHEVRON

Корпорация «Chevron», со штаб-квартирой в Сан-Рамоне, штат Калифорния, является одной из ведущих интегрированных энергетических компаний, дочерние предприятия которой осуществляют деятельность по всему миру. Компания вовлечена буквально во все сферы разработки источников энергии, включая геологоразведку, добычу и транспортировку сырой нефти и природного газа; переработку, сбыт и распределение транспортного топлива и других энергетических продуктов; производство и продажу нефтехимических продуктов; производство электрической и геотермальной энергии; занимается разработкой технических решений в области эффективного использования энергии, а также освоением энергетических ресурсов будущего, включая биотопливо. «Chevron» в Казахстане поддерживает несколько социально ориентированных и культурных проектов, среди которых, с 2021 года и Almaty Writers Residency.

ALMATY WRITING RESIDENCY is an international project organized by Olga Markova Open Literature School of Almaty (OLSA) and the renowned IWP International Writing Program. With the pilot Writers Residency in Kazakhstan taking place in 2021, it has become an annual event for Kazakhstani writers, poets, and authors from near and far.

ALMATY WRITING RESIDENCY is a collaborative international project of the OLSA and the renowned IWP Writers Residency.

The IWP was founded by Paul Engle and Hualing Nieh Engle as a non-academic, internationally focused counterpart to the Iowa Writers' Workshop. Since 2014, the program offers online courses to many writers and poets across the world. Since its inception in 1967, the IWP has hosted over 1,500 emerging and established poets, novelists, dramatists, essayists, and journalists from more than 150 countries. Its primary goal is to introduce talented writers to the writing community at the University of Iowa, and to provide for the writers a period of optimal conditions for their creative work. Since 2000, the IWP has been directed by poet and journalist Christopher Merrill.

U.S. CONSULATE GENERAL IN ALMATY

The United States inaugurated the Consulate General in Almaty – the only American Consulate in Central Asia – in December 2009. The Consulate General hosts offices of the Department of State (including Consular, Public Affairs and Political/Economic Sections), the U.S. Agency for International Development (USAID), the Centers for Disease Control (CDC), the Drug Enforcement Administration (DEA), the Foreign Commercial Service (FCS) and the President's Emergency Plan for AIDS Relief (PEPFAR). This consular district encompasses the four southern regions (oblasti) of Kazakhstan, although many Consulate agencies and sections have broader mandates in Kazakhstan and in Central Asia.

The U.S. Consulate General in Almaty works on a wide range of bilateral and regional issues, such as trade, commerce, economic development, democracy and governance, humanitarian assistance, health promotion and disease control, counter-narcotics and environmental protection. The Consulate General also provides services to American citizens and businesses in Kazakhstan.

CHEVRON CORPORATION

Chevron Corporation, headquartered in San Ramon, California, is one of the world's leading integrated energy companies, with subsidiaries operating worldwide. The company is involved in literally every area of energy development, including the exploration, production and transportation of crude oil and natural gas; the refining, marketing and distribution of transportation fuels and other energy products; the manufacture and sale of petrochemical products; the production of electricity and geothermal energy; the development of energy efficiency solutions; and the development of future energy resources, including biofuels. Chevron supports several socially-oriented and cultural projects in Kazakhstan, including the Almaty Writing Residency, launching in 2021.

ПРЕССА О РЕЗИДЕНЦИИ RESIDENCY IN MEDIA

«Казахстанская литература с момента обретения независимости страны переживала периоды и великой депрессии, и возрождения. Сейчас она находится, пожалуй, на самом интересном этапе – стремительного развития, когда проявляется новое поколение литераторов, в частности, пишущих на двух языках – казахском и русском. Однако их разрозненность, оторванность друг от друга пока еще остается проблемой. Чтобы объединить казахоязычных и русскоязычных авторов, в прошлом году в Алматы появилась площадка – Almaty Writing Residency, которая стремится создать для них единую творческую среду и вывести казахстанскую литературу на новый – международный – уровень».

«Задачи резиденции – не просто собрать авторов в одном творческом пространстве, а заставить их коммуницировать и работать совместно, чтобы выявить общие болевые точки казахстанской литературы и попытаться найти решение. Каждая резиденция имеет свою тему, вокруг которой и крутится всё: тексты, встречи, дискуссии. Например, темой первой Almaty Writing Residency была казахстанская идентичность. И всю неделю участники искали ответы на вопросы: какие мы писатели – казахстанские? казахские? русские, живущие в Казахстане? что нового мы можем сказать миру в этом контексте? Темой же второй резиденции стала «Мультикультурность в детской и подростковой литературе. Детская литература в эпоху перемен». Как отмечает координатор AWR Валерия Крутова, в какой-то степени это продолжение темы и дискуссий первой резиденции, поскольку, несмотря на разнообразие культур, сливаясь в одну, они образуют именно казахстанскую».

«Уникальность казахстанской мультикультурности, по мнению самих резидентов, это и то, что в Казахстане стираются границы между национальностями, разные народы могут свободно выпускать образцы своей культуры, и то, что каждый впитывает в себя частичку разных культур, а они сосуществуют и взаимодействуют, но не сливаются – сохраняют свою идентичность. Именно эта черта, по словам организаторов AWR, и интересна зарубежным читателям».

«Результатом первой резиденции стало открытие казахской редакции в литературном онлайн-журнале «Дактиль», создание проекта The

Alma Review, где публикуются на английском языке рецензии и эссе о казахстанской литературе, и премия Qalamdas для казахстанских авторов. Валерия Макеева отмечает, что сейчас пока рано говорить о каких-то результатах второй AWR, но уже очевидно, что Almaty Writing Residency дает всему казахстанскому литературному сообществу ощущение нужности, важности и перспектив. Потому что ее цель – создать как можно больше литературных связей между авторами, пишущими на казахском, русском, а теперь и английском языке, и укрепить уже существующие. Но она не ограничивается только резидентами, которые собраны в одном творческом пространстве, а проводит встречи с издателями и редакторами журналов, дискуссии на литературные темы для всех желающих. У казахстанских литераторов, для которых долгое время российские литературные фестивали были единственной возможностью заявить о себе, завести полезные связи, выйти на издателей, да и просто повариться в литературном котле, теперь есть гораздо большие перспективы для развития. Поскольку AWR – это именно та площадка, которой так не хватало казахстанской литературе – площадка, на которой не просто знакомятся друг с другом и обсуждают написанные тексты, а взаимодействуют на более глобальном уровне».

Vlast.kz

«The second Writing Residency took place in Almaty from October 23 to October 29. This is a project of the Open Literary School of Almaty jointly with Chevron and the U.S. Consulate, with the support of the International Writing Program of the University of Iowa. Thanks to the Writing Residency in Almaty 2021, you are reading this blog now – it was born during the event.

This year, not only writers, but also translators participated in the residency. A separate workshop of literary translation was held under the leadership of Nina Murray, and gathered 8 people who were interested in exploring literary translation. The participants translated texts included in the long list of the Qalamdas prize. The pieces, originally written in Russian and Kazakh languages, will now be available in English versions as well.

The residency, which took place in a sanatorium, was a very comfortable format for writers and translators. Four meals a day, wellness treatments, clean air and healthy sleep after a ton of activities – what else do you need for comfortable work? During the week, the translators worked on the seminars in the mornings, and in the evenings they met with resident writers at thematic meetings. We discussed children's literature (which was the topic of the residency), the lack of a bridge between authors and translators, got acquainted with foreign guests (for example, Christopher Merrill, head of IWP and the host of the residency last year) and read texts».

The Alma Review

«Қоғамның тұтастығына ықпал ететін мәселелердің бірі – мультимәдениеттілік

«Қазақ әдебиеті осы уақытқа дейін дамудың біраз кезеңдерінен өтті. Ал, қазіргі уақыт әдебиетіміздің нағыз қарыштап дамып, жаңа сатыға көтерілетін кезі десем, қате болмас.

Қазақ және орыс тілдерінде жазылып жүрген шығармалар өте көп. Бірақ, олардың арасында байланыстың болмауы Алматы қаласында Almaty Writing Residency жобасының ашылуына себеп болды.

Бытыр қыркүйек айында өткен Almaty Writing Residency жобасы туралы ақпарат іздеп, ғаламторды шарлағанда осы жобаның ұйымдастырушысы Юрий Серебрянский мен аудармашы Нина Мюррейдің сұхбаты көзіме түсті. Юрий Серебрянский бұл сұхбатында:

«Осыдан үш жыл бұрын әдеби фестиваль өткізіп, қазақ тілді және орыс тілді авторлардың сұхбаттасуына мүмкіндік аз екенін аңғардық. Сонымен қатар, біз бас қосқан кезде екі әдебиет өкілдерінің арасында айтарлықтай келіспеушіліктің жоқтығын, тек тілдік кедергі бар екенін байқаған едік. Нәтижесінде бір-бірімізді мүлдем танымайтынымызды түсіндік. Резиденция қаламгерлердің өзара араласуына, танысуына, ортақ мәселелерді талқылауына жол ашатын қадам болуы мүмкін. Бұл бір жағы. Екінші жағынан, бүгінгі таңда қазақстандық бірегейлік мәселесін көтеру өте қиынды, өйткені Қазақстанда болып жатқан оқиғаларға дер кезінде әрі оқырман қызығатындай жауап беруіміз өте маңызды. Болашақта біз тақырыптарды таңдауда икемділік танытуымыз қажет – бұл жыл сайын қоғамда болып жатқан оқиғаларға реакция болуы мүмкін».

Сонымен, биыл Алматы жазушылар резиденциясының екінші маусымы сәтті өтті. Резиденция тақырыбы: «Балалар мен жасөспірімдер әдебиетіндегі мультимәдениеттілік. Өзгеріс дәуіріндегі балалар әдебиеті». Халықаралық әдеби жоба аясында алты резидент және тоғыз аудармашы бір апта бойы бірге өмір сүріп, семинарларға қатысып, мол тәжірибе жинады. Бұл жерде резиденттердің әдеби мәтіндерді оқып, аударып, бір-бірінің шығармаларын оқып, талқылауына барлық жағдай жасалды. Өзім қатысушысы болмасам да, орыс тілді және қазақ тілді әдебиет өкілдерінің бір-бірімен танысып, шығармаларын оқыса деп жүрген мен үшін бұл шараның маңызы зор болды. Оған қоса, бұл жерге ағылшын тілі де қосылып, қазақ авторларының шығармалары ағылшын тіліне аударылып жатқаны қуантты.

Резиденция жұмысының нәтижелі болғаны анық. Оған менің сөздерім ғана емес резиденция қатысушыларының пікірлері де дәлел бола алады.

Резиденция қатысушысы Айнагүл Садықова осы жобаның маңызы мен алған әсерін баяндап берді:

«Бытыр ғана есігін ашқан Almaty Writing Residency – әдебиеттің әр түрлі саласында еңбек ететін, түрлі жанрда жазатын қаламгерлердің басын біріктіру талабынан туындаған жаңа шығармашылық алаң.

Өзім қатысқан балалар әдебиеті бойынша биылғы Резиденция теориялық жағынан да, тәжірибелік те жағынан пайдалы болды. Ең әуелі, семинар жетекшісі америкалық жазушы Келли Дуайер балаларға арнап жазудың бұрыннан белгілі жөн-жосығына жол-жөнекей шолу жасай отырып, негізінен, әлемдік балалар әдебиетіндегі өзгерістер, жаңа үрдістер, үлгі болар авторлар, т.б. турасында нақты мағлұмат беріп, салмақты мысалдар келтірді.

Резиденцияның анық есте қалатын ерекше сәті – тәжірибелік жұмыс. Семинар үстінде, одан соң, «үй жұмысы» ретінде жазған дүниелерімізді талқылау кезінде де жетекшіміз Келли көркем ойды қалай дамытып, қай арнаға сайдыру, қандай тұжырым, нендей оймен түйіндеу керектігіне жөн сілтеп отырды. Өз басым оның кейде автордың өзі байқамаған әлдебір иірімді бетке алып шығатын, идеяның иін қандыра түсетін детальдарды дөп ұсына қоятын шеберлігіне қызықтым.

Бұлардан бөлек Резиденция – мақсаты бір, өрнегі алуан әріптестердің шығармашылық сұхбаттары, өзара кеңесі дер едім. Өйткені, кәсіби талқылау дәрістен тыс кезде де толастаған жоқ. Біз – ескісі бар, жаңасы бар – жазғанымызды бір-бірімізге оқытып, пікір бөлісіп, ақыл-кеңес айтып, мәре-сәре болдық. Резиденттердің осыншалық тіл табысуына ұйымдастырушылардың да кәсіби білігі, адами ашықтығы сеп болғанына өзім куәмін.

Сондай-ақ, «Аруна», «Меломан», «Тентек» сынды белді баспа өкілдерімен кездесу де пайдалы іс болды. Кішкентай оқырмандардың таңдауы, нарықтағы жағдай, шығармашылық үрдістердің сыртында, баспалармен шығармашылық қана емес, маркетинг, жарнама, т.б. тұрғысындағы қарым-қатынас сипаты, жұмыс реті, сатылары тарабында бағдар алып, беталысымызды түзей түстік».

Adebiportal.kz

СЕМИНАР ЖЕТЕКШІЛЕРІ ВЕДУЩИЕ СЕМИНАРОВ И ЛЕКТОРЫ INSTRUCTORS AND LECTURERS

КРИСТОФЕР МЕРРИЛЛ

Кристофер Мерриллдің жарияланымдары жеті поэзия жинағын құрайды, соның ішінде Американдық ақындар академиясының марапатына – Питер И. Б. Лаван атындағы жас ақындар сыйлығына – ие болған «Сигнал оты» (Watch Fire), көптеген редакторлық еткен еңбектері және аудармалары, сондай-ақ нон-фикшн жанрындағы алты кітап. Олардың арасынан үшеуін ерекше атап өтуге болады:

90-шы жылдардың бірінші жартысындағы Балкандағы қарулы қақтығыстар туралы «Тек шегелер ғана қалады» (Only the Nails Remain), автордың киелі Афон тауына саяхаты жайлы «Жасырын Құдайдың кереметтері» (Things of the Hidden God), өткенді шолу кітабы «Сәнталмен автопортретім» (Self-Portrait with Dogwood). Бұл кітапта ол өз өмірін ғана емес, әлемде болған маңызды оқиғаларды ой елегінен өткізеді.

Мерриллдің көркем шығармалары 40-қа жуық тілге аударылған. Сонымен қатар асқан дарынның арқасында ол журналистика саласында да көптеген жетістікке қол жеткізген. Ол Францияның Әдебиет және өнер орденінің иегері, Джон Саймон Гуггенхайм Мемориалдық қоры және Инграм Меррилл қорының шәкіртақы алушысы, аудармашылық шеберлігі үшін бірқатар сыйлықтардың иегері атанған.

2000 жылдан бері Меррилл Айова Университетінің Халықаралық жазушылар бағдарламасының директоры ретінде 50-ден астам елде мәдени дипломатияның миссияларын ұйымдастырған. 2011–2018 жылдары ол АҚШ-тың ЮНЕСКО істері жөніндегі Ұлттық комиссиясында қызмет еткен. 2012 жылдың сәуір айында президент Барак Обама оны АҚШ-тың Гуманитарлық ғылымдарының консулдығындағы лауазымға тағайындаған.

КРИСТОФЕР МЕРРИЛЛ

Публикации Кристофера Меррилла насчитывают семь сборников поэзии, из которых можно выделить удостоенный награды Академии Поэтов Америки — премии имени Питера И.Б. Лавана для молодых поэтов — «Сигнальный огонь» (Watch Fire), множество редакторских работ и переводов, а также шесть книг в жанре нон-фикшн. Среди последних особенно выделяются три: «Only the Nails Remain» — о вооруженных конфликтах на Балканах в первой половине 90-х, «Things of the Hidden God» — о путешествии писателя на священную гору Афон, «Self-Portrait with Dogwood» — книга-ретроспектива, в которой автор изучает не только своё прошлое, но и события, окружавшие его.

Его писательские работы были переведены почти на сорок языков, а журналистский талант проявляется во многих публикациях. Он является кавалером Ордена Искусств и Литературы Франции, стипендиатом Мемориального фонда Джона Саймона Гуггенхайма и Фонда Инграма Меррилла, обладает различными премиями за переводческую деятельность.

На посту директора Международной писательской программы Университета Айовы, который он занимает с 2000 года, Меррилл организовал миссии культурной дипломатии более чем в пятидесяти странах. В 2011–2018 годах он работал в Национальной Комиссии США для ЮНЕСКО, в апреле 2012 президент Барак Обама назначил его на пост в Национальном консульстве гуманитарных наук США.

CHRISTOPHER MERRILL

has published six collections of poetry, including Watch Fire, for which he received the Lavan Younger Poets Award from the Academy of American Poets; many edited volumes and translations; and six books of nonfiction, among them, Only the Nails Remain: Scenes from the Balkan Wars, Things of the Hidden God: Journey to the Holy Mountain, The Tree of the Doves: Ceremony, Expedition, War, and Self-Portrait with Dogwood. His writings have been translated into nearly forty languages; his journalism appears widely; his honors include a Chevalier des Arts et des Lettres from the French government, numerous translation awards, and fellowships from the John Simon Guggenheim Memorial and Ingram Merrill Foundations. As director of the International Writing Program at the University of Iowa since 2000, Merrill has conducted cultural diplomacy missions to more than fifty countries. He served on the U.S. National Commission for UNESCO from 2011-2018, and in April 2012 President Barack Obama appointed him to the National Council on the Humanities.

НИНА МЮРРЕЙ

Нина Мюррей батыс украиналық Львов қаласында туып-өсті. Лингвистика және шығармашылық жазу саласындағы ғылыми дәреженің иегері. «Алкеста о дүниеде» (Alcestis in the Underworld, 2019 жылы Circling Rivers Press баспасынан жарық көрген) атты өлеңдер жинағының, Minimize Considered (Finishing Line Press, 2018), Minor Heresies (Heartland Review Press, 2020) және Damascus Electric (Pen & Anvil Press, 2020) атты

кітаптардың авторы. Оның орыс және украин тілдерінен аудармалары – Петр Алешковскийдің «Старгород» әңгімелер жинағы, Оксана Забужконың «Ұмытылған құпиялардың мұражайы» («Музей заброшенных секретов») атты романы және Оксана Луцишинаның «Иван мен Феба» романы.

Орыс, украин, испан, литва, ағылшын тілдерін біледі.

НИНА МЮРРЕЙ

Нина Мюррей родилась и выросла в западноукраинском городе Львов. Имеет ученую степень в области лингвистики и творческого письма. Автор сборника стихов «Alcestis in the Underworld» (Circling Rivers Press, 2019), а также chapbooks Minimize Considered (Finishing Line Press, 2018), Minor Heresies (Heartland Review Press, 2020) и Damascus Electric (Pen & Anvil Press, 2020). Ее переводы с русского и украинского включают: «Старгород» Петра Алешковского, «Музей Заброшенных секретов» Оксаны Забужко и «Иван и Феба» Оксаны Люцишиной.

Владеет русским, украинским, испанским, литовским и английским языками.

NINA MURRAY

Nina Murray was born and raised in the Western Ukrainian city of Lviv. She holds advanced degrees in linguistics and creative writing. She is the author of the poetry collection Alcestis in the Underworld (Circling Rivers Press, 2019) as well as chapbooks Minimize Considered (Finishing Line Press, 2018), Minor Heresies (Heartland Review Press, 2020), and Damascus Electric (Pen & Anvil Press, 2020). Her translations from Russian and Ukrainian include Peter Alekhovskiy's Stargorod, Oksana Zabuzhko's Museum of Abandoned Secrets, and Oksana Lutsyshyna's Ivan and Phoebe (forthcoming from Deep Vellum).

She speaks Russian, Ukrainian, Spanish, Lithuanian, and English.

КЕЛЛИ ДУАЙЕР

Айова Университетінің Жазушылар шеберханасының түлегі, «Періштелер іздері» және «Елестермен автопортреті» романдарының, балаларға арналған екі кітаптың авторы. Оның монолог форматындағы пьесалар мен шағын драмалары Мэдисон, Бостон, Нью-Йорк, Глазго (Шотландия) қалаларында сахналанды. Калифорнияда туып-өсіп, Мэдисон маңындағы Барабу қаласында

(Висконсин штаты) тұрады. Жазушылық шеберліктің курсын оқытып, басқа қаламгерлердің қолжазбаларын өңдеп, роман, пьесаларға қалам тартып, орта жасқа келген Дисней ханшайымдарынан шабыт алып, өте қысқа әңгімелерді жазып келеді. Тәжірибелі ұстаз, қолынан келген көмегін аямайтын жазушылық шеберліктің оқытушысы.

КЕЛЛИ ДУАЙЕР

Выпускница писательского семинара Университета Айовы, автор романов «Следы ангела» и «Автопортрет с призраками» и двух книг для детей. Монологи и пьесы ставились в Мэдисоне, Бостоне, Нью Йорке и Глазго. Выросла в Калифорнии и живет в Барабу (близ Мэдисона), штат Висконсин, где преподает писательское мастерство, занимается редактурой сценариев в качестве фрилансера, и работает над романом, пьесами, и короткой прозой, вдохновленной повзрослевшими принцессами Диснея. Имеет большой опыт преподавателя, редактора и ведущей писательских семинаров, помогать другим достичь писательского успеха – ее страсть!

KELLY DWYER

Kelly Dwyer is a graduate of The University of Iowa Writers' Workshop and the author of two novels, The Tracks of Angels and Self-Portrait with Ghosts, and two children's books; her monologues and short plays have been produced in Madison, Boston, New York and Glasgow, Scotland. She grew up in California and lives in Baraboo (near Madison), Wisconsin, where she teaches creative writing part-time, does freelance manuscript editing, and is working on a novel, more plays, and flash fiction inspired by the Disney Princesses at middle age. A longtime teacher, writing coach, and editor, passionate about helping other writers achieve success.

2021

ҚАТЫСУШЫЛАР

УЧАСТНИКИ

PARTICIPANTS

НУРАЙНА САТПАЕВА
НУРАЙНА САТПАЕВА / NURAINA SATPAEVA

НУРАЙНА САТПАЕВА

Алматыда тұрады. Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университетін инженер-системотехник мамандығы бойынша тамамдаған. Алматылық ашық әдебиет мектебінің тыңдаушысы. Липки қаласындағы Жас жазушылар форумына, СЭИП қоры ұйымдастырған Балалар жазушылар форумына қатысушы. “Баденвайлер” (Германия), “Данко” (Ресей), «Литодрاما» байқауларының иегері, «Большая ремарка», “Аврора” байқауларының финалисті, Волошин фестивалінің, «Любимовка», «Баденвайлер», «Автора на сцену» байқауларының жартылай финалисті. Шығармалары «Нева», «Сибирские огни», «LitteraNova», «Новая Юность» журналдарында, «АСТ» баспасынан, СЭИП қорының баспасынан шыққан әңгімелер жинақтарында жарияланған.

Маңызды жарияланымдардың тізімі:

«Нет фотографии» («Фотосуреті жоқ») әңгімесі, «Нева» журналы, **2019**
«Новогодний снег» («Жаңа жылғы қар») әңгімесі, «Таксичная книга» әңгімелер жинағы, АСТ, **2019**
«Алька и серебряная тамга» («Әлка мен күміс тұмары») әңгімесі, СЭИП қоры, **2019**
«Кара» («Қара») әңгімесі, «Сибирские огни» журналы, **2020**
«Фантазия» («Қиял») әңгімесі, «Новая Юность» журналы, **2021**.
“Әлканың күміс тұмары” кітабы, “Тентек” баспасы, **2022**.

НУРАЙНА САТПАЕВА, живет в Алматы. Окончила Казахский Технический Университет по специальности инженер – системотехник. Слушатель Литературной школы Алматы. Участник форума молодых писателей в Липках, Форума детских писателей фонда СЭИП. Лауреат конкурсов «Баденвайлер» (Германия), «Данко» (Россия), «Литодрاما», финалист конкурса «Большая ремарка», «Аврора» (Польша), полуфиналист Волошинского фестиваля, конкурсов «Любимовка», «Баденвайлер», «Автора на сцену». Публиковалась в журналах «Нева», «Сибирские огни», «LitteraNova», «Новая Юность», в сборнике рассказов издательства «АСТ», фонда СЭИП.

Перечень значимых публикаций:

Рассказ «Нет фотографии», журнал «Нева», **2019**
Рассказ «Новогодний снег», сборник рассказов «Таксичная книга», АСТ, **2019**
Рассказ «Алька и серебряная тамга», фонд СЭИП, **2019**
Рассказ «Кара», журнал «Сибирские огни», **2020**
Рассказ «Фантазия», журнал «Новая Юность», **2021**.
Книга «Серебряная тамга Альки», издательство «Тентек», **2022**

NURAINA SATPAYEVA lives in Almaty. She graduated from Kazakh Technical University as a systems engineer. She studied at Almaty Literary School. She participated in the forum of young writers in Lipki, the Children's Writers Forum of the SEIP Foundation. Laureate of Litodrama contest, finalist of Grand Remark contest, semi-finalist of Voloshin festival, Lubimovka contest, Badenweiler contest, Author to the Stage contest. She was published in the magazines Neva, Sibirskie Ogny, LiteraNova, Novaya Yunost, and in a collection of short stories by AST Publisher and the SEIP Foundation.

Significant publications:

Short story "No Photography," Neva magazine, **2019**

Short story "New Year's Snow," a collection of short stories

"Taxi-c Book," AST, **2019**

Short story "Alka and the Silver Tamga," SEIP Foundation, **2019**

Short story "Kara," Siberian Lights magazine, **2020**

Short story "Fantasy," Novaya Yunost magazine, **2021.**

"Alka's Silver Tamga," Tentek Publishing **2022**

ЖИЗНЬ НА СТЫКЕ...

Я родилась в городе Атырау, где достаточно сделать шаг по мосту и переместиться из Азии в Европу. Жила в Советском Союзе и хватило одного декабрьского рассвета, чтобы проснуться в Республике Казахстан. По щелчку секундной стрелки из жителя двадцатого столетия я превратилась в человека Поколения X, видевшего эру без Интернета. А Ковид-19 вынудил меня балансировать между «офлайн» и «онлайн».

Существовая на стыке континентов и эпох, культур и понятий, я часто испытываю тревогу, не в состоянии почувствовать себя полноценным членом того или иного сообщества:

– Казашка по национальности, но пишущая и мыслящая на русском языке;

– Программист по профессии, но прозаик и драматург по призванию;

– Женщина с восточным воспитанием, но европейским образованием.

Я смотрю казахское кино, и сюжеты порой будто срисованы с иностранных фильмов. Даже звуки кюя из первых кадров, напитанные шелестом сухой травы и гулом ветра, кажутся чужеродными. Читаю современных казахстанских авторов и иногда непросто прочувствовать, кто герой по национальности и в какой стране родился. Имена персонажей стали интернациональными, события, которые с ними случаются, могут произойти в любой точке мира, и стоит только поменять имя герою и место действия, как теряется впечатление уникальности произведения.

Невольно задаешься вопросом как, к примеру, у американского писателя Халеда Хоссейни, покинувшего Афганистан еще ребенком, получилось сохранить национальную идентичность и наполнить ею свои книги. И почему авторам, живущим в Казахстане, так сложно сделать казахстанских героев узнаваемыми, а родные степи не похожими на прерии Эрнеста Сетона-Томпсона?

Свои рассказы и пьесы я пишу на русском языке, тем самым сразу отсекая казахоязычных читателей, которых более шестидесяти процентов в стране. Не пишу на родном языке, а современных казахстанских авторов редко переводят с русского языка на казахский, и это автоматически вычеркивает меня из казахских авторов. Но и русским автором себя не считаю. Чтобы стать русским писателем, наверное, надо родиться и жить в России, как Лев Толстой в Ясной Поляне, проникнуться всей душой русским: светлой зеленью заливных лугов, земляникой, нанизанной на стебелёк травы, скрипучим деревянным мостиком, перекинутым через речку.

В наше время быть казахстанским автором для меня – это быть ограниченным: в аудитории, которая тебя читает; в тематике, так как всегда есть страх, что произведение окажется местечковым и пройдет мимо читателей из других стран; в свободе слова из-за этнической принадлежности и феномена «Уят[1]».

Как найти баланс в творчестве и жизни? Как писать о событиях в Казахстане и судьбах казахстанцев, так чтобы сохранить нечто такое, чего нет в других культурах и ни за что не придумать? Как понять, кто ты – казахстанский, казахский или русский писатель?

Наверное, для себя я давно решила, что я – казахстанский автор. Теперь выбор остается за читателем.

ШЕКАРАДАҒЫ ӨМІР...

Мен Атырау қаласында дүниеге келдім. Бұл қалада көпірге шығып, бірақ қадам бассан, Азиядан Еуропаға жетесің. Кеңес Одағында өмір сұрып, желтоқсанның бір күні Қазақстан Республикасында ояндым. Сағаттың секундтік тілі бір рет жылжып, мен жиырмасыншы ғасырдың адамынан Х буынының өкіліне айналдым. Ал індет басталғанда «офлайн» мен «онлайн» арасында таңдау жасауыма тура келді.

Континенттер, дәуірлер, мәдениеттер мен ұғымдар арасындағы шекаралық кеңістікте өмір сүргендіктен, кейде өзімді қоғамның қай тобына жатқызырымды білмей абыржымын:

- Ұлтым қазақ болғанымен, орысша ойлап, орысша жазамын;
- Программист – кәсіби мамандығым, ал проза мен драматургияны жүрек қалауыммен таңдадым;
- Қазақы тәрбие алған әйелмін, бірақ еуропа білімінен сусындадым.

Қазақ фильмдерін көріп отырсам, маған олардың сюжеттері шетелдік кино туындыларынан көшіріліп алынғандай көрінеді. Тіпті алғашқы кадрларындағы қураған шөптің сыбдыры мен желдің гуіліне толы күй дыбыстары маған жат көрінеді. Қазіргі қазақстандық авторлардың шығармаларын оқысам, кейде кейіпкердің ұлты кім, қай елде тұратынын түсінбеймін. Кейіпкерлердің есімдері кез келген елдің азаматтарына қойсаң келе береді, олардың өміріндегі оқиғалар әлемнің кез келген түкпірінде орын ала алады. Кейіпкердің есімі мен оқиға орнын өзгертсең, туындының өзіндік ерекшелігі бірден жоғалады.

Ауғанстаннан балалық шағында көшіп кеткен американдық жазушы Халед Хоссейнидің өзінің ұлттық бірегейлігін сақтап, шығармаларында ұлттық нақышты бере алғаны расында таңғалдырады. Неліктен Қазақстанда

тұратын авторлардың кейіпкерлері отандастарының көңілінен шықпайды, шығармаларында бейнеленген қазақ даласы Эрнест Сетон-Томпсонның прерияларына ұқсайды?

Өз әңгімелерім мен пьесаларымды орыс тілінде жазып, мен оларды еліміздің халқының алпыс пайызынан астамын құрайтын қазақ тілді оқырмандарға таныта алмаймын. Ана тілімде жазбаймын, ал қазіргі қазақстандық авторлардың шығармалары орысшадан қазақ тіліне сирек аударылады, сондықтан да мен қазақ авторларының қатарынан орын ала алмаймын. Алайда өзімді орыс авторларының қатарына жатқызбаймын. Орыс жазушысы болу үшін сен Ресейде дүниеге келіп, Лев Толстойдың Ясная Полянада күн кешкеніндей өмір сүріп, орыс болмысына тән барлық нәрселерді: жасыл желек жамылған жайылмаларды, бір тал шөпке тізілген бүлдіргенді, өзенге майысып асылып тұрған сықырлауық ағаш көпірді – бойыңа сіңіруің керек.

Меніңше, қазіргі таңда қазақстандық автор болу жазушыға біраз кедергілер тудырады: шығармаларыңды оқитын аудиторияның шектеулі болуы, тақырып жағынан да осындай шектеулердің бар болуы (туындыларың шетел оқырманына түсініксіз бола ма деп қорқасың, ұлтың қазақ болған соң ұятмендердің сынына ілікпеу үшін сөздерді абайлап, сақтықпен қолданасың).

Өмір мен шығармашылықтың тепе-теңдігін қалай табуға болады? Қазақстанда болып жатқан оқиғалар мен отандастарыңның өмірі туралы жазатын болсаң, басқа жерде кездеспейтін, тек біздің мәдениетімізге тән нәрселерді қалай сақтауыңа болады? «Мен кіммін – қазақстандық, қазақ не орыс жазушысымын?» деген сұраққа қалай жауап табуыңа болады?

Өзім үшін мынадай шешім қабылдадым: мен қазақстандық автормын. Енді оқырман өз таңдауын жасауы керек.

LIFE AT THE INTERSECTION...

I was born in the city of Atyrau, and it takes just one step across the bridge to move from Asia to Europe. I lived in the Soviet Union and it took just one December dawn to wake up in the Republic of Kazakhstan. At the click of the clock's second-hand, I turned from a resident of the twentieth century into a Generation X person, who has seen times without the Internet. And Covid-19 forced me to balance between "offline" and "online".

Existing at the junction of continents and eras, cultures and concepts, I often feel uneasy, unable to feel like I belong to any particular community:

- Kazakh by nationality, but writing and thinking in Russian;
- A software engineer by profession, but a novelist and playwright by vocation;
- A woman with an Eastern upbringing, but a European education.

I watch Kazakh cinema, whose stories seem copied from foreign movies. Even the sound of the cue from the first scenes, imbued with the rustle of dry grass and the rumble of the wind, seems foreign. I read modern Kazakhstani authors, and sometimes it is not easy to feel the nationality of the characters and where they come from. The names of the characters have become international, the events that happen to them can happen anywhere in the world, and it only requires a change of names and place, and the impression of the uniqueness is lost.

One wonders how, for example, the American writer Khaled Hosseini, who left Afghanistan as a child, managed to preserve his national identity and wrap his books in it. And why is it so difficult for authors living in Kazakhstan to make Kazakh heroes recognizable, and native steppes not similar to the prairies of Ernest Seton-Thompson?

I write my stories and plays in Russian, which immediately severs off Kazakh-speaking readers who make over 60 % of the population. I do not write in my mother tongue, and modern Kazakh authors are seldom translated from Russian into Kazakh, which automatically strips me of the status of a Kazakh author. But I don't consider myself a Russian author either. To become a Russian writer, you must be born and live in Russia, like Leo Tolstoy in Yasnaya Polyana, and feel Russian with all your soul: the bright green of flooded meadows, strawberries beaded on a stalk of grass, a creaking wooden bridge across the river.

To be a Kazakhstani author these days, for me, means to be limited: limited in readership; limited in the subject matter, since there is always a fear that the work will turn out parochial and neglected by readers from other countries; limited in freedom of expression because of ethnicity and the phenomenon of «Uyat» (Kazakh for "shame").

How to find balance in your work and your life? How to write about events in Kazakhstan and destinies of Kazakhs, preserving something unique, not thinkable in other countries? How to understand who you are — a Kazakhstani, Kazakh, or Russian writer?

I guess I have long decided for myself that I am a Kazakhstani author. Now it's up to the reader.

АМАН РАХМЕТОВ

АМАН РАХМЕТОВ / AMAN RAKHMETOV

АМАН (АМАНГЕЛДИ) РАХМЕТОВ. Ақын. 1995 жылдың 3 маусымында Қазақстандағы Орал қаласында дүниеге келген. 11 жасында, «Жас ұлан» әскери мектеп-интернатында оқып жүрген кезде өлең жаза бастады. Мектепті бітірген соң Н. Е. Жуковский мен Ю. А. Гагарин атындағы әскери-әуе академиясына түсті, сол кезде поэзияға көбірек қызығушылық таныта бастады.

2017 жылы РФ Жазушылар одағы ұйымдастырған поэзия семинарына қатысқан. Платонов фестивалінің әдеби оқылымдарына қатысушы. «Земля возвращается, и люди...» («Жер айнала береді, ал адамдар...») атты өлеңі ««Аңсар» таңдауы бойынша Қазақстандағы 50 үздік әдеби еңбек» жинағына енген.

2018 жылы өлеңдері алғаш рет «Подъём», «Мысли» журналдарында жарияланды.

Воронеж жас әдебиетшілерінің облыстық кеңесіне қатысушы.

2019 жылы Вячеслав Лютыйдың алғысөзімен «Почти» («Дерлік») атты тұңғыш өлеңдер кітабы жарық көрді.

Шығармалары «Простор», «Молоко», «Камертон» журналдарында, «Литературная Россия» газетінде басылды.

2020 жылы өлеңдері «Нева», «Дружба народов», «Формаслов», «Дактиль», «Новый берег», «Подъем», «Простор» журналдарында жарияланды.

СЭИП қоры ұйымдастырған поэзия семинарына қатысушы. Семинар жетекшісі – Анна Гедымин.

2021 жылы Алматылық ашық әдебиет мектебін бітірген, поэзия семинарының жетекшісі – Евгений Абдуллаев.

«Стихи» баспасы ұйымдастырған поэзия семинарына қатысушы, семинар жетекшісі – Алексей Алёхин.

Өлеңдер «Гостиная» журналында жарияланды.

АМАН (АМАНГЕЛЬДЫ) РАХМЕТОВ. Поэт. Родился 3 июня 1995 года в городе Уральск (Казахстан). Первые стихи были написаны в военной школе-интернат «Жас улан» в возрасте 11 лет. После окончания школы поступает в военно-воздушную академию им. Н. Е. Жуковского и Ю. А. Гагарина, где начинает относиться к поэзии серьезно.

2017 г. – участник семинара поэзии «современник» при союзе писателей РФ. Участник литературных чтений на Платоновском фестивале. Стихотворение «Земля возвращается, и люди...» вошло в сборник «50 лучших литературных работ Казахстана по версии «Ансар»».

2018 г. – первая публикация стихов в журнале «Подъём», «Мысли».

Участник воронежского областного совещания молодых литераторов.

2019 г. – первая поэтическая книга — «Почти» с предисловием Вячеслава Лютого.

Публикации в литературных журналах «Молоко», «Простор», «Камертон» и в газете «Литературная Россия».

2020 г. – публикации стихов в журналах «Нева», «Дружба народов», «Формаслов», «Дактиль», «Новый берег», «Подъем», «Простор».

Участник семинара поэзии фонда СЭИП. Руководитель Анна Гедымин.

2021 г. – выпускник открытой литературной школы Алматы, руководитель семинара поэзии Евгений Абдуллаев.

Участник семинара поэзии издательства «Стихи», руководитель семинара поэзии Алексей Алёхин.

Публикация стихов в журнале «Гостиная».

AMAN (AMANGELDY) RAKHMETOV. A poet. He was born on June 3, 1995 in Uralsk (Kazakhstan), wrote his first poems in the military boarding school "Zhas ulan" at the age of 11. After graduating from school, he was enrolled into the Military Air-Force Academy named after N. Zhukovsky and Y. Gagarin, where he began to take poetry seriously.

2017 – Took part poetry seminar "contemporary" held under the Union of Writers of the Russian Federation. Participated in literary readings at the Platonov Festival. The poem "The Earth revolves, and people..." was included in the collection "50 best literary works of Kazakhstan according to "Ansar".

2018 – His poems were published in the magazine "Podyem", "Thoughts".

Participant of the Voronezh regional convention of young writers.

2019 – His first poetry book – "Almost" – comes out with a foreword by Vyacheslav Lyutoy.

Publications in literary magazines "Moloko", "Prostor",

"Kamerton" and in the newspaper "Literary Russia".

2020 – Publications of poems in the magazines "Neva", "Friendship of Nations", "Formaslov", "Dactyl", "New Bank", "Lift", "Prostor".

Took part in the poetry workshop of the SEIP Foundation, supervised Anna Gedimin.

2021 – Graduate of the open literary school in Almaty, head of the poetry workshop Evgeny Abdullayev.

Participant of the poetry seminar of the publishing house "Poetry", head of the poetry seminar Alexey Alyokhin.

Poems published in "Gostinaya" journal.

ЧТО Я МОГУ СКАЗАТЬ МИРУ КАК КАЗАХСТАНСКИЙ АВТОР?

Прежде, чем ответить на этот вопрос я хочу определить, а точнее поставить себя в рамки казахстанского автора. Это необходимо в том смысле, что я – это в первую очередь я, а уже потом все остальное. Для своей матери я сын, для жены муж, для читателя моих текстов поэт. Я думаю, что главное для человека – это быть существенным в первую очередь. Так, для матери я являюсь хорошим (любое прилагательное) сыном, для жены – верным мужем, для читателя – либо плохим, либо хорошим. Читатель не будет задумываться о том, к какой национальности я принадлежу, он будет думать о стихах, если, конечно, они ему понравятся.

К примеру, я восхищаюсь степным волком Германа Гессе. Он пишет: «Человек – это сад с сотнями деревьев, сотнями плодов, сотнями трав». Это прекрасный образ. Я не говорю – немецкий писатель Герман Гессе, я говорю просто – Герман Гессе. Кобо Абэ пишет: «Год за годом мимо них, как воды реки, текут ученики и уплывают, а учителя, подобно камням, вынуждены оставаться на дне этого потока.» Сравнить учителей с камнями, а учеников – с мимо проплывающими водами – это жестоко и красиво. И здесь я не говорю японский писатель Кобо Абэ.

Но для кого я – не просто поэт, а казахстанский автор? Не для носителя русского языка и не для моего соотечественника. Я буду казахстанским автором для третьего человека, для переводчика или для читателя этих переводов. И вот, что я могу сказать этому миру, как казахстанский автор? Все, что угодно. Я казах. Я буду говорить уверенно, что я казах, ибо доказательством этого факта будет строчка в моем паспорте и разрез глаз на моем лице. Я казах, который думает и говорит не на казахском, но на русском языке. И дело не в сложившихся обстоятельствах, дело в моем выборе. Да, отчасти я заблудившийся кочевник русской речи и как правило, всякий заблудившийся должен непременно узнать свои следы и вернуться по ним домой, в начало своего пути, чтобы, взглянув на свою жизнь как на свою личную историю, пойти новой дорогой. Но я никуда не вернусь. Я привык к пространству русского языка, стены которого обвешаны стихотворениями сотней поэтов и писателей. Я привык к этому воздуху.

Я понял, что важно видеть расстояние между буквами, потому что оно всегда одинаковое, если оно не одинаковое, то это не слово, а предложение. Это малая пустота внутри слова и есть начало мысли. С (воздух) т (воздух) о (воздух) л. Следующие расстояние – между словами.

Оно больше и его можно услышать. Так, у каждого человека есть свое слово и это его имя. И имя — оболочка с некой пустотой внутри, которая необходима для первой мысли.

И все это, казалось бы, в чужом для меня пространстве. Раньше я испытывал стыд за незнание своего родного языка (не бытового, литературного), но сегодня я осознаю, что пространство языка не шире пространства как такового. То есть, не стоит придавать этому большого значения. Если мы красим стены своей квартиры это не значит, что стены подъезда должны быть обшарпанными и бесцветными. Так быть не должно. Мы должны стремиться к равновесию пространства. Грубо говоря, если моя квартира окрашена в зеленый цвет, а квартира соседа в синий — это означает, что моя квартира окрашена в зеленый, а квартира соседа в синий и не обязательно чтобы цвет подъезда был бирюзово-синим. Достаточно, чтобы он был чистым. Мы, современные люди, способны ловить и удерживать равновесие пространства, когда как другое, равное по значимости измерение становится полной противоположностью в контексте моего разговора. Я говорю о равновесии времени. Я говорю о невозможности. Время — это лошади, мчащиеся неизвестно куда, лишь бы мчаться и когда какое-нибудь чудо искусства возникнет на пути этого стада часть стада провалится в пропасть мгновения не по своей воле, по инерции, а другая часть будет не понимать происходящего из-за плотной степной пыли. А может время это никакие не лошади, но высокие холодные мраморные статуи без каких-либо образов (безобразные) и любви. Не важно. Мы все равно будем относиться к часам как к одному из удобств, которое выдумал человек. Время — это стул. Время — это чашка утреннего кофе.

И все-таки, вопреки войнам и болезням, ровное тихое искусство слова всегда находило это равновесие, чтобы человек шёл, ибо люди канатоходцы во языцех. Идти не значит шагать в целом, но говорить и наблюдать. Хорошее стихотворение это вечность, и к вечности мы всегда близки, важно чувствовать себя, свою кожу, эту нежную границу, которую легко перейти. Стоит лишь открыть глаза.

Что еще я могу сказать этому миру? Я повторяюсь — все что угодно, но станут ли меня слушать, а если и станут, поймут ли меня правильно? Примут ли мой голос за степной тюльпан, а горло за китайскую стеклянную вазу? Поймут ли, что ключицы могут быть не только побережьем атлантического океана, но и рукояткой тугого тюркского лука. Смогут ли они почувствовать зуд каждой стрелы в молчаливом колчане? Я не знаю. Борис Поплавский в своей статье «Среди сомнений и очевидностей» заметил: «Не для себя и не для публики пишут. Пишут для друзей. Искусство есть частное письмо, посылаемое наудачу неведомым

друзьям и как бы протест против разлуки любящих в пространстве и во времени. Потому-то так же мало настоящих читателей, как мало настоящих друзей. Потому-то каждый настоящий читатель мог бы быть другом и сам бы того хотел». И вот, что я бы сказал своему другу.

Сегодня я смотрел на дерево, ветви которого отпилили по высоте двух метров. Одна из веток, срубленная у основания так и не коснулась земли. Она держалась за остальное дерево, как человек держится за другого человека. Не тянется, а именно держится. Это случайность, но я так хочу отдавать себя полностью таким случайностям. Так, человек изучающий космос иногда перестает думать и начинает просто наслаждаться звёздами.

МЕН ҚАЗАҚСТАНДЫҚ АВТОР РЕТІНДЕ ӘЛЕМГЕ НЕ АЙТА АЛАМЫН?

Бұл сұраққа жауап берер алдында менің өзіме қазақстандық автор ретінде анықтама беріп, өзімді «қазақстандық автор» деген ұғымның шеңберінде қарастырғым келеді. Мұның мәні мынадай: ең алдымен мен — бұл мен, ал тек содан кейін басқа әлеуметтік рөлдер жиынтығымын. Анам үшін мен оның ұлымын, әйелім үшін — оның жарымын, мәтіндерімнің оқырманы үшін ақынмын. Адам үшін ең бастысы — алдымен белгілі бір зат есім болу деп ойлаймын. Сөйтіп, анам үшін мен жақсы (кез келген сын есім) ұлымын, әйелім үшін — адал жарымын, оқырманым үшін мен не жаманбын, не жақсымын. Оқырманға өлеңдерім ұнаса, ол менің ұлтымның кім екені туралы ойланбай, өлеңдерім туралы ойлайтын болады.

Мәселен, мен Герман Гессенің «Дала қасқырын» тұшынып оқимын. Ол: «Адам — бұл жүздеген ағашқа, жүздеген жеміске, жүздеген шөпке толы бақ», — деп жазады. Бұл тамаша бейне. Бірақ мен «неміс жазушысы Герман Гессе» деп айтпаймын, жай «Герман Гессе» деп айтамын. Кобо Абэ: «Жылдан жылға шәкірттері олардың жанынан өзеннің суындай ағады да кетеді, ал ұстаздар тастар тәрізді бұл ағынның түбінде қалуға мәжбүр», — деп жазады. Ұстаздарды тастармен, ал шәкірттерді — жанынан ағатын суымен салыстыруда қатыгездік те, сұлулық та бар. Және мұнда мен «жапон жазушысы Кобо Абэ» деп айтпаймын.

Бірақ мен кім үшін жай ғана ақын емеспін, «қазақстандық автормын»? Орыс тілінде сөйлеушілер үшін емес, отандастарым үшін де емес шығар. Мен үшінші жақ үшін — аудармашы не аударманың оқырманы үшін қазақстандық автор боламын. Енді бұл әлемге қазақстандық автор ретінде не айта аламын? Кез келген нәрсені. Мен қазақпын. Мен қазақпын деп сеніммен айтамын, себебі соның дәлелі — төлқұжатымдағы бір жол

және қысыңқы көзім. Мен қазақша емес, орысша ойлайтын, орысша сөйлейтін қазақпын. Мұның себебі қалыптасқан жағдайда емес, менің таңдауымда. Рас, бір жағынан мен орыс тілінің сүрлеуімен жүріп, жолдан адасқан көшпендімін, адасқан адам әдетте қалдырған ізін айырып, танып, өз ізімен жүріп, үйіне, жолының бастауына қайта оралады, өмірін өзінің жеке тарихындай қабылдап, өткенге көз тастап, әрі қарай басқа жолмен бармақ болады. Бірақ мен қайта оралмаймын. Мен қабырғалары жүздеген ақын-жазушының өлеңдеріне толы орыс тілінің кеңістігіне бауыр бастым. Мен бұл ауаға бауыр бастым.

Әріптердің арасы үнемі бірдей болған соң, оны көре білу маңызды екеніне көз жеткіздім. Егер ол бірдей болмаса, бұл сөз емес, сөйлем. Осындай сөз ішіндегі титтей бос жерден ой бастау алады. Ү (ауа) с (ауа) т (ауа) е (ауа) л. Тағы бір аралық – сөздер арасы. Ол үлкенірек, оны естуге болады. Сөйтіп, әр адамда өзінің сөзі бар, бұл – оның есімі. Есімі – алғашқы ойды тудыратын қуысты қоршайтын қабық.

Осының барлығы мен үшін «жат» кеңістікте болған. Бұрын мен ана тілімді білмегенім үшін ұялатынмын (бұл жерде мен күнделікті тұрмыстағы тілді емес, әдеби тілді меңзеп тұрмын), бірақ бүгін мен тіл кеңістігі табиғи кеңістіктен артық емес деп ойлаймын. Басқаша айтқанда, осыған аса мән берудің қажеті жоқ. Біз пәтеріміздің қабырғаларын бояп алсақ, бұл кіреберіс дәліздің қабырғаларының өңі кеткен, сұр болуы керек деген сөз емес. Бұл дұрыс емес. Біз кеңістіктің тепе-теңдігін сақтауымыз керек. Жай сөзбен айтқанда, егер менің пәтерім жасыл түске боялған болса, ал көршімнің үйі – көк түске, бұл пәтерім жасылға, ал көршімдікі көкке боялған дегенді білдіреді, осындайда кіреберіс дәліздің түсі көгілдір болмауы мүмкін. Таза болса, болды. Біз, заманауи адамдар, кеңістіктің тепе-теңдігін сақтай аламыз, бірақ басқа, маңызы бірдей өлшем әңгімемнің контекстінде қарама-қарсы құбылысқа айналып отыр. Мен уақыт тепе-теңдігі туралы айтып тұрмын. Мен мүмкін емес нәрселерді меңзеп тұрмын. Уақыт дегеніміз – бұл белгісіз бағытқа қарай, қай жаққа маңызды емес, құйындатып шауып бара жатқан бір үйір жылқы. Бір өнер кереметі бұл үйірдің жолын бөгеп тұруы мүмкін, үйірдің бір бөлігі өз еркімен емес, инерция бойынша сол сәттің құрдымына құлап кетеді, ал қалғандары бұрқыраған қалың дала шаңы астында қалып, не болып жатқанын түсінбей қалады. Мүмкін, уақыт – бұл жылқылар да емес, биік суық мәрмәр мүсіндер, пішінінде ешқандай бейне да (бейнесіз), махаббат та жоқ. Бұл маңызды емес. Біз бәрібір сағатты адам ойлап тапқан ыңғайлы бір құрал ретінде қабылдаймыз. Уақыт – бұл орындық. Уақыт – бұл таңғы бір кесе кофе.

Дегенмен, соғыстар пен індеттерге қарамастан, тыныш, баяу сөз өнері бұл тепе-теңдікті әрқашан таба білген: оның арқасында адам баласы арқан бойымен жүретін әртісіндей ілгері қарай жүре берді. Жүру – бұл жалпы

«қадам басу» деген сөз емес, бұл «сөйлеу мен қарау» дегенді білдіреді. Жақсы өлең – бұл мәңгілік, ал мәңгілікке біз қашанда жақынбыз, тек өз тәніңді, өз теріңді сезуің керек, өйткені бұл нәзік шекарадан өту оңай.

Тек көзіңді ашсаң.

Мен бұл әлемге тағы не айта аламын? Мен қайталап айтамын – кез келген нәрсені, бірақ адамдардың мені тыңдағысы келе ме, ал тыңдаса, дұрыс түсіне ме? Олар дауысымды дала қызғалдағына, ал көмейімді қытай шыны гүл сауытына балай ма? Бұғаналар тек Атлант мұхитының жағалауы емес, түріктің қатты керілген садағының сабы де болуы мүмкін дегенді түсіне ме? Үнсіз қылшандағы әр оқтың дірілін сезе ме? Мен білмеймін. Борис Поплавский өзінің «Күдіктер мен айқын нәрселер арасында» мақаласында: «Өзі үшін емес, көпшілік үшін емес те жазады. Достар үшін жазады. Өнер дегеніміз – бұл ғашықтардың кеңістікте мен уақытта айырылысуына қарсылық білдіргендей, бейтаныс достарға тәуекел деп жеке хаттың жіберілуі. Сондықтан нағыз дос қаншама аз болса, нағыз оқырман соншама аз. Сондықтан да әр нағыз оқырман дос болуы мүмкін және болғысы келуі мүмкін», – деген ойымен бөлісті. Міне, досыма осындай сөздерді айтар едім.

Бүгін мен бұтақтары екі қабаттай биіктікте қиылған ағашқа қарап тұрдым. Түбі кесілген бір бұтақ жерге жақындамады. Ол ағашпен адамдай «қол ұстасты». Қолын созып тұрды емес, ағаштың «қолын» ұстап тұрды. Бұл сәйкестік, бірақ өзімнің мынадай сәйкестіктерге жан-тәнімен берілгім келеді. Сол сияқты, ғарышты зерттейтін адам кейде ғылым туралы ойламай, жұлдыздарды жай ғана тамашалап тұрады.

WHAT CAN I SAY TO THE WORLD AS A KAZAKHSTANI AUTHOR?

Before answering this question, I would define, or rather put myself within the frames of a Kazakhstani author. This is necessary in the first place because I am me, and then goes everything else. For my mother, I am a son, for my wife a husband, for my reader – a poet. I think that the most important thing for a person is to be a noun. So, to my mother I am a good (or any other adjective) son, to my wife I am a faithful husband, to the reader I am either bad or good writer. The reader will not think about my nationality, he will think about the poems, if, of course, they will be to his or her liking.

For example, I admire Hermann Hesse's Steppenwolf. He writes, «Man designs for himself a garden with a hundred kinds of trees, a thousand kinds of flowers, a hundred kinds of fruit and vegetables.» It's a beautiful image. I don't say German writer Herman Hesse, I just say Herman Hesse. Kobo Abe writes,

« Year after year students tumble along like the waters of a river. They flow away, and only the teacher is left behind, like some deeply buried rock at the bottom of the current.» To compare teachers to rocks and students to passing waters is cruel and beautiful. And here I'm not talking about Japanese writer Kobo Abe.

But are there those for whom I am not just a poet, but a Kazakhstani author? Not for a Russian speaker and not for my compatriot. I will be a Kazakhstani author for a third person, for a translator or for the reader of these translations. And so, what can I say to this world as a Kazakhstani author? Is there anything to say at all. I'm a Kazakh. I will say with confidence that I am a Kazakh, for the proof of this fact will be the line in my passport and the cut of my eyes on my face. I am a Kazakh who thinks and speaks not Kazakh, but Russian. And it's not about the circumstances, it's about my choice. Yes, in part I am a lost nomad of the Russian language, and as a rule, anyone who has lost their way must surely recognize their footprints and follow them back home, to the beginning of their journey, to look at their life as a personal history, to take a new road. But I am not going back. I am used to the space of the Russian language, the walls of which are covered with poems by a hundred poets and writers. I got used to that air.

I have learned that it is important to see the distance between letters because it is always the same; if it is not the same, it is not a word but a sentence. This minor emptiness within the word is the beginning of thought. T (air) a (air) b (air) l (air) e. The next distance is between words. It is larger and can be heard. Each person has their word and it is their name. And the name is a shell with a kind of emptiness inside, an emptiness necessary for the first thought.

And all of this seems to be in a space that is foreign to me. I used to feel ashamed of my ignorance of my native language (not everyday speech, but literary), but today I am aware that the space of language does not go beyond space as such. That is to say, we shouldn't attach much importance to it. If we paint the walls of our apartment, this does not mean that the walls of the flight of steps outside should be shabby and colorless. It doesn't have to be that way. We should be looking for balanced space. Roughly speaking, if my apartment is painted green and my neighbor's blue, it means my apartment is painted green and my neighbor's blue, and the color of the shared flight of steps does not have to be turquoise blue. Its being clean will suffice. We modern people are able to catch and hold the balance of space, while the other, equally important dimension becomes the exact opposite in the context of my conversation. I'm talking about the balance of time. I'm talking about impossibility. Time is like horses, rushing god-knows-where, only for the sake of rushing, and when some miracle of art appears on the way of this herd, one part of the herd will fall into the abyss of the moment unwillingly,

by inertia, and another part will not understand what is happening because of the dense steppe dust in the air. Or maybe the time is nothing like horses, but tall cold marble statues without any images (disfigured) and love. It doesn't matter. We will still treat the clock as one of the conveniences that man has invented. Time is a chair. Time is a cup of morning coffee.

And yet, in spite of wars and disease, the smooth quiet art of letters has always found this balance to keep a man walking, for men are rope walkers of tongues. To walk does not mean only to step forward, but also to speak and to observe. A good poem is eternity, and to eternity we are always close, one has to feel themselves, their skin, this delicate border, which is easy to cross. All it takes is to open one's eyes.

What else can I say to this world? I'll say it again — anything, but will they listen to me, and if they do, will they get me right? Will they mistake my voice for a steppe tulip and my throat for a Chinese glass vase? Will they understand that my collarbones can not only be the coast of the Atlantic Ocean, but also the hilt of a tight Turkic bow. Will they be able to feel the tingle of each arrow in the silent quiver? I don't know. Boris Poplavsky, in his article «Among Doubts and Obviousness,» observed, «One does not write for oneself or for the public. One writes for friends. Art is a private letter sent at random to unknown friends, a kind of protest against the separation of lovers in space and time. This is why there are as few true readers as there are few true friends. That's why every real reader could be a friend and, what is more, would like to be one. And this is what I would say to my friend.

Today I was looking at a tree whose branches had been sawn off at a height of two meters. One of the branches, cut down at the base, never touched the ground. It was holding on to the rest of the tree, like a person holding on to another person. Not pulling, but holding. It is an accident, but I am so willing to give my entire self to such accidents. So, a person exploring the cosmos sometimes stops thinking and starts enjoying the stars.

ИРИНА ГУМЫРКИНА

ИРИНА ГУМЫРКИНА / IRINA GUMYRKINA

ИРИНА ГУМЫРКИНА

2017-2018, 2020-2021 жылдары Алматылық ашық әдебиет мектебінде поэзия семинарына, 2021 жылы «СТИХИ» баспасының Мәскеудегі студиясы ұйымдастырған поэзия семинарына қатысты. «Орыс поэзиясы бойынша 2017 жылғы әлем кубогының», «Хрустальный родник-2018» («Хрусталь бұлақ-2018») атты Жалпыресейлік әдеби фестиваль-байқауының иегері, «45 калибр» байқауының бірнеше маусымының, «Русский Stil» фестивалінің (Германия, 2017) финалисті. Қаламгер К. Симоновты еске алуға арналған VI халықаралық әдеби байқаудың (2016), «Барабан Страдивари» атты өнер фестиваліндегі әдеби байқаудың (Израиль, 2017) жеңімпаздар тізіміне, И.Ф. Анненский атындағы әдеби сыйлықтың (2019), «Лицей» сыйлығының (2020) лонг-тізіміне енген. «СТИХИ» баспасы ұйымдастырған «Кубок в кубке» («Кубоктағы кубок», 2020) сыйлығының финалисті, Қазақстандағы әдеби фестивальге қатысушы (2019). «Сквозь тьму и свет» («Түнек пен жарықты жарып», Алматы, 2020) және «Свойства вещей» («Заттардың сипаттары», Мәскеу, 2021) өлеңдер кітаптарының авторы. Қазақстандық «Дактиль» әдеби онлайн-журналының бас редакторы.

ИРИНА ГУМЫРКИНА

Окончила семинары поэзии Открытой литературной школы Алматы (2017-2018 и 2020-2021) и московской студии издательства «СТИХИ» (2021). Лауреат «Кубка мира по русской поэзии-2017», Всероссийского литературного фестиваля-конкурса «Хрустальный родник-2018», финалист нескольких сезонов конкурса «45 калибр» и фестиваля «Русский Stil» (Германия, 2017). Вошла в список победителей VI международного литературного конкурса, посвященного памяти писателя К.Симонова (2016), литературного конкурса фестиваля искусств «Барабан Страдивари» (Израиль, 2017), в длинный список «Русской премии» (2016), в лонг-лист литературной премии им. И.Ф.Анненского (2019) и премии «Лицей» (2020). Финалист премии «Кубок в кубке» издательства «СТИХИ» (2020), участник литературного фестиваля в Казахстане (2019). Автор книг стихотворений «Сквозь тьму и свет» (Алматы, 2020) и «Свойства вещей» (Москва, 2021). Главный редактор казахстанского литературного онлайн-журнала «Дактиль».

IRINA GUMYRKINA

She graduated from the poetry seminars of the Open Literary School Almaty (2017-2018 and 2020-2021) and the Moscow studio of the publishing house "STIHI". (2021). Winner of the "Russian Poetry World Cup 2017", the All-Russian literary festival-competition "Crystal Spring 2018", finalist of several seasons of the competition "45 gauge" and the festival "Russian Stil" (Germany, 2017). She was among the winners of the VI International Literary Competition dedicated to the memory of writer K. Simonov (2016), the literary competition of the Stradivarius Drum Arts Festival (Israel, 2017), she was in the long list of the

"Russian Prize" (2016), the long list of the literary prize named after I. Annensen (Germany, 2017). I. Annensky (2019) and the Lyceum Prize (2020). A finalist for the Cup in Cup Award from STiHI Publishers. (2020), participant in the literary festival in Kazakhstan (2019). Author of books of poems "Through Darkness and Light" (Almaty, 2020) and "Properties of Things" (Moscow, 2021). "Daktyl" online literary magazine editor-in-chief.

Ко мне приходили люди с того света,
ходили по коридору, пугали кошек.
Они были очень странно одеты,
люди из прошлого.

Они закрывались в спальне и тихо пели,
когда я входила в комнату – замолкали
и сквозь меня куда-то смотрели.
А кошки лакали

разлившийся по полу свет серебристо-лунный,
который на молоко был похож на вкус.
Ко мне приходили люди, когда умер
мой Иисус.

Этот город увековечен
В «Шаныраке» и «Акбулаке»,
В кетлинге и кибербуллинге,
В «Сулпаке» и реновации,
В исчезнувших трамваях,
Исчезающей мозаике,
В сгоревших памятниках
Советской архитектуры.

В январском тумане
Скрывается нечто ещё –
Если найдёшь какую-то связь,
Напиши петицию
В небесную канцелярию,
Чтобы было что рассказать
Следующему поколению.

Дәлізді кезіп,
Мысық біткенді үркітіп,
О дүниелік адамдар маған келетін.
Ескінің адамдары – киімдері біртүрлі тым.

Жатын бөлмені жауып ап, тыныш ән салатын,
Бөлмеге кірсем,
Қақ жарып мені әлдебір жаққа қарайтын.
Ал мысықтар жалайтын.

Еденге түскен ай-күміс түсті ақ жарық,
Сүт дәмі бардай айтқанға.
Маған бұ кісілер келген екен,
Менің Исам қайтқанда.

(Орыс тілінен тәржімалаған – Салтанат Қайырбек)

Бұл қала – мәңгіге тарихта қалмақ.
«Шаңырақ» пен «Ақбұлақта»,
Кетлинг пен кибербуллингте,
«Сулпак» пен реновацияда,
Жоғалған трамвайлар мен
Ғайыпқа сіңер мозайкада,
Өртке оранған
Кеңес архитектурасының
Ескеркіштерінде.

Тұманды қаңтарда,
Тағы не жасырынғанын білесің бе?
Егер әлдебір заңдылық тапсаң,
Аспан қанцеляриясына
Петиция жаз.
Келер ұрпақтың
Жадында қалсын жаңғырып.

(Орыс тілінен тәржімалаған – Айжарық Сұлтанқожа)

People from the underworld came to visit.
They walked in my hallway, scared my cats.
They wore strange clothes, these people
from the past.

They closed the door to the bedroom
and sang there softly, but as soon
as I entered, fell silent and looked
straight through me. The cats lapped

the light, moony and silvery, that had spilled
on the floor. It tasted a lot like milk.
People came to visit me
when my Jesus died.

(Translated by Nina Murray)

This city's immortalized
In Shanyrak's trauma, Akbulak's,
In kettling by police,
In cyberbullying,
In rebuilds, trees cut down
to "beautify" Sulpak,
In long-vanished tramlines,
In a missing mosaic,
In the burned-out landmarks
Of Soviet architecture.

Something else is hidden
In January's mist –
If you find any connection,
Offer up a petition
To the chancery of the heavens
So you'll have something to say
To the coming generation.

(Translated by Katherine E. Young)

АҚЖАН АМАНЖОЛ
АКЖАН АМАНЖОЛ / AKZHAN AMANZHOL

АҚЖАН АМАНЖОЛ

2001 жылы 31-наурызда Алматы қаласында дүниеге келген. Псевдоним – Ай қызы.

Қазіргі таңда Т.Қ.Жүргенов атындағы Қазақ Ұлттық Өнер академиясында Кинотеледраматургия мамандығы бойынша 4-курсты тәмамдады.

«Қолтаңба» поэтикалық бірлестігінің жетекшісі. 2018 жылдан бері шығармашылық кездесулер мен поэзиялық кештер өткізіп жүр.

Өлеңдері «Қазақ әдебиеті», «Ұлан» газеті, «Мәдениет» журналы секілді республикалық басылымдарда, «Массaget», «Qalamger», «Әдебиет порталы», т.б. интернет-порталдарында жарияланған.

«Burshaq» шығармашылық бірлестігінің мүшесі.

2017 ж. 14- қазан мен 2018 ж. 10-ақпан аралығы – Алматылық Ашық Әдеби Мектептің Жастар Әдеби Шеберханасына қатысып, Дина Махметова мен Айжан Ахметтің жетекшілігімен проза жазудың шеберлік сыныбын тәмамдады. Оқыту курсының нәтижесінде шығармалары «Жеке кеңістік» атты әңгімелер жинағына енді.

2019 ж. тамыз-қараша аралығында Қазақстан Жазушылар одағында сайт редакторы болып қызмет атқарды.

АКЖАН АМАНЖОЛ

Родилась 31 марта 2001 года в городе Алматы. Псевдоним – Ай қызы[1]. В настоящее время учится на 4 курсе Казахской национальной академии искусств имени Т.К.Жургенова по специальности «Кинотеледраматургия». Руководитель поэтического объединения «Қолтаңба» («Автограф»). С 2018 года проводит творческие встречи и поэтические вечера. Стихи публиковались в таких республиканских изданиях, как газеты «Қазақ әдебиеті», «Ұлан», журнал «Мәдениет», интернет-порталы «Массaget», «Qalamger», «Әдебиет порталы». Член творческого объединения «Burshaq».

С 14 октября 2017 по 10 февраля 2018 года участвовала в работе Молодёжной литературной мастерской Открытой литературной школы Алматы, где обучалась на мастер-классе прозы, который вели Дина Махметова и Айжан Ахмет. Произведения, написанные во время курса, вошли в сборник рассказов «Жеке кеңістік» («Личное пространство»).

В августе-ноябре 2019 года была редактором сайта Союза писателей Казахстана.

AKZHAN AMANZHOL

She was born on March 31, 2001 in Almaty. Works under a pen name Ai kyzы (Moon girl).

She is currently in her fourth year at the Zhurgenov Kazakh National Academy of Arts majoring in "Film Dramaturgy".

She is head of the poetry group "Qoltanba" ("Autograph"). Since 2018, it has held creative meetings and poetry evenings.

Her poems were published on a republican level in newspapers "Kazak әдебиеті", "Ұлан", "Madeniet" magazine, Internet portals "Massaget", "Qalamger", "Әдебиет порталы".

She is a member of the creative association "Burshaq".

From October 14, 2017 to February 10, 2018, she participated in the Youth Literature Workshop of the Almaty Open Literature School, where she took the prose master class led by Dina Makhmetova and Aizhan Akhmet. The works written at the time were included in a collection of stories "Zheke kenistik" ("Personal Space").

In August-November 2019, she was the editor of the website of the Union of Writers of Kazakhstan.

Өлеңдер

Көктемнің сен жайлы естеліктері
жейдеңнің түймесі секілді
байқалмай түсіп қалыпты.

Аңдаусызда жоғалған сезімдер мен
кескінің сіңген елес ойлар
көктен тамшы болып төгілердей,
қолшатыр ұстап шығыптын бүгін.

Соңғы үзіліп түскен сөздерің
енді ұмытыла бастап,
орала беретін
жаңбырдан кейінгі топырақ иісімен бірге
қайта жаңғырды санамда.

Аспанның жасы мен
сені қолдаушы ойларымның алдында
қолшатырым да қауқарсыз екен.

Көктемі келсе көңілдің...
алғашқы аппақ көбелек болып көрінсе,
кірпіктерің көтерген өткеннің өксігі
түнгі жаңбырмен төгілсе,
шашыңмен бірге өрілген ойларың
тамырын терең жайса,
шындығың бүршік жармаса да,
топыраққа сіңіп үлгерер.

Сонда
өз иелігіңде басталған соғыс алаңын тастап,
алақаныңда ызғары жұтылған кештердің жылуын,
қалтаңда жасырған бір уыс үміт пен қолыңның дірілін,
жүрегіңнің әлдебір тартпасында сақтаулы сезімді
есіңе аларсың...
Көктемі келсе көңілдің,
мезгілдің емес.

Бұл қала
естелік қоймасына айналғалы бері
тым тар бола бастады.
Мендегі ойлардың шоғын үрлейтін
көшелер демі
өкпеме орнығып алғанын сезгем.

Бүгін
қайда бағыт алсам да,
әлдеқашан жоғалған кешегі іздер
соңымнан еріп жүреді -
мына көшелер өткен күзіме куә,
мына көшеге өткен көктемім аян.

Білінбей өткен көктемнің гүлін
сәттердің құмырасына,
өзімді әлемге,
сосын мына қалаға сыйдыра алмай,
тұншыққанымда -
кенеттен кішірейіп,
әлдебір жақынымның төс қалтасында
жүрегінің дүрсілін тыңдап жатсам ба деймін.

Ауаны жүрек қана қажет етердей...

Воспоминания весны о тебе
Как пуговицы на моей рубашке,
Потерянные невзначай

И почему я сегодня вышла с зонтом?
Будто с неба каплями польются
Мысли,
пропитанные твоими образами
И потерянные ненароком чувства.

Я их уже почти забыла
Но как запах земли после дождя
Которого почти успеваешь забыть
вновь эхом пронеслись
в моей голове
твои слова

И вот
Оказалось, что и зонт мой
Бессилен перед
слезами неба
и моими мыслями,
голосующими за тебя.

Если бы весна пришла
Внутри тебя...
Как первая белая бабочка,
Если бы лил дождь,
И прошлое,
падающее с ресниц твоих
плакало бы вместе с ним.
Если бы мысли
Заплетаясь в волосы твои
Пускали бы корни глубоко,
То даже если правда твоя не зацветет
Она успеет впитаться в землю.

Тогда
Бросив поле битвы
Той внутренней войны,
Ты вспомнишь:
Теплый вечер,
в ладони твоей
растворивший холод,
И спрятанную в кармане горсть надежды
И дрожь рук,
И чувство,
Хранящееся
где-то там в груди.
Если бы весна пришла
Внутри тебя...
а не за окном.

Этот город
С тех пор как он превратился в архив
моих воспоминаний
Стал слишком мал.
Я подозревала,
Что дыхание улиц –
Красным углем
задувающие мои мысли
уже успели поселиться
в моих легких.

И даже сегодня,
куда бы я не направилась,
за мной не переставая идут
следы забытого прошлого.
Эти улицы –
свидетели моей давней осени,
Эти улицы –
очевидцы моей давней весны.

Задыхаясь,
от того, что не могу вместить
цветы ушедшей вдруг весны –
в кувшин моментов;

себя –
в этот мир и даже город,
мне хочется
сжаться в комочек
и в нагрудном кармане
близкого мне человека,
лежать,
слушая сердце его.

Будто воздух
лишь сердцу и нужен.

(Перевод: Айжарық Сұлтанқожа)

Memories of spring about you
Are like the buttons on my shirt
Lost by chance.

And why did I go out with an umbrella today?
As if the sky is pouring
Drops of thoughts,
soaked in images of you
And feelings, lost by accident.

I almost forgot them
But like the smell of the earth after the rain
The one you almost forgot
echoed again
in my mind
Your words

And so
It turned out that even my umbrella
Powerless under
tears of heaven
and my thoughts
voting for you.

If spring comes
Inside of you...
Like the first white butterfly
If it was raining
And the past
falling from your eyelashes
would cry with it.
If thoughts
Braided in your hair
Lets its roots deep down
Then, even if your truth does not bloom
There is enough time
For it to sink into the ground.

Then
Leaving the battlefield
Of your internal war
You will remember:
Warm evening,
Melting the cold,
in your palm
And a handful of hope hidden in your pocket
And trembling hands
And the feeling
Stored
somewhere in the chest.
If spring comes
Inside of you...
not outside the window.

This city
Since it turned into an archive
Of my memories
became too small.
I felt like
The breath of the streets -
Blowing the fire in my mind
have already settled
in my lungs.

And today
wherever I go
they keep following me
traces of a forgotten past.
These streets have seen
my past autumn,
These streets are
witnesses of the last spring.

Breathless.
can't contain
flowers of a bygone spring -
in a jug of moments;
and myself -
to this world and the city,
I would like to
shrink into something small
and rest in the breast pocket
of someone close to me
lying there
listening to his heart.

Like air
Is needed only by heart.

(Translate: Aizharyk Sultankozha)

АЛИШЕР РАХАТ
АЛИШЕР РАХАТ / ALISHER RAKHAT

АЛИШЕР РАХАТ 1995 жылы 11-қаңтарда Алматы облысы, Райымбек ауданы, Қарасаз ауылында дүниеге келген. Т.Жүргенов атындағы Қазақ Ұлттық Өнер академиясының «кинотеледраматургия» мамандығын бітірген. Д.Исабеков, С.Балғабаев секілді Қазақстанға еңбегі сіңген жазушылардан тәлім алған.

Шығармашылық жетістіктері:

«Жалғыздың жары» драмасымен Мұхтар Әуезов атындағы академиялық драма театры жас драматургтер арасында өткізген конкурсының жеңімпазы атанды. (2015 жыл)

«Жалған мен шындық» пьесасы Өскемен қалалық діни басқармасының ұйымдастыруымен «Терроризмге қарсы драмалық шығарма» конкурсының жеңімпазы атанды және Өскемен қаласының сахнасында қойылды. (2017 жыл)

2017 жылы «Тәуелсіздік толғауы» Республикалық конкурсының «отбасы құндылықтарын айшықтайтын ең үздік пьеса» номинациясының лауреаты. («Туған күніңмен, анашым» драма)

2018 жылы Талдықорған қаласындағы «Ел тарихы – Жер тарихы» республикалық драмалық шығармалар конкурсының үшінші орын иегері. («Жалған мен Шындық» драма)

2018 жылы «Драма.Кз» заманауи драматургия фестивалінде шорт-листіне кірді. («Туған күніңмен, анашым» драма)

2019 жылы «Махаббатым – constant» прозалық кітабы жарық көрді

2019-2020 жылдар аралығында бірнеше әдеби газет-журналдар мен сайттарға шығармалары жарияланды. Ресейлік «Литерра» онлайн-журналына, «Қазақ әдебиеті» газетіне, «Әдебиет порталы», «Мәдениет порталы», «Адырна» журналы, «Жас Алаш» газеті, «Қаламгер» порталы.

2021 жылдың 13 қаңтарында «Туған күніңмен, анашым» драмасын «Өзге Эпик» өнер кеңістігінде «Старт Драма» театр лабораториясы сахналады. Режиссері Фархад Молдағали.

«Қара мысықтың қожайыны» әңгімесі «Қала мен Қазақ» прозалық конкурсының ынталандыру жүлдесін иеленді, әрі орыс, түрік, ағылшын тілдеріне аударылды.

Қытай еліндегі қандастар үшін екі әңгімесі мен романы төте жазуға қотарылып, сайттарға жарияланды.

«Burshaq» шығармашылық бірлестігінің негізін қалаушылардың бірі.

АЛИШЕР РАХАТ родился 11 января 1995 года в ауле Карасаз Райымбекского района Алматинской области. Окончил Казахскую национальную академию искусств имени Т.Жургенова по специальности «кинотеледраматургия». Ученик заслуженных деятелей искусства Казахстана, писателей Д.Исабекова и С.Балғабаева.

Творческие достижения:

С драмой «Жалғыздың жары» («Невеста одиночки») победил на конкурсе молодых драматургов, который проводил Казахский академический театр драмы имени Мухтара Ауэзова (2015).

В 2017 году пьеса «Жалған мен шындық» («Ложь и правда») победила на конкурсе «Драматическое произведение, направленное против терроризма», организованном Управлением по делам религий Восточно-Казахстанской области, и была поставлена в театре Усть-Каменогорска.

В 2017 году с драмой «Туған күніңмен, анашым» («С днём рождения, мама») стал лауреатом республиканского конкурса «Тәуелсіздік толғауы»[1] в номинации «лучшая пьеса, воспевающая семейные ценности».

В 2018 году с пьесой «Жалған мен шындық» («Ложь и правда») занял третье место на проходившем в Талдыкоргане республиканском конкурсе драматических произведений «Ел тарихы – Жер тарихы»[2].

В 2018 году драма «Туған күніңмен, анашым» («С днём рождения, мама») вошла в шорт-лист фестиваля современной драматургии «Драма.KZ».

В 2019 году был опубликован роман «Махаббатым – constant» («Моя любовь – constant»).

В 2019-2020 годы произведения публиковались в литературных газетах и журналах, на литературных порталах, среди которых российский онлайн-журнал «Литерра», газета «Қазақ әдебиеті», сайты «Әдебиет порталы», «Мәдениет порталы», журнал «Адырна», газета «Жас Алаш», портал «Қаламгер».

13 января 2021 года состоялась премьера драмы «Туған күніңмен, анашым» («С днём рождения, мама») на сцене творческого пространства «Өзге Эпик» в рамках театральной лаборатории «Старт Драма». Режиссёр – Фархад Молдагали.

Рассказ «Қара мысықтың қожайыны» («Хозяин чёрной кошки») выиграл поощрительный приз конкурса прозы «Қала мен Қазақ»[3] и был переведён на русский, турецкий и английский языки.

Для казахов, живущих в Китае, два рассказа и роман были записаны арабской графикой (казахский алфавит на основе арабской графики төте жазу, разработанный Ахметом Байтурсиновым) и опубликованы на нескольких сайтах.

Один из создателей творческого объединения «Burshaq».

[1] «Думы о Независимости».

[2] «История страны – история Земли».

[3] «Город и Казах»

ALISHER RAKHAT was born on January 11, 1995, in Karasaz aul of Rayimbek district, Almaty region. He graduated from Zhurgenov Kazakh National Academy of Arts where he majored in Cinema and Drama. He was taught by honored art workers of Kazakhstan, the writers D. Isabekov and S. Balgabaev.

Milestone achievements:

— His dramatical piece “Zhalgyzdyn zhary” (“Lonely Bride”) won the competition of young playwrights, which was held by the Kazakh Academic Drama Theatre named after Mukhtar Auevov (2015).

— In 2017, his play “Zhalagan men shyndyk” (“Lies and Truth”) won the competition “Dramatic Work Against Terrorism” organized by the Department of Religious Affairs of East Kazakhstan region, and was staged at the theater in Ust-Kamenogorsk.

— In 2017 his drama “Tugan kuninmen, anashym” (“Happy Birthday, Mom”) won the national contest “Tauelsizdik tolgauly” (Thoughts of Independence) in the nomination “Best play glorifying family values”.

— In 2018, with the play “Zhalagan men shyndyk” (“Lies and Truth”) won the third place in the republican competition of dramatic works “Yel tarikhy – Zher tarikhy” (History of the Country – History of the World), which was held in Taldykorgan.

— In 2018, the drama “Tugan kuninmen, anashym” (“Happy Birthday, Mom”) was short-listed for the “Drama.KZ” Modern Drama Festival.

— In 2019, the novel “Makhabbatam — constant” (“My love is constant”) was published.

— In 2019-2020, his works were published in literary newspapers and magazines, literary websites, including the Russian online magazine “Litterra”, the newspaper “Қазақ әдебиеті”, sites “Әдебиет порталы”, “Мәдениет порталы”, magazine “Aдырна”, newspaper “Zhas Alash”, web-portal “Қаламгер”.

— On January 13, 2021 the premiere of the drama “Tugan kunninen, anashym” (“Happy Birthday, Mom”) took place on the stage of the creative space “Өзге Эпик” within the framework of the theater laboratory “Start Drama”. It was directed by Farhad Moldagali.

— Short story “Qara mysyktyn kozhayyny” (“The Black Cat’s Master”) won the incentive prize of the prose contest “Qala men Qazaq” (City and a Kazakh) and was translated into Russian, Turkish and English.

— For Kazakhs living in China, the two stories and the novel were written in Arabic script (Tote Zhazu, the Kazakh alphabet based on the Arabic script, developed by Akhmet Baitursynov) and published on several websites.

— One of the founders of the creative association “Burshaq”.

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ТІЛДЕР БОЛАШАҒЫ

Қазақстан – көпұлтты мемлекет, сәйкесінше, әр ұлттың өз тілі, діні, ділі бар. Мен өзім Алматының ұйғыр ұлты шоғырланған ықшам ауданында тұрамын. Олар күнделікті тұрмыс тіршілікте ұйғырша, ал көшеге шыққаннан соң, орыс тілінде сөйлейді. Қазақстанның әр түкпіріндегі ұлттардың жалпылама көрінісі осындай. Осы Алтай мен Атыраудың арасын бағзыдан бері мекен ететін қазақ ұлтының азаматы да карьерасы жоғарылаған сайын, әлеуметтік жағдайы өскен соң, орыс тіліне бүйрегі бұрып тұрады. КСРО кезінде ғалым, профессор, өнер тұлғалары, олардың ұрпақтары, саяси, рухани элитасы орыс тілінде сөйледі. Бұл бәлкім ұлттық комплекс пе екен, білмедім. Соның салдарынан, қазақ тіліне үлкен қауіп төнді. Қазіргі кезде ресми деректер бойынша, Қазақстан халқының жетпіс пайызы қазақ тілінде сөйлегенімен, орыс тіліндегі сөздермен күнделікті тіршілікте кездеседі. Өйткені, тұрмыстық техникалардың атаулары, электроника, компьютерлік, смартфондық программалардың бәрі дерлік орыс тілінде. Көліктің бір бөлшегі бұзылса, соны базардан сатып алу үшін де орыс тіліндегі атауына жүгінеді, себебі қазақшасы жоқ, бар болса, қолданысқа енбеген.

Екіншіден әлемдік әдеби шығармалар, ғылыми еңбектер, жақсы фильмдердің басым көпшілігі орыс тілінде. Аударылмаған. Яғни, адам тұлға болып қалыптасу үшін білім-ғылымға, өнерге ден қояды, ал оны орыс тілінде оқиды, көреді, сол үшін де оның руханиятын орыс тілі толтыра бастайды. Тіптен, Меломан кітап дүкендер желісінің ішіне кірсеңіз, жетпіс-сексен пайызға жуығы орыс тіліндегі кітаптар және солардың таралымы өте жоғары. Қазақ тілінде шығармалар, еңбектер өте аз және таралымы да төмен.

Бірақ, қазақ тілі даму үстінде.

Бұл мәселенің шешімін өз басым қалай көремін? Орыстілді, ұйғырша, т.б. тілде жазатын барлық әдебиетшілерді қазақ тіліне аударып, барлық жазушыға ортақ көркем әдебиет кеңістігін жасау. Бұл біртұтас мемлекет ретінде бірлігімізді нығайтуға да септігін тигізеді. Ортақ тақырыптар мен бірегей көзқарастардың, идеялардың тууына, Қазақстанда әдебиеттің, мәдениеттің дамуына зор үлес және қазақ тіліне деген құрмет болар еді. Қазақстандық барлық әдебиетшілердің ортақ аудиториялары қалыптасушы еді. Жанр бойынша, жастық ерекшелік, қызығушылық, тақырыптар бойынша дайын оқырмандар пайда болады, өз кезегінде, ақын-жазушы, драматургтер шығармашылығымен күн көрер еді. Сондай-ақ, қазақтілді және басқада тілде жазатын жазушылардың шетелде басылуы үшін орыс, ағылшын тіліне аудару мәселесін жолға қойған жөн деп санаймын. Сол үшін де, Алматы Жазушылар Резиденциясының осы бір жобасына және оның

қолдаушыларына алғысымды айтқым келеді! Бұл Қазақстандық әдебиеттің әлем әдебиетінің көшіне ілесуіне жасалған алғашқы қадамдардың бірі деп санаймын.

БУДУЩЕЕ ЯЗЫКОВ В КАЗАХСТАНЕ

Казахстан – многонациональное государство, соответственно, у каждого народа есть свой язык, своя религия, свой менталитет. Я живу в микрорайоне Алматы, где проживает много уйгуров. Дома они говорят по-уйгурски, а в общественных местах по-русски. И это общая картина для всех регионов Казахстана. Многие казахи на всей территории страны, в которую с незапамятных времён входили земли от Алтая до Алатау, сейчас по мере роста карьеры и улучшения материального благосостояния, начинают переходить на русский язык. Во времена СССР на русском языке говорили учёные, люди искусства, их дети, политическая и культурная элита. Возможно, это какой-то национальный комплекс, не знаю. В результате казахский язык оказался в большой опасности. Согласно официальным данным, сейчас семьдесят процентов казахстанцев в повседневной речи часто переходят на русский, несмотря на то, что знают казахский язык. Потому что почти все названия бытовой техники, электроники, программы для компьютеров и смартфонов на русской языке. Если у автомобиля что-то сломается, нужно знать русское название, чтобы купить новую запчасть на рынке, потому что казахского или нет, или оно недостаточно употребительное.

С другой стороны, многие переводы мировой литературы, научных трудов, хороших фильмов доступны только на русском языке. Не переведены. Получается, если человек для саморазвития изучает науку и искусство, то он может прочитать или посмотреть что-то об этом только на русском языке, поэтому русский язык начинает наполнять его сознание. Если вы зайдёте в книжную сеть «Меломан», то увидите, что семьдесят-восемьдесят процентов продающихся там книг на русском языке, и у них хорошие тиражи. А художественных книг и научных трудов на казахском очень мало, и тиражи низкие.

Тем не менее область применения казахского языка постепенно расширяется.

Как мне видится решение этой проблемы? Нужно создать для всех писателей общую литературную среду, переводя на казахский произведения, написанные на русском, уйгурском и других языках народов Казахстана. Это будет также способствовать укреплению единства народа в унитарном государстве, появлению общих тем и разных точек зрения, рождению новых идей, развитию казахстанской

литературы и культуры, а ещё будет означать уважение к казахскому языку. Также это позволит сформировать общую читательскую аудиторию для всех писателей Казахстана. Появится спрос на разные жанры и темы, на произведения для разных возрастов, для удовлетворения разных читательских интересов, в свою очередь, прозаики, поэты и драматурги смогут зарабатывать на жизнь творчеством. Считаю, что параллельно с этим нужно активно заниматься переводами авторов, пишущих на казахском и других языках, на русский и английский для публикации за рубежом. Поэтому хочу выразить свою признательность создателям Алматинской писательской резиденции и всем, кто этот проект поддерживает! Считаю, что это один из первых шагов на пути включения казахстанской литературы в мировой литературный процесс.

THE FUTURE OF LANGUAGES IN KAZAKHSTAN

Kazakhstan is a multinational country, and each nation has its own language, religion, and mentality. I live in a neighbourhood in Almaty with many Uighurs. They speak Uighur at home, but Russian in public places. And this is common for all regions of Kazakhstan. Many Kazakhs in all parts of the country, which from time immemorial included the lands from Altai to Alatau, now, busy with their careers and the improvement of their material well-being, begin to switch to Russian. In Soviet times, Russian was spoken by scientists, artists, their children, and the political and cultural elite. Perhaps this is some sort of a national hangup, I do not know. As a result, the Kazakh language has found itself in grave danger. According to official data, seventy percent of Kazakhs now often switch to Russian in their everyday speech, despite the fact that they know Kazakh. Because almost all names of household appliances, electronics, programs for computers and smartphones are in Russian. If a car part breaks down, you need to know its Russian name to buy a replacement on the market, because Kazakh is either not available or not common enough.

On the other hand, many translations of world literature, scientific works, and good movies are available only in Russian. They are not translated. It turns out that if a person studies science and art for self-development, they can read or watch something about it only in Russian, so the Russian language begins to occupy their consciousness. If you go into a Meloman book store, you will see that seventy to eighty percent of the books sold there are in Russian, and they have a generous amount of printed copies. But there are very few books of fiction or scientific works in Kazakh, and their print runs are small.

Nevertheless, the use of the Kazakh language is gradually expanding.

Do I see a solution? It is necessary to create a common literary environment for all writers, translating into Kazakh works written in Russian, Uyghur, and other languages of the peoples of Kazakhstan. This will also strengthen the connection between the people in a unitary state, provoke the emergence of common themes and different points of view, give the birth to new ideas, the development of Kazakh literature and culture, and will also mean respect for the Kazakh language. It will also make it possible to form a common readership for all writers of Kazakhstan. There will be a demand for different genres and themes, books for different ages, to satisfy varying reader's interests; in turn, prose writers, poets and playwrights will be able to earn a living by their creative work. I believe that in parallel to this we should actively engage in translations of authors writing in Kazakh and other languages into Russian and English and publish them abroad. That is why I would like to express my gratitude to the founders of the Almaty Writers' Residence and everyone who supports this project! I believe this is one of the first steps towards including Kazakh literature in the world literary process.

ШАПАҒАТ СЕРДӘЛІҚЫЗЫ
БЕКЕТБАЕВА ШАПАҒАТ СЕРДӘЛІҚЫЗЫ
BEKETBAYEVA SHAPAGAT SERDALIQZY

БЕКЕТБАЕВА ШАПАҒАТ СЕРДӘЛІҚЫЗЫ – 1995 жылы 20 қаңтарда Қызылорда облысы, Шиелі ауданы, Тартоғай ауылында дүниеге келген. Мамандығы – журналист. Оқушы кезінен аудандық, облыстық, қалалық, республикалық деңгейдегі жарыстарға қатысып, жеңімпаз атанған. Діни тақырыпта әңгімелер жазып, шығармашылық байқаулардың I және III орын жеңімпазы атанды.

Авторлық туындылары madeniportal.kz, adebiportal.kz, abai.kz, massaget.kz, bugin.kz, alashainasy.kz, ult.kz, skifnews.kz, almaty.tv/kz, www.oinet.kz, qazbrand.info, asiainfo.kz, osken-onir.kz, halyqline.kz, qarmaqshy-tany.kz интернет-басылымдарына және газеттерге шыққан.

Skifnews.kz ақпараттық порталында шығарушы редактор, халықаралық «Cabar.asia» (Central Asian Bureau for Analytical Reporting) платформасында фрилансер облыстық «Кәсіпкер келбеті» газетінде және республикалық «Кәсіпкер және мәдениет» журналында тілші, республикалық «Orda.kz» баспа үйінде, «Айқын-Литер» ЖШС-де, «Заманауи медиатеchnология және инновация қоры» корпоративтік қорында, «Ғаламат» қоғамдық қорында журналист ретінде жұмыс істеді.

БЕКЕТБАЕВА ШАПАҒАТ СЕРДӘЛІҚЫЗЫ

Родилась 20 января 1995 года в ауле Тартогай Шиелийского района Кызылординской области. По специальности журналист. Начиная со школьного возраста, становилась победителем районных, областных, городских и республиканских конкурсов. С рассказами на тему религии занимала на конкурсах первое и третье место.

Авторские произведения публиковались в газетах и интернет-изданиях madeniportal.kz, adebiportal.kz, abai.kz, massaget.kz, bugin.kz, alashainasy.kz, ult.kz, skifnews.kz, almaty.tv/kz, www.oinet.kz, qazbrand.info, asiainfo.kz, osken-onir.kz, halyqline.kz, qarmaqshy-tany.kz.

Работала журналистом и выпускающим редактором информационного портала Skifnews.kz, фрилансером международной платформы «Cabar.asia» (Central Asian Bureau for Analytical Reporting) (свыше двух лет), корреспондентом областной газеты «Кәсіпкер келбеті» и республиканского журнала «Кәсіпкер және мәдениет», журналистом республиканского издательского дома «Orda.kz», ТОО «Айқын-Литер», корпоративный фонд «Фонд современной медиатеchnологии и инноваций», общественный фонд «Ғаламат».

BEKETBAYEVA SHAPAGAT SERDALIQZY was born on the 20th of January 1995 in the village Tartogai, district Shieli, region Qyzylorda.

Specialty is a journalist. Since the student age she participated in district, regional, city, and republican competitions and became the winner. She wrote stories on religious topics, became the winner I and III places in competitions.

Her author's works were published on the internet-publicans and newspapers such as: madenportal.kz, adebiportal.kz, abai.kz, massaget.kz, bugin.kz, alashainasy.kz, ult.kz, skifnews.kz, almaty.tv/kz, www.oinet.kz, qazbrand.info, asiainfo.kz, osken-onir.kz, halyqline.kz, and qarmaqshy-tany.kz.

She worked as a journalist and a publishing editor of the information portal Skifnews.kz, freelancer of the international platform «Cabar.asia» (Central Asian Bureau for Analytical Reporting) (over two years), correspondent of the regional newspaper «Kasipker kelbeti» and the republican magazine «Kasipker zhane madeniyet», journalist of the republican publishing house «Orda.kz», «Aikyn-Liter» LLP, corporate fund «Fund of Modern Media Technology and Innovation», public fund «Galamat».

ӨТІРІГІҢІЗДІ САТЫҢЫЗШЫ!

Жатар алдында дәрет алуға ерінсем де, өзімді мақтауға ерінбеймін ғой. «Жақындарыңнан теперіш көріп, не істесеңіз де жолыңыз болмай жүр ме? Онда маған келіңіз! Мен жолыңызды ашып, дуадан тазартып, сізге қарамай жүрген жігітті қаратып беремін. Бес баламен тастап кеткен күйеуіңізді қайтаруға көмектесемін. Бастығыңыздың сізге деген құрметін арттырып, әріптестеріңізді алдыңызда жүгіртіп қоямын, жолыңызды ашамын, болашағыңызды дәл айтамын. Құмалақ, карта, кофе шынысымен де бал ашып беремін. Суретке қарап, адамның болашағын білемін. Әруақтармен тілдемесін. Осы уақытқа дейін маған келген адамның барлығы байып кетті. Көбісі шетелде саяхаттап, теңіз жағасында текила ішіп жүр» деп Инстаграмға қызметім жайлы жарнама жарияладым.

Күні кеше ғана 3-4 туысыма өзімнің көріпкелдік қасиетім жайлы жақсы пікір жазғызып алғанмын. Соларды скриншоттап, жазбаммен қоса инстаграмға жүктедім.

Ол аз болар деп, таргет жарнама да жасадым. Енді екі алақаныма шырт-шырт түсіріп, ысқылап отырмын. Кейде бар ғой, өз өтірігіме өзім сеніп қала жаздаймын.

Қалтамдағы соңғы тиынды жарнамаға салып, үйімде үерге итім, сығарға битім жоқ отырысым мынау. Алдыңғы күннен қалған қара нанды шайға жібітіп жедім де, жуыла-жуыла түсі кеткен күртешемді жамылып ұйқыға кеттім.

Жоқтықтан ішегім шұрылдап, асқазаным «опера айта бастағанда» ұйықтау мені аштықтан құтқаратын ең ұтымды тәсіл. Адамдарды қалай алдауды меңгерсем, асқазанымды да солай алдауды үйренгенмін ғой.

«Клиенттерімді қалай өз тұзағыма түсіремін» деп жүргенде ұйқы мені бұл күндері қақпанына оңдырмай түсіріп алған. Жоқшылықтан қиналып, арам ойдың жетегіне ілесемін деп сәл күйзеліске түсе бастасам болды, ұйқы мені жұбатудың амалын табады.

Бұл жолы да «келе ғой, айналайын, шаршадың ғой. Арамдық ойлау – әлемдегі ең қиын жұмыс. Арамдық ойлап табу да – өнер. Кейбіреулер екі жоғары білімі болса да, білгенін дұрыс пайдалана алмайды. Бетмоншағы үзіліп...

Түк ұялудың қажеті жоқ. Өзің ойлашы, сенен асып түсетін алаяқтар бар. Анабір шенеуніктер де халыққа «бәрін қатырамыз» деп уәде беріп, өздері шалқып өмір сүріп жүр ғой. Бейшара халықтың қартоп алатын

ақшасы жоқ. Өздерінен көрсін, кезінде бар тапқан-таянғандарын қаржы пирамидаларына құйып, алданып қалған. Енді саған алданып, 5-10 мың теңгесін бере салса, қылшығы да қисаймас», – деп ұйқы досым кеудесін тосты.

Маған да керегі сол еді. Ұйқы досымның қойнына кіріп, өзімді қолдайтын «тылсым әлемнің» барына қуанып кеттім.

Аузымнан сілекейім ағып, қатты ұйықтап кетіппін. Біреудің есік тоқылдатқан дыбысынан селк ете қалдым. Төсектен басымды көтерем дегенше, «Әп, бәрекелді! Жеңіске жетті деген осы. Құйтырқылығым дәл бұлай тез жүзеге асатынын кім білген. Бірер сағат бұрын ғана жарнама жасап едім. Құрбандығым мені үйіме өзі іздеп келді. Ақымақ баласына балмұздақ әперуге, садақаға қимаған ақшасын қалтасына тығып, маған береді» деп ойлап үлгердім. Ойым жылдам ғой.

Сөйттім де, «сәл күте тұрыңыз» деп сырттағы менің өтірік сөзімді тыңдауға келген құрбандығыма айттым. Жалма-жан бұтымдағы қысқа шортигімнің орнына ұзын белдемше, кеудемдегі майкамның сыртынан қалың жемпір киіп, әжемнен қалған орамалды тартып, төргі бөлмеге қарай өттім.

Менің әлемімде клиентке иманжүзді болып көріну маңызды. Сазарып тұрған жүзімді құбылтып, Құран кітап пен таспиғымды алдыма қойдым.

Дайын болғанда «Кіре беріңіз!» деп әлгіні ішке шақырдым.

Шошаң-шошаң етіп, сағыз шайнаған бір салпы етек қатын кіріп келді. Көзіне қарасаң ойсыз біреу көрінеді. Сағызын шайнаған сайын, қорадағы сиырдың күйіс қайырғаны елестейді.

«Таста, ана аузыңдағыны. Мен қазір Құран арқылы саған дем саламын, бабаларыма сигнал жіберемін. Бабалар қылтың-сылтыңды жақтырмайды. Дәретің бар ма?», – деп өзімше тазайым бола қалдым. Ол көзіме тіке қарамастан, басын шұлғыды. Шайнаңдағанда мұңсыз біреу көрінгенімен, тыныш отырғанда көзінен шарасыздықты байқадым.

«Қарағым, жаның қиналып, ешкімнен қолдау көрмей, оңашада жылап алатыныңды көріп отырмын. Түнімен дөмбекшіп ұйықтай алмайды екенсің. Құдай қаласа, бәрі жақсы болады. Қарыздарыңнан құтылып, байып кетесің, сенің қолыңнан көп ақша көріп тұрмын», – деп едім. Ол жігіттің әдемі сөзіне сенген аңқау қыздай сылқ ете қалды. Көптен бері суарылмаған гүлдей боп отырған «тұтынушымының» көзі жайнап шыға келді.

«Әмин, рақмет! Сізге Алла разы болсын! Расында менің ақшадан қиналып, түнімен дұрыс ұйықтай алмай жүргенімді қалай біліп қойдыңыз?», – деді.

«Көріпкел деп, сеніп келіп отырсыз ғой. Сіз сенгендіктен, менің бабаларым бәрін ашық айтты. Мен бәрін көріп тұрмын. Көзіңді жұм. Қазір Құран сүрелерін оқып, жолыңды ашамын. Байлық саған өзі-ақ келеді», – деп аңқау келіншекті одан сайын қуанта түстім.

Дауысымды оған естілер-естілмес шығарып, бірдеңелерді айтып, күбірледім. Арабша сұмдық сауатты адамдай, сүрелерді айтқан сыңай байқаттым.

– Енді көзіңді ашып, «Әмин» де.

– Әмин!

– Бүгінге осы да жетеді. Үш күн бойы тұзды сумен шомылып, маған қайта келесің!

– Міндетті түрде келемін. Мынау, еңбегіңізге! Сізге Алла разы болсын, – деп қолыма бес мың теңге ұстатып кетті.

Енді міне, «маған өтірік сөзіңізді сатыңызшы» деп келген клиентім қалдырған ақшаға тортпен шай ішіп отырмын.

Әй, ақымақ, «менің ақшадан қиналып жүргенімді дәл таптыңыз» дейді ғой. Аяғына жыртық нәски киіп алыпты. Жетіскен адам жыртық нәскимен біреудің үйіне келе ме? Оның үстіне ақ көйлегінің қолтығын қызыл жіппін тігіп қойыпты. Сәл ойланбай ма? Келесі келгенінде бес мың емес, он мың сұрайын!

...Әххх, ертең алдыма кім келер екен? Енді бір «байымнан айырылып қаламын ба?» деп уайымдаған немесе «күйеуімнің көзіне шөп салып жүрмін, әрі қарай не болады?» деп сан сауалына жауап таппай жүрген шіріген байдың қатындары келсе екен. Қалтамды кампайтып алатын... Олар ақылды болған сайын, адам табиғатында ғылым аспаған жұмбақтар әлі толып жатқанын терең түсінеді емес пе? Қанша жоғары білімді болса да, байдың тәліпші қатындары өздері үшін ақшаны аямай шашады. Инстаграмда, Пәленше, Түгенше деген коуч-мотиватордың, психологтардың курсына ақшаларын судай шашып жүргенде менің бір сеансыма 10 мың теңгесін қимайды дейсің бе?

Олардың «бал ашып беріңізші» деген сөзі маған «өтірігіңізді сатыңызшы» дегендей естіледі. Әне, «өтірігіңізді сатыңызшы» деп тағы бір олжам сыртта күтіп тұр. Қызық осылар ше, телефон, интернет дамыған ХХІ ғасырда балгерді үйіне кім іздеп барады? Смартфонымен-ақ онлайн бал аштыра бермей ме? Мына шіліңгір шілденің ыстығында қысқа шортигімді шешіп, ұзын белдемше киіп, бір образдан екінші образға ену маған оңай дей ме?

Келесі жолы таргет жарнама жіберерде «тек онлайн бал ашамын» деп жазбасам...

Айтпақшы, сізге де өтірігімді сатайын ба?

ПРОДАЙТЕ МНЕ ЛОЖЬ

Мне иногда в тягость совершать перед сном омовение, но я никогда не поленюсь лишний раз себя похвалить.

«Вы устали от назойливых родственников и вам не везет в жизни? Приходите ко мне! Я открою вам дорогу, избавлю от порчи и сглаза, помогу заморозить мужчину, который безразлично проходил мимо вас. Верну мужа, бросившего вас с пятью детьми. Могу сделать так, чтобы на работе вас уважал шеф, а коллеги – бегали перед вами. Открою вам путь и расскажу ваше будущее. Умею гадать на картах, камнях, кофейной гуще. Все, кто приходил ко мне со своими проблемами, разбогатели! Нынче они ездят за рубеж, отдыхают на берегу моря и попивают текилу».

Такое объявление о своих незаурядных способностях я разместила в лабиринтах сети Инстаграмм.

Буквально вчера уговорила своих троих – четверых родственников написать о моих ясновидящих возможностях рекомендации, бережно их заскриншотила и вместе со своим текстом выложила в соцсеть. Считаю это недостаточным, сделала еще таргетированную рекламу. Теперь сижу и в предвкушении потираю руки. Признаюсь, порой я сама начинаю верить в собственную ложь.

Потратив последние деньги на авантюру, я стала похожа на бедную церковную мышь без гроша в кармане. Опустив чёрствый хлеб в чашку с чаем проглотила его, и, накинув на себя изрядно застиранный старый свитер, собралась спать.

Однако пустой желудок продолжал напоминать о себе, урчать и «петь оперу». В такие моменты сон становится единственным спасением. Я научилась обманывать свой пищеварительный орган так же, как и людей. Но фантазируя на тему, как заманить простаков в свой капкан, не заметно для себя угодила в ловушку обворожительного сна. Сталкиваясь с нуждой, вынашивая коварные замыслы, и, впадая в отчаяние, чувствую, что сон становится для меня успокоительным средством. Вот и сейчас слышу его заботливый голос: «иди ко мне, радость моя, ты утомилась. Лгать людям – неблагодарный труд, а обхитрить их – восхитительное искусство. Глянь, у

одних два образования, но они не могут с выгодой для себя использовать знания. Видишь ли совесть не позволяет ...».

Чего же ты смущаешься, подумай сама, всегда были более маститые мошенники. Смотри на чиновников, которые раздают обещания всем, а живут лучше других. Если людям не на что купить картошку, значит они сами виноваты. Зачем вкладывать деньги во всякие финансовые пирамиды. Не обеднеют, если попадутся на твои уловки и отдадут 5-10 тысяч тенге», – приятно нашептывал верный друг – сон, предлагая мне свои объятия.

Я нуждалась в моральном утешении. Доверившись своему «товарищу» мне неожиданно стало легче от мысли, что существует «магический мир». Место, где всегда меня поддержат. С таким тёплым чувством я крепко заснула. Разбудил меня внезапный стук в дверь. Не поднимая головы с подушки, подумала: «Вот она удача!». Я и не могла представить, что мой хитрый план так быстро сработает. А ведь несколько часов назад я находилась в отчаянии. Но на ловца и зверь бежит. Глупые люди пожадничают купить ребёнку мороженное или дать подавание нуждающемуся, но пряча деньги в карман, спешат отдать их мне.

«Минуточку!» – выкрикнула ждавшей за дверью жертве. Спешно сбросив с себя короткие шорты, я надела длинную юбку, джемпер вместо майки, а на голову накинула бабушкин платок. Приняв новый облик, тотчас вошла в гостиную. В мире обмана важно уметь производить на клиента благочестивое впечатление, придать холодным чертам лица теплые тона. Разложив перед собой Коран и чётки, тщательно подготовившись к встрече, я пригласила гостя пройти. Передо мной предстала вульгарная особа, жующая жвачку и откровенно демонстрирующая своё нахальное поведение. Было видно, что умом она не блещет и напоминала мне поедаящую сено корову.

«Выкинь гадость изо рта. Мне нужно очистить тебя с помощью Корана и обратиться к своим предкам, а они не любят легкомысленных особ. Ты совершала омовение, перед тем как прийти ко мне?», – словно истинная чистюля в брезгливом тоне спросила я клиентку. Женщина виновато опустила голову, избегая со мной взгляда. С жвачкой во рту она мне казалась беззаботной. Но перестав жевать и приняв спокойную позу, в ее глазах уже читалась беспомощность.

«Милая, вижу, как тебе трудно, не на кого положиться. Иногда ты плачешь одиноко. Проводишь бессонные ночи и воротишься на кровати. Бог даст, всё образумится. Избавишься от долгов и очень скоро разбогатеешь. Вижу в твоих руках много денег», – проговорила я. Женщина легко

поверила моим словам, словно наивная девчушка доверилась красивым обещаниям парня. У моей «клиентки, еще недавно выглядевшей как высыхающий цветок, вдруг загорелись глаза».

«Аминь, спасибо! Дай Аллах вам счастья! Но как вы догадались, что у меня есть денежные затруднения и по ночам плохо сплю?», – по-детски спросила меня. «Вы же пришли с верой, что я ясновидящая. Вы были откровенны, и мои предки поведали мне о вашей жизни. Я вижу будущее. Закрой глаза, сейчас произнесу суры из Корана, чтобы открыть тебе дорогу и изобилие само придет к тебе», – продолжала радовать наивную женщину.

Я начала наговаривать себе под нос неразборчивые слова, которые едва можно было различить. С важным видом показала будто в совершенстве владею арабским языком.

– Открой глаза и повтори «Аминь!».

– Аминь!

– На сегодня достаточно. Три дня принимай соленную ванну, а после снова придешь ко мне.

– Обязательно вернусь к вам. А это за ваш труд! Пусть Аллах будет вами доволен, – просунула мне в руки пять тысяч тенге.

Наконец я могу попить чай с тортом, купленным на деньги клиента, без сожаления заплатившего мне за ложь. Вот глупая, а еще удивляется «как вы узнали о моих денежных трудностях?». Явилась ко мне в дырявом носочке, в белом платье, под рукавом которого высывалась заштопанная красная нитка. Сама не замечает, как неопрятно одета. В другой раз попрошу не пять, а сразу десять тысяч тенге!

Эх, кого приведет завтрашний день? Хотя бы пришли жёны богачей, ищущих ответы на извечные вопросы о супружеских проблемах или переживающих по поводу «А вдруг я потеряю мужа?». Вот бы разбогатеть за их счёт... Вроде все они образованные люди, но загадочная человеческая натура, так и остается непостижимой тайной для науки.

Даже имея хорошее образование, изнеженные жены богачей никогда не пожалеют денег на себя, безрассудно тратятся на курсы разных коуч-мотиваторов, психологов в инстаграмме. Что им какие-то десять тысяч тенге за один мой сеанс?

На их просьбы «погадайте мне» я давно слышу – «продайте мне ложь». Вон за дверью стоит ещё один жаждущий купить мою ложь. Станные люди! Зачем приходиться к человеку домой в век высоких технологий, когда есть телефон и интернет? Можно было бы по смартфону погадать.

Думаете легко в такую жару переодеть шорты на длинную юбку и входить в новые образы? В следующий раз укажу в рекламе «гадаю только онлайн»...

Кстати, может и вы желаете купить у меня ложь?

PLEASE SELL YOUR LIES!

I am too lazy to have a bath before going to bed, though I take time to praise myself as I posted an advert about my services on Instagram: «Experiencing an oppression by the relatives, no matter what you do you have a bad luck? Then come and see me! I will pray to remove obstacles in your life, break the spells and cast a love spell. I will help you to reunite with an ex-husband who left you with five children. I will make your boss and colleagues respect you more, make you lucky and tell your fortune. I will tell your fortune on beans, cards, a cup of coffee and a photo. I will communicate with spirits. All my clients became wealthy. Most of them are staying abroad and drinking tequila at the seaside.»

Yesterday, I asked 3-4 relatives of mine to post a good feedback about my ability to predict the future. I took the screenshots of those comments and also posted them on my Instagram account.

As I considered that it would not be enough, therefore I created a target advert. Now, I am rubbing my hands together with anticipation. Sometimes I believe my lies.

Having spent the last penny on an advert, I am as bare as a palm of one's hand. I ate a stale brown bread by soaking it in the milk, then covered myself with a faded, washed-out jacket and fell asleep.

When your stomach growling from hunger is like "opera sounds", the only thing you can do is to go to bed. I have learnt to cheat on my stomach as well as on people.

These days I have a good time in the arms of Morpheus while I puzzle over how to trap my clients. The moment when struggles from a shortage of money and a malicious intent led to a depression, a good sleep calms my racing mind.

Meanwhile, my Dream tells me as a friend: "You are tired, my darling. Close your eyes and go to sleep. Cheating is the hardest work in the world. Cheating plot is a talent. Some people have two university degrees, but still they fail to apply their knowledge properly. Having scruples..."

There is no need to scruple. Think of other imposters who are much worse than you. Take for example those public servants who swear "to do their best for the nation", but in fact they live an opulent lifestyle.

The poor nation has no money for purchasing potatoes. May they blame themselves because one day they invested all the honest penny/ tiyn in the financial pyramid schemes and lost their money. And now if they give 5000-10000 tenge to you, it will not make a difference."

I need it and I am happy to stay in my dreams.

I was drooling in my fast asleep. A knock on the door woke me up. At the meantime a thought flashed across my mind: That's great! A splendid triumph. Unbelievable that my cheating plot succeeded so quick. A few hours ago I made an advert. Voila! The victim of fraud is already at my door. A silly person who did not want to buy an ice-cream for its child or make a donation. Give me your money.»

"Just a minute." – said I to a visitor, while I put on a long skirt instead of the shorts, a thick jumper and my Granny's shawl in a hurry. Then I headed to a living room.

You should look like a plausible person before a client in my world. My gloomy facial expression disappeared and I put the Quran with prayer beads in front of me.

When I was ready, I invited the visitor to come in.

A fidgety, slatternly woman came in chewing a gum. She seemed light-minded. A gum-chewing woman reminded me a cow in the cowshed.

"Spit it out. I will recite the Quran surah and communicate with ancestors. They dislike silly things. Do you observe personal hygiene?"- said I kind of turning into a neat person. She nodded her head without looking straight into my eyes. At first she seemed light-minded, though I read a desperate in her eyes when she sat still.

"My dear visitor, I see that you face difficulties, no one gives you a hand and you cry on your own. You have a troubled sleep. Everything will be all right, God willing! You will pay off your debts, get rich as I foresee plenty of money in your hands." – told I. She was deeply impressed like a silly girl who trusts a man's fine words. Having heard my words her eyes shone and she bloomed like a flower after a long drought.

"Amen! Thank you. God bless you! How do you know that I am really pressed for money and have a troubled sleep?" – asked she.

"You came to a fortune-teller. The spirits told me everything because you trust me. I foresee everything. Close your eyes. I will recite the Quran surah and eliminate all obstacles that you encounter. You will get rich." – said I making a trusting woman happier.

I started mumbling my words by pretending that I recite Arabic surah fluently.

– Now, open your eyes and say "Amen".

– Amen!

– That will do for today. Bathe in salty water for three days at a row, then see me again.

– I am sure to come. Here is your money. God bless you! – said she handing over five thousand tenge.

Here I am drinking a cup of tea with a cake I bought for the money from a client who asked to "sell a lie".

What a silly person she is! She said: "You guessed right I have money troubles." She was wearing socks with a hole. Will a successful person come in worn socks? Moreover, she mended her white dress underarm with a red thread. Why does she not think a little bit? Next time she visits me I will ask for ten thousand tenge instead of five!

...Eh, I wonder who comes tomorrow? I wish they would be rich women concerned with questions such as "Will someone snatch my husband?" or "I am cheating on my husband. What happens then?" They will line my pockets... The smarter they get, the more undiscovered human-related puzzles they encounter, don't they? No matter how educated they are, the spoilt rich women spend money with both hands. As you know they waste money on coaching, motivation and psychology courses on the Instagram, so they do not mind paying 10000 tenge for my session. Do you agree?

When they ask me to "Tell a fortune", it sounds like "Please sell your lies." Do you not hear another knock on my door? Here is one more client waiting for my lies. What interesting people! It is the XXI century with highly developed telephone and Internet communication, but they still come to a fortune-teller. Why do they not have an online fortune telling via smartphone? Do they think it is easy to wear a long skirt in hot July instead of summer shorts and swiftly change images?

Next time when I post a target advert, it will read "Only online fortune telling..."

By the way, would you like to pay for my lies?

2021

ҚАТЫСУШЫЛАР

УЧАСТНИКИ

PARTICIPANTS

АЙГЕРИМ АЛТАЕВА

АЙГЕРИМ АЛТАЕВА / AIGERIM ALTAYEVA

АЙГЕРИМ АЛТАЕВА – ағылшын тілі оқытушысы, жазушы әрі ақын. Орыс және ағылшын тілдерінде жазады. Еңбектері Томск Мемлекеттік педагогикалық университетінің «Наука и образование» жинақтарында, «Детский Вопрос» онлайн журналында жарияланған. GLOBAL UGRAD (АҚШ) халықаралық алмасу бағдарламасының түлегі, Қазақстанда Peace Revolution (Таиланд) жобасының үйлестірушісі болды, «Промень» және «Современник» жастар театрларының қойылымдарына қатысты.

АЙГЕРИМ АЛТАЕВА – преподаватель английского языка, автор стихов и прозы. Пишет на русском и английском языках. Имеет публикации в сборниках «Наука и образование» Томского Государственного Педагогического Университета и онлайн журнале «Детский Вопрос». Является выпускницей программы международного обмена GLOBAL UGRAD (США), занималась координацией проекта Peace Revolution (Таиланд) в Казахстане, принимала участие в постановках молодежных театров «Промень» и «Современник».

AIGERIM ALTAYEVA

Aigerim Altayeva is an English teacher, poet and prose writer. She writes in Russian and English. She has been published in the "Science and Education" journal of Tomsk State Pedagogical University and in an online magazine "On Children's Issues." She is a graduate of the GLOBAL UGRAD international exchange program (USA). She participated in the coordination of the Peace Revolution project (Thailand) in Kazakhstan, took part in the productions of the youth theaters "Promen" and "Sovremennik."

УНИКАЛЬНОСТЬ КАЗАХСТАНСКОЙ МУЛЬТИКУЛЬТУРНОЙ СИТУАЦИИ И ГЛОБАЛЬНЫЙ МИР СЕГОДНЯ

Как-то в разговоре со своей коллегой кореянкай я упомянула, что корейцы всегда очень упорно работают. На что она ответила мне: «Конечно! Ведь нам пришлось здесь выживать.» За этой фразой последовал краткий экскурс в историю насильственного переселения корейского народа в годы сталинских репрессий с Дальнего Востока на территории Казахстана и Узбекистана. Меня очень заинтересовала эта тема и я посмотрела документальный фильм американского корейца о корейцах живущих в Казахстане и Узбекистане. «Нас затолкали в поезд для перевозки скота и мы ехали несколько недель неизвестно куда. Потом нас высадили где-то в степи, где жила только одна казахская семья. Моего мужа убили. Я была с двумя детьми и ожидала третьего. Это был конец осени и уже начало холодать. Увидев меня в положении с двумя детьми, семья уступила нам юрту, а сама отправилась жить в барак. Мы выжили только благодаря им.» - со слезами на глазах рассказывала одна пожилая кореянка. После этой истории я крепко задумалась об идентичности казахского народа и обо всех национальностях, проживающих на территории Казахстана. Я думала о ценностях и мотивациях казахов живущих в те времена. Принять на свою землю абсолютно чужих людей, не говорящих с тобой на одном языке и помогать им. Не это ли является примером настоящей гуманности и толерантности? В голове всплывают воспоминания из детства о том, как каждый год в родном Павлодаре на 1 мая проводился потрясающий парад, где представители всех национальностей живущих на территории Казахстана в национальных костюмах гордо шли по главным улицам города, улыбаясь и приветливо махая горожанам. Вспоминается музыка, доносящаяся со всех уголков набережной, песни, звучащие на разных языках, расшитые костюмы, пестрящие своими красками, зажигательные танцы. Вспоминаются запахи неизвестных мне блюд, но таких манящих, что невозможно удержаться, чтобы их не попробовать. Вспоминается слова мамы о том, что нужно дружить со всеми, несмотря на их национальность потому что все мы люди, а все люди одинаковы. Всплывают воспоминания об историях из АЛЖИРа и о курте, которые местные кидали, чтобы не дать заключённым женщинам умереть с голоду. Вспоминаются 132 голубя, нанесенных на стеклянную крышу Дворца Мира и Согласия как дань уважения каждому народу, проживающему на территории Казахстана. Казахстан не стал мультинациональным государством в одночасье. Этот процесс длится уже более 90 лет. Прожить почти целый век в мире и согласии стоит дорогого. Это и делает нашу мультикультурную ситуацию по-настоящему уникальной. Наш прошлый опыт дружбы народов - это, что мы должны

помнить и передать следующему поколению. Мы живём в мире, где границы между национальностями стираются и каждый впитывает в себя частичку разных культур. Рано или поздно мы все станем членами одной большой семьи под названием «граждане мира».

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ МУЛЬТИМӘДЕНИ ЖАҒДАЙДЫҢ ЕРЕКШЕЛІГІ ЖӘНЕ ҚАЗІРГІ ЖАҒАҢДЫҚ ҮРДІСТЕР

Бір күні кәріс әріптесіммен сөйлесіп тұрғанда кәрістер өте еңбекқор адамдар екенін айттым. Ол маған мынадай жауап қайтарды: «Әрине! Біз мұнда талай қиыншылықтарды бастан өткердік» Содан кейін ол сталиндік қуғын-сүргін жылдары кәріс халқының Қиыр Шығыстан Қазақстан мен Өзбекстан территориясына күштеп көшірілу тарихына қысқаша экскурс жасады. Бұл тақырып мені қызықтырғаны соншалық, кәріс текті америкалық режиссердің Қазақстан мен Өзбекстанда тұратын кәрістер туралы деректі фильмін көріп шықтым. «Бізді мал тасымалдайтын вагондарға мінгізді, сосын біз бірнеше апта бойы қайда бара жатқанымызды білмей жүріп бара жаттық. Сосын бізді жапандағы жалғыз үй бар жерден түсірді, сол үйде бір қазақ отбасы тұрды. Менің күйеуім қаза болды. Қолымда екі балам бар, өзім жүктімін. Күздің соңы, күн суыта бастады. Менің жағдайым көріп, бұл отбасындағылар бізге өз киіз үйін беріп, өздері бараққа көшіп кетті. Олардың арқасында ғана аман қалдық», – деді бір егде кәріс әйелі көзіне жас алып.

Бұл фильм мені қатты толғандырды, қазақ халқының бірегейлігі туралы, Қазақстанда тұратын барлық ұлттар туралы ойлана бастадым. Сол кездегі қазақтардың құндылықтары мен мотивацияларын түсінуге тырыстым. Олардың ана тілінде сөйлемеген мүлде бөтен адамдарды өз жерінде туғанындай қабылдағаны, бауырына басқаны – бұл шынайы адамгершілік пен толеранттылықтың үлгісі емес пе?

Балалық шағымда менің туған қалам Павлодарда жыл сайын 1 мамыр күні өткізіліп отырған тамаша шеру есіме түседі. Қазақстанда тұратын барлық ұлт өкілдері өз ұлттық киімдерін киіп алып, қаланың орталық алаңына жиналатын. Содан кейін сап түзеп, қала тұрғындарына жылы жымыиып, қол бұлғап, қаланың бас көшелерімен жүріп өтетін. Өзен жағалауының әр жағынан құлаққа шалынған әуендер, әртүрлі тілдерде айтылған әндер, түрлі түсті оюмен өрнектелген әдемі киімдер, әсерлі билер есімде. Мен бұрын жеп көрмеген тағамдардың иісі мұрнымды жарып барғаны соншалық, дәмін татуға асығатынымын. Ұлтына қарамай, барлық адамдармен дос болу керек, себебі бәріміз адамбыз, ал адамдардың барлығы бірдей деген анамның сөздері есіме түседі. АЛЖИР лагерінде болған оқиғалар, жергілікті қазақтардың әлсіреген тұтқын әйелдерге нәр беру үшін оларға құрт лақтырғаны есіме түседі. Қазақстанда тұратын

барлық ұлтқа деген ел құрметінің бір белгісі ретінде Бейбітшілік пен келісім сарайының шыны шатырында бейнеленген 132 көгершін есімде. Қазақстан көпұлтты мемлекетке бір сәтте айналған жоқ. Бұл удеріс тоқсан жыл бойы жалғасып келеді. Ғасырға жуық уақыт бойы бейбітшілік пен келісімде өмір сүру – бұл үлкен жетістік. Біздің мультимәдени жағдайдың ерекшелігі осында. Біз басты құндылығымызға айналған халықтар достығын сақтап, болашақ ұрпаққа аманаттауымыз керек. Қазіргі таңда дүниежүзінде ұлттар арасындағы айырмашылықтар жойылып бара жатыр, әр адам өзге мәдениеттердің азғантай бөлігін бойына сіңіріп жатыр, осындай әлемде біз тұрып жатырмыз. Ерте ме, кеш пе, бәріміз «әлем азаматтары» деп аталатын бір үлкен отбасының мүшесі боламыз.

ON THE UNIQUENESS OF KAZAKHSTAN'S MULTICULTURAL SITUATION AND ON THE GLOBAL WORLD TODAY

In a conversation with a Korean colleague of mine, I mentioned that Koreans always work hard. She told me: "Naturally! After all, we had to survive here." Then followed a brief excursion into the history of the forced relocation of the Korean people during Stalin's repressions from the Far East to Kazakhstan and Uzbekistan. I got interested and watched a documentary by an American Korean about Koreans living in Kazakhstan and Uzbekistan. "We were thrown into cattle wagons and traveled for weeks to unknown destinations. Then they dropped us off somewhere in the steppe, where only one Kazakh family lived. My husband was killed. I was with two children and expecting a third. It was the end of autumn and the weather was turning cold. When they saw me with two children, the family gave us the yurt and went to live in a barrack. They are the reason we managed to survive." An elderly Korean woman told me her story in tears. After that I fell into deep thought about the identity of the Kazakh people and all nationalities living in Kazakhstan. I thought about the values and motivations of the Kazakhs who lived in those times. How they were ready to accept on their land absolute strangers who did not speak their language and help them. Isn't this an example of true humanity and tolerance? I recall my childhood memories of how every year on May 1 a magnificent parade was held in my home town of Pavlodar, where the representatives of all ethnic groups living in Kazakhstan proudly marched in their national costumes down the main street, smiling and waving to the citizens. I remember the music coming from all corners of the embankment, songs sung in different languages, embroidered costumes, colorful and lively dancing. I remember the smells of unfamiliar dishes, so inviting that it was impossible to resist tasting them all. I remember my mother's words that we must be friends with everyone, regardless of their nationality because we are all human beings, and all

human beings are the same. It brings back memories of stories from ALZHIR (translator's note: a camp for wives of betrayers of the motherland) and kurt (translator's note: "a hardened fermented ball of cheese and one of the best examples of nomadic Kazakh food") that the locals used to throw around to keep the female prisoners from starving to death. One remembers the 132 doves painted on the glass roof of the Palace of Peace and Reconciliation as a tribute to each nation living on the territory of Kazakhstan. Kazakhstan did not become a multinational state overnight. This process has been going on for over 90 years. To live in peace and harmony for almost a century comes at a high price. This is what makes our multicultural situation truly unique. Our past experience of friendship among peoples is something we must remember and pass on to the following generations. We live in a world where boundaries between nationalities are blurring and everyone absorbs pieces of various cultures. Sooner or later we will all become members of one big family called "citizens of the world."

СВЕТЛАНА ПОЗНЯКОВА

СВЕТЛАНА ПОЗНЯКОВА / SVETLANA POZNYAKOVA

СВЕТЛАНА ПОЗНЯКОВА

Проза авторы, оқытушы, креативті жазу курстарының жаттықтырушысы. Орыс тілінде жазады. Ертегілері және әңгімелері LiterraNova альманахында, Алматылық ашық әдебиет мектебінің «Дорога без конца» («Ұшы-қиырсыз жол») мерейтойлық жинағында жарияланып, қазақстандық «Аруна», ресейлік «Издание книг» баспаларынан шықты.

СВЕТЛАНА ПОЗНЯКОВА

Автор прозы, преподаватель, тренер курсов креативного письма. Пишет на русском языке.

Сказки и рассказы Светланы публиковались в альманахе LiterraNova, в юбилейном сборнике ОЛША «Дорога без конца», издавались казахстанским издательством Аруна, российским издательством «Издание книг».

SVETLANA POZNYAKOVA is a prose writer, a teacher, a trainer at creative writing courses. She writes in Russian.

Svetlana's tales and stories have been published in the almanac LiterraNova, in the OLSHA anniversary collection "The Road without End," published by the Kazakh publishing house "Aruna," the Russian publishing house "Book Publishing."

ПОДХОДЯЩИЙ ВОЗРАСТ ДЛЯ РАЗГОВОРА О МУЛЬТИКУЛЬТУРНОСТИ

Давайте сразу ответу: думаю, что в любом возрасте можно говорить о мультикультуранности.

Но сначала скажу, что я понимаю под словом «мультикультуранность». Специально не стала гуглить и в словари лезть – самой интересно, насколько мое мнение совпадает с мнением остальных. Или отличается? Итак, мультикультуранность – это когда в одной стране, в одном городе, в одной семье рядом сосуществуют и взаимодействуют, но не сливаются разные культуры. Конечно, они влияют друг на друга, но при этом сохраняют свою идентичность и уникальность. Сохраняется язык. Сохраняется знание традиций, понимание обрядов. И самое главное – мультикультуранность зиждется на взаимном уважении и понимании.

Антипримером может быть презрительное отношение к казахскому языку и казахским традициям здесь у нас, в Казахстане, во времена Советского Союза. Говорить на казахском считалось стыдным. В школе говорящего на казахском ребенка могли задразнить. «Ты че, аульный, мамбет», то есть недостаточно образованный, «деревня». И от этого отношения никак не спасали большие тиражи казахских сказок или романов Мухтара Ауэзова. Понятное дело – на русском языке.

Возможно именно из-за русификации в Алматинских школах и школах северных и восточных городов Казахстана 70-80х годов не было особого деления по национальному признаку. Северных казахов до недавнего времени еще называли обрусевшими. Они чисто говорили на хорошем русском языке и разве что дома с апашками и аташками на разговорном казахском. Или не знали свой язык совсем.

И я помню свое удивление на первом курсе университета, когда Вася, студент нашей группы, приехавший из Южного Казахстана, вдруг заговорил по-казахски. Редкий случай в то время.

Но мы сейчас говорим не про Васю, а о том, с какого возраста можно с детьми говорить о мультикультуранности. Повторяю – с любого. Как делает это великий режиссер Хаяо Миядзаки, обращающийся к мифологии и повседневной культуре Японии в своем мультфильме для малышей «Рыбка Поньо на утесе» или в аниме для подростков «Унесенные призраками». Или в мультфильме для взрослых «Ветер крепчает».

Или как это делают наши казахстанские писательницы Лиля Калаус и Зира Наурзбаева. Они в соавторстве выпускают уже третью книгу из серии «Приключения Бату и его друзей». Эти книги можно читать в пять лет, и в десять, и в пятнадцать. Герои взрослеют вместе с читателями. Эту

книгу назвали своей любимой девочка Аружан, мальчик Адиль, девочка Лана – дети, которые пришли ко мне на курс Легкописания. И взрослым эти книги тоже интересны, ибо при абсолютной современности жанра фэнтези построены на сюжетах и образах тюркской мифологии и помогают лучше понять картину мира номадов.

Мультикультуранность не обязательно может быть привязана к разным национальностям. Речь может идти об инаковости. Лучшая иллюстрация – гениальный фильм Спилберга ЕТ/Инопланетянин. До предела разные культуры, разные жизни: земная и внеземная. И все стадии принятия: страх-агрессия-недоверие-любопытство-понимание-приязнь.

Я думаю, что основой мультикультуранности как раз и может быть вот это триединство: любопытство-понимание-приязнь, помноженные на взаимное уважение. И понимание, что многокрасочный мир куда интересней и богаче однотонного. Хотя и в разы сложнее такой мир.

ҚАЙ ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАРМЕН МУЛЬТИМӘДЕНИЕТТІЛІК ТУРАЛЫ СӨЙЛЕСУГЕ БОЛАДЫ?

Бірден жауап берейін: кез келген жаста мультимәдениеттілік туралы сөйлесуге болады деп ойлаймын.

Бірақ алдымен «мультимәдениеттілік» дегенді қалай түсінетінімді айтып берейін. Мен әдейі бұл сөзді Гуглдан іздемедім де, сөздіктен қарамадым да – менің пікірім өзгелердің пікіріне қаншалықты сәйкес келетіні маған қызық. Ал сәйкес келмесе ше? Сөйтіп, мен үшін мультимәдениеттілік – бұл бір елде, бір қалада, бір шаңырақ астында әртүрлі мәдениеттердің қатар дамып жатқаны және өзара әрекеттескені. Әрине, олар бір-біріне ықпал етіп отырады, бірақ өзінің бірегейлігі мен ерекшелігін жоғалтпайды. Әр ұлттың тілі, салт-дәстүрлері сақталып отырады. Ең бастысы – мультимәдениеттілік өзара сыйластық пен түсіністікке негізделген болуы керек.

Осы орайда қоғамдағы теріс үрдістерге тоқталатын болсақ, КСРО кезінен мысал келтіруге болады: сол кездегі Қазақстанда қазақ тілі мен мәдениетіне деген менсінбеушілік пайда болды. Қазақша сөйлегендерді қоғам қабылдамады. Сыныптастары қазақтілді баланы мазақ етіп, «мамбетсің бе?» деп сұрады, бұл сөз «ауылдан келген, білімі төмен адам» дегенді білдіреді. Қазақ ертегілері, Мұхтар Әуезовтың романдары үлкен таралыммен шығып жатса да, қалыптасқан жағдайды өзгерте алмады. Таңғалатын ештеңесі жоқ. Орысшаға аударылған кітаптар сананы қалай өзгертеді?

Мүмкін, орыстану салдарынан 1970-1980 жылдары Алматыда, Солтүстік пен Шығыс Қазақстан қалаларында мектеп оқушыларының арасында ұлтқа бөліну болмаған. Соңғы уақытқа дейін солтүстіктегі қазақтар

«орыстанған» деген атқа ие болған. Кейбіреулері күнделікті өмірде орыс тілінде таза сөйлеп, үйде ғана ата-әжесімен араласқан кезде ауызекі қазақ тілін қолданған. Ал кейбіреулері ана тілін мүлде білмеген.

Университеттің бірінші курсына оқып жүргенімде Оңтүстік Қазақстаннан келген Вася есімді группаласым болған. Бір кезде ол кісінің қазақша сөйлей бастағаны мені қатты таңғалдырды. Сол уақытта ондай адамдар аз болды.

Алайда біз қазір Вася туралы емес, басқа тақырып жайында сөз қозғап отырмыз: қай жастан бастап балалармен мультимәдениеттілік туралы сөйлесуге болады?

Қайталап айтамын – кез келген жастан. Мысалы, ұлы жапон режиссері Хаяо Миядзакиден үлгі алуға болады. Оның кішкентай көрермендерге арналған «Жартастағы Поньо балық» мультфильмі де, жасөспірімдерге арналған «Елестер алып кеткендер» анимесі де, ересектерге арналған «Жел күшейіп жатыр» мультфильмі де жапон мифологиясына, жапон халқының күнделікті өмірінің мәдениетіне негізделген.

Тағы бір мысал – отандастарымыз Лиля Калаус пен Зира Наурызбаева. Олар бірлесіп жазған «Бату мен оның достарының бастан кешкендері» сериясынан үш кітап шығарып үлгерді. Бұл кітапты бес жаста да, он жаста да, он бес жаста да оқуға болады. Кейіпкерлері оқырмандармен бірге есейіп келеді. Бұл кітапты менің «Легкописание» («Кітап жазу оңай») курсыма келген Аружан мен Лана есімді қыздар, Әділ есімді бала өзінің сүйікті кітабы ретінде атады. Фэнтези заманауи жанр болғанымен, бұл кітаптар ересектерге де қызықты, себебі олар түркі мифологиясының сюжеттері мен бейнелеріне құрылып, көшпенділер дүниетанымын тереңірек түсінуге көмектеседі.

Меніңше, мультимәдениеттілік ұлттарға ғана байланысты ұғым емес. Ол өзгешілік деген қасиетке қатысты болуы мүмкін. Мұның жақсы мысалы – Спилбергтің «ЕТ/Өзге ғаламшарлық» атты керемет кино туындысы. Мұнда адамдар мен басқа ғаламшарлықтардың екі мүлде бөлек мәдениеті, екі бөлек өмір салты көрсетілген. Қорқыныш-агрессия-сенбеушілік-қызығушылық-өзара түсіністік-ізгі ниеттілік сияқты бірін-бірі қабылдаудың барлық кезеңдері қамтылған.

Мультимәдениеттіліктің негізі өзара сыйластық пен қызығушылық-өзара түсіністік-ізгі ниеттілік деген үш сезімнің тұтастығы болуы мүмкін деп ойлаймын. Алуан түсті әлем бір түсті ғаламға қарағанда әлдеқайда қызықты әрі әсерлерге бай, бірақ әлдеқайда күрделі болуы мүмкін.

THE RIGHT AGE TO TALK ABOUT MULTICULTURALISM

Let me answer right away: I think you can talk about multiculturalism at any age.

But first let me say what I understand by the term. I did not google it or look it up in dictionaries on purpose, because I want to know if my understanding coincides with the others. Or is it different? Well, multiculturalism is when there are various cultures in one country, in one city, in one family. They co-exist and interact, but do not merge. Of course, they influence each other, but they preserve their identity and uniqueness. The language is preserved. The knowledge of traditions and understanding of rituals is preserved. And most importantly, multiculturalism rests on mutual respect and understanding.

An anti-example of this was the contemptuous attitude to the Kazakh language and traditions here in Kazakhstan during the Soviet Union. Speaking Kazakh was considered shameful. At school, a Kazakh speaking child could be teased. “Are you from an aul, a mambet?” It means not civil enough, a rube. Large print runs of Kazakh fairy tales or Mukhtar Auezov novels could not break this attitude. They were printed in Russian, too.

It was probably because of this russification that in Almaty schools and in the schools of northern and eastern cities of Kazakhstan in the 70s-80s there was almost no division on ethnic grounds. Until recently, northern Kazakhs were often called russified. They spoke pure Russian, and only at home would they switch to colloquial Kazakh to speak with their apashki and atashki (translator’s note: older members of the family, female and male respectively). Or they might not know the language at all.

I remember how surprised I was in my first year in the university when Vasya, a student in our group who had come from South Kazakhstan, suddenly spoke Kazakh. A rare occurrence at the time.

However we’re not talking about Vasya now, but about the age at which you can talk to children about multiculturalism. I will reiterate: at any age. As does the great director Hayao Miyazaki, referring to the mythology and everyday Japanese culture in his cartoons for kids, “Ponyo Fish on a Cliff,” or in his anime for teenagers, “Spirited Away.” Or in his cartoon for adults “The Wind Rises.”

Or as our Kazakhstani writers Lilya Kalaus and Zira Naurzbaeva do. They co-authored the third book in the series “Adventures of Batu and His Friends.” These books can be read at the age of five, and at ten, and at fifteen. The characters grow up with the readers. This book was called their favorite by the girl Arujan, the boy Adil, and the girl Lana, the children who came to my Easy Writing course. Adults also take interest in these books, because, while being an absolutely modern fantasy, they utilize themes and images from Turkic mythology, which helps better understand the nomadic worldview.

Multiculturalism may not be about different nationalities. It may be about otherness in general. The best illustration is Spielberg's brilliant film ET/ Alien. The depicted cultures differ to the extreme, two separate lives: earthly and extraterrestrial. And all stages of acceptance are there: fear-aggression-distrust-love-curiosity-understanding-friendliness.

I think that the basis for multiculturalism rests in the following trinity: curiosity-understanding-friendliness, multiplied by mutual respect. And also in the understanding that the multicolored world is much more interesting and rich than a monochrome one. Although such a world is by far more complicated.

НҰРБЕК НҰРЖАНҰЛЫ

НҰРБЕК НҰРЖАНҰЛЫ / NURBEK NURZANULY

НҰРБЕК НҰРЖАНҰЛЫ

1995 жылы 29 мамырда Жамбыл облысы, Меркі ауданы, Ақермен ауылында өмірге келген. Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың журналистика факультетін бітірген. Түркия мемлекеті, Ардахан университетінің магистрі. «Мұң Ай», «Көкшіл көлеңке» жыр жинақтарының, «Тәнсіз гүлдер» проза кітабының авторы.

Халықаралық «Дарабоз» бәйгесінде 1-орынға ие болды. Халықаралық «Шабыт» фестивалінің 3-дәрежелі лауреаты атанған. Республикалық «Алтын қалам» байқауының «Жылдың үздік поэзиясы» аталымының жүлдегері. Республикалық «Қазақ пен қала» әдеби байқауының 1-орын иегері. Балаларға арналған Республикалық «Ер Төстік» әдеби байқауының 1-орын еншілеген және Республикалық «Ұлы дала байқауында» «Балаларға арналған шығармалар» аталымы бойынша 2-орын иегері атанды.

Қазіргі таңда Алматы қаласының тұрғыны. «Қазақ университеті» газетінің тілшісі.

НУРБЕК НУРЖАНУЛЫ

Родился 29 мая 1995 года в селе Акермен Меркенского района Жамбылской области. Окончил факультет журналистики КазНУ имени аль-Фараби и магистратуру университета Ардахан (Турция). Автор сборников поэзии «Мұң Ай», «Көкшіл көлеңке» («Синеватая тень»), книги прозы «Тәнсіз гүлдер» («Бестелесные цветы»). Обладатель первого места международной премии «Дарабоз», третьего места на международном фестивале «Шабыт». Призёр республиканского конкурса «Алтын қалам» в номинации «Лучшая поэзия года». Обладатель первого места на республиканском литературном конкурсе «Қазақ пен қала» и на республиканском литературном конкурсе для детей «Ер Төстік», второго места на республиканском конкурсе «Ұлы дала» в номинации «Произведения для детей».

В настоящее время живёт в Алматы. Корреспондент газеты «Қазақ университеті».

NURBEK NURZANULY

Born on May 29, 1995 in the village of Akermen, Merki District of Zhambyl Region, Nurbek Nurzhanuly graduated from the Faculty of Journalism of al-Farabi Kazakh National University. He received a Master's degree from Ardahan University, Turkey. He is the author of two collections of poems "Muñ Ai" (Sad moon), "Kókshil kóleńke" (Blue Shadow), and a book of prose "Tánsiz gülder" (Bodyless Flowers).

He won the international "Daraboz" competition, was the 3rd degree laureate of the international "Shabyt" festival. He was the winner of the "Best Poetry of the Year" award of the Republican "Golden Pen" contest, winner of the Republican "Kazakh and City" literary competition. He was awarded the 1st prize in the Republican "Er Tóstik" literary competition for children and won the 2nd place in the Republican "Uly Dala" contest in the category "Children's works."

He lives in Almaty and works as a correspondent for the newspaper "Kazakh University."

БІР АДАМ – БІР ӘЛЕМ

Бүгінгі балалар әдебиеті ептеп, еңбектеп болсын алға қадам басып келе жатыр деп ойлаймын. Әдебиетіміздің өркендеуі үшін сан түрлі іс-шаралар, бағдарламалар жалғасын тауып жатыр. Белгілі бір қалып пен ескі соқпақпен жүруді де қойдық. Соны жол, жаңа бағыт іздей бастадық. Өткенде өкпе жоқ. Аға-апаларымыз, бабаларымыз жазарын жазып, әдебиетті тың биікке көтеріп, біз-жастарға аманаттап кетті. Біз сол аманатты көтере аламыз ба һәм көтере отырып, алдағы ұрпаққа әсемдеп, қазынамен толтырып бере аламыз ба, деген сауал ғана кескестей береді. Қазіргі әдебиетте өсу, даму, шарықтау бар. Десе де тамырынан ажырап бара жатқандай күйде қалдырады. Күнде өзгеріс, күнде жаңашылдық. Өзгеру мен даму міндетті түрде керек, әйтседе діңгегінен айрылмағаны абзалырақ. Түпкі болмысынан, сона-а-у тамырынан айрылған өнерді сел де, жел де жетекке ап кете бере ме деп, қорқасың. Сонда да, балалар әдебиетінің болашағынан зор үміт күтемін әрі сенемін. Асар асуымыз әлі алда.

Қазір қолым босаған кезімде көбіне кітап оқимын. Бұрын кітапқа көп құмарта бермейтінмін, ал қазір кітап көрсем қазына көргендей елең ете қалам. Әрине, таразылап, талдап ішінен өзіме қызықтысы мен керекті ғана оқимын. Кез-келген жанрда оқуға тырысамын. Сосын кітап жинайтын әдетім бар. Барған жерімнен естелік ретінде кітап алып қайтамын, барынша ескілеуін алуға тырысамын. (Қызығы, кейбір мемлекеттерде ескі кітап жаңа кітапқа қарағанда құны қымбатырақ.) Көзім қызығып кітап жинай бергеніммен, оқылмай қап қойғандары да қаншама. Әйтсе де, айналамыздың бәрі онсызда оқудан құралған ғой; жер мен көк, тау мен орман, көл мен шөл, күллі адамзат, бәрі-бәрі – кітап. Қысқасы, өмірді оқып жатырмын.

Мына өмірге келген әрбір пенде өз миссиясымен келеді емес пе, сол секілді Құдай берген өнердің ақысын беру керек деп білем. Тіршілігімізде сан түрлі ақымыз болғаны іспетті, жазу да пікірдің, сезімнің, шүкірдің – ақысы. Бұл да Жаратқанға жасаған тәфәккүр-ғибадат.

Кейіпкерлерім, жанымға қатты әсер еткен ауыл мен қала тұрғындарының тағдырлары. Әзірге азды-көпті істеп жүргендерім осы. Бастысы адамзат руханиятының кәдесіне жараса етті...

Арабтарда нақыл сөз бар: «бір гүл – бақша бола алады, бір адам – әлем бола алады» дейді, сол секілді даму өзімнен басталуы керек. Бұрынғы дәуірдегідей қолға қылыш алатын күн өтсе де, қаламымыз – семсер, қағазымыз – қалқан боп тұр бұл заманда. Мендік үлес осы болар, бұйырса!

КАЖДЫЙ ЧЕЛОВЕК – ЦЕЛЫЙ МИР

Я считаю, что современная детская литература хоть и крошечными шажками, но продвигается вперёд. Находят продолжение разнообразные мероприятия и программы, призванные содействовать развитию нашей литературы. Мы перестали писать по шаблону, свернули с прежней тропинки. Начали искать новые пути и направления. На прошлое мы не в обиде. Наши предшественники сказали своё слово, подняли литературу на новую высоту и передали эстафету нам, молодым. Вопрос в том, сможем ли мы просто передать эстафету дальше или сможем развить и улучшить то, что передаём. В современной литературе ощутим процесс роста и развития. При этом есть ощущение, что литература отдаляется от своих корней. Что ни день, то перемены и новаторство. Конечно, меняться и развиваться нужно, но при этом важнее не потерять свой стержень. Становится страшно при мысли, что оторвавшееся от своей сути и корней искусство могут увлечь за собой и сель, и ветер. И несмотря на это, я продолжаю верить в будущее детской литературы. Впереди перевалы, которые нам предстоит покорить.

Сейчас, когда у меня появляется свободное время, я обычно читаю. Раньше я особо не увлекался чтением, а сейчас радуюсь, когда вижу книгу, будто нашёл сокровище. Конечно, я выбираю, читаю только нужное и интересное. Стараюсь читать литературу разных жанров. Люблю коллекционировать книги. На память о поездках привожу книги, стараюсь выбирать более старые (интересно, что в некоторых странах старые книги стоят дороже новых). Хотя мне нравится собирать книги, обложки которых привлекли моё внимание, многие из них я так и не прочитал. При этом всё, что нас окружает, предполагает чтение; земля и небо, горы и леса, озёра и пустыни, человечество и всё-всё существующее – это большая книга. Иными словами, я читаю жизнь.

Разве не правда, что каждый человек, приходя в жизнь, приходит со своей миссией? Я думаю, что Бог оценивает по достоинству достижения человека, которого он наделил талантом. В жизни мы так или иначе платим за всё, писательство – это своего рода плата за мировоззрение, чувства, благополучие автора. Это сосредоточенное служение Творцу.

Мои герои – это жители аула и города, чьи судьбы оставили глубокий след в моей душе. Пока что я успел сделать только это. Главное, чтобы моё творчество пригодились человечеству в его духовном развитии.

У арабов есть образное выражение: «один цветок может стать садом, один человек может стать целым миром». Я считаю, что развивать нужно прежде всего себя. Хотя прошли те времена, когда оружием служил меч, в современных реалиях наше перо – это меч, а бумага – щит. Хочу, чтобы мой вклад в литературу был именно таким!

ONE MAN IS A WORLD

I believe that contemporary children's literature is moving forward, albeit in tiny steps. There is a variety of continued activities and programs designed to promote the development of our literature. We have stopped writing by a template and have abandoned the beaten path. We are looking for new ways and directions. We don't hold a grudge against the past. Our predecessors had their say, they brought literature to a greater height and passed the baton to us, to the young. The question is whether we can simply pass the baton further on, or whether we can develop and improve what we've got. There is a feeling that contemporary literature is growing and developing. At the same time, literature appears to be drifting away from its roots. Change and innovation come with each day. Change and development are necessary, no doubt about that, but it is more important not to lose our core. It's frightening to think that when art is detached from its essence and roots, it can be carried away by mudflows and winds. Even so, I continue to believe in the future of children's literature. Ahead are mountain passes we'll have to surmount.

Now, whenever I have free time, I read. I wasn't particularly into reading before, but now I get excited when I see a book, as if I've found a treasure trove. Of course, I choose and read only what I need and what interests me. I try to pick literature of different genres. I like collecting books. I bring books from my travels as souvenirs. I try to choose older editions (interestingly, in some countries old books are more expensive than new ones). Although I like collecting books whose covers have caught my eye, I have not read many of them. That said, everything around us is subject to reading; the earth and sky, mountains and forests, lakes and deserts, humanity and everything that exists is one great book. In other words, I read life.

Isn't it true that every person brought into this life has a mission? I believe that God appreciates the achievements of those He has endowed with some talent. We pay for everything in our lives, one way or another, and writing is a kind of payment for the author's worldview, feelings, and well-being. It is an intensive service to the Creator.

My heroes are inhabitants of the aul and of the city, whose destinies have left a deep mark on my soul. So far, I have managed to do only that. The only thing that matters is that my creative work is useful to humanity in its spiritual development.

The Arabs have an expression: "one flower can become a garden, one man can become a world." I believe that first and foremost one should invest in self-development. The times when the sword was the weapon have long passed, in today's reality, our pen is the sword and paper is the shield. I want my contribution to literature to be just that!

ОРАЛ АРУКЕНОВА

ОРАЛ АРУКЕНОВА / ORAL ARUKENOVA

ОРАЛ АРУКЕНОВА

Жазушы, ақын, әдебиеттанушы және аудармашы, қазақ және орыс тілдерінде жазады. Шығармалары Қазақстанда, Ресейде, Германияда және АҚШ-та онлайн және қағаз журналдар мен жинақтарда жарияланған. Оның 2018 жылғы «Правила Нефтянки» («Мұнай бизнесінің ережелері») кітабы «Алтын қалам» тәуелсіз әдеби байқауы бойынша «Жылдың әдеби дебюті» атанды. Шелли Фейервезер-Вега аударған «Саябаққа барамын жасырын...» өлеңі Нью-Йорк қалалық университетінің (CUNY) Ұлы Әдебиет Шығармалары II антологиясына енді. MECENAT.KZ – Қазақстан туралы ең үздік романы әдеби сыйлығының финалисті (2022).

ОРАЛ АРУКЕНОВА

Автор стихов и прозы, литературовед и переводчик. Пишет на казахском и русском языках. Произведения публикуются в онлайн и печатных журналах, и антологиях прозы в Казахстане, России, Германии и США. Дебютная книга «Правила нефтянки» получила награду независимого литературного конкурса «Алтын Қалам» в номинации «Литературный дебют года». Стихотворение «Украдкой иду в парк...» в переводе Шелли Фейервезер-Вега включено в антологию Великих произведений литературы II – Great Works of Literature II manifold CUNY – Городского университета Нью-Йорка. Финалистка Литературной премии MECENAT. KZ за лучший роман о Казахстане (2022).

ORAL ARUKENOVA is an author of poetry and prose as well as a literary critic and translator. She writes in Kazakh and Russian. Arukenova's work has been published in online and paper journals and anthologies in Kazakhstan, Russia, Germany, and USA. Her 2018 debut book, "Pravila Neftyanki" (Rules of the Oil Business) was named the Literary Debut of the Year by the independent literary contest "Altyn Qalam." Her poem "Secretly I go to the park" translated by Shelley Fairweather-Vega entered into the Great Works of Literature II manifold of City University of New York (CUNY). She is a finalist of MECENAT. KZ – literary award for the best novel about Kazakhstan (2022).

украдкой иду в парк
смотреть
как кривая урючина
обернулась в живое облако
света запаха ветра
украдкой иду дышать
цветением яблони
вишни с легкой горчинкой
украдкой
слушать течение реки –
нескончаемый спор бактерий
с потоком весенних тропов
украдкой
разговаривать с собой –
привычный
генетический страх
смотреть, дышать, слушать
разговаривать
на родном.

саябаққа барамын жасырын
иілген өрік ағашының
жарық иіс желден құралған
жанды бұлтқа айналғанын көру үшін
тыныстауға барамын жасырын
алма ағашы мен
ащылау шие гүлдеуімен
тыңдауға барам жасырын
өзеннің ағысын –
сарқылмас бактериялардың
көктем тасқынымен дауын
жасырын сырласуға барамын –
қараудан, тыныстаудан, тыңдаудан
өз тілімде сөйлеуден
сүйекке сіңген қорқыныш

(Орыс тілінен тәржімалаған Ақжан Аманжол)

secretly I go to the park
to see
how the crooked apricot
has become a living cloud
of light aroma wind
secretly I walk to breathe
the blossoming of apple
of cherry slightly bitter
secretly
listen to the river's current –
the ceaseless quarrel of bacteria
with the flow of springtime tropes
secretly
to speak freely with myself –
ordinary
hereditary fear
to see, to breath, to listen
to speak freely
in my way

(Translated by Shelley Fairweather-Vega)

РЕГУЛИРОВЩИК

All you need is love.

John Lennon

Проспект Абая движется по солнечному кругу, с востока на запад. Он берет начало от бронзовой скульптуры поэта в движении. На Т-образном пересечении двух центральных проспектов Достык и Абая оживленный трафик в любое время дня. Энергия движения ускоряется мыслительными процессами студентов КИМЭПа на верхней стороне улицы. Остановка соседствует с подземным переходом и несколькими входами в учебное заведение.

На остановке неизменно стоит Асет с жезлом в руке и регулирует поток подъезжающих автобусов и троллейбусов. Большой и неуклюжий, с рассеянным взглядом из-под нахмуренных бровей, он сразу обращает на себя внимание не только внешним видом, но и страстным отношением к работе. Вот он встал прямо перед автобусом, не давая ему пересечь линию остановки:

– Опять! – возмущается он. А водитель, затормозив, открывает двери и протягивает Асету мелочь. Неизвестно – штраф или добровольное пожертвование.

Другой автобус вообще не остановился, несмотря на то что его ожидает пожилая женщина. Асет сердито выговаривает ему вслед, водитель тормозит далеко за линией. Асет, приобняв, провожает бабушку и помогает ей подняться в автобус, затем спешит к подъезжающему троллейбусу. Троллейбус остановился правильно, женщина-водитель открывает дверь, улыбается Асету. Он счастлив, подозреваю, не от улыбки, а от того, что стоит здесь не зря. А улыбкой его уже не проведешь, как и откровенно издевательским смехом. Так и служит Асет уже лет десять, с утра и до вечера.

Если провести в Алматы конкурс по преданности профессии, Асет занял бы в нем достойное место. Только он не сможет в нем участвовать, поскольку работает добровольно и недееспособен. Но Асета это, похоже, нисколько не волнует, он нашел свое предназначение и отдается ему без остатка. Кажется, он счастливее многих из нас, мечущихся по жизни в поисках выгоды или смысла этой самой жизни. И мало кто отважится действовать, как Асет. Здесь и сейчас, не обращая внимания на осуждение и снисходительное отношение окружающих. Или как великий и уже далекий Абай, разочаровавшийся в земной жизни и нашедший утешение в том, чтобы записывать свои мысли на бумаге.

РЕТТЕУШІ

(Перевод на казахский Ануар Дүйсембинов)

All you need is love.

John Lennon

Абай даңғылы күнге еліктеп шығыстан батысқа қарай қозғалуда. Ол қозғалыс ақынның қола мүсінінің басталады. Достық пен Абай орталық данғылдарына Т-пішінді қиылысында қашанда қызу кептеліс. Қозғалыс ықпалы көшенің жоғарғы жағындағы КИМЭП студенттерінің ойлау үдірісімен қоздырылып тұрады. Аялдама мен жерасты өтпе жолы оқу орнының бірнеше кіреберістерімен көршілес.

Қашан қарасаң, аялдамада қолына таяқ ұстап келе жатқан автобус пен троллебустар ағының реттеп тұрған Әсет. Дәу, икемсіз келген жігіт, қабағы түйілген. Түріне ғана емес жұмысқа деген құштарлығына бірден қайран қаласың. Автобустың тура алдына тұрып алып, тоқтау сызығынан астырмады:

– Тағыда ұмыттың ба! – деп ызаланды. Жүргізуші болса, автобустың есігін ашып Әсетке тиын берді. Онысы айыппұл ма, садақа ма – белгісіз.

Ендігі автобус оны бір егде әйел күтіп тұрғанына қарамастан сызықтан өтіп аялдамадан қашықтау жерде тоқтады. Әсет әйелді сүйеп алып автобустың қарай апарып ішіне кіргізді де, жақындап келе жатқан троллейбустың қарай асықты. Троллейбус дұрыс тоқтатты. Жүргізуші әйел есігін ашып Әсетке күлімсіреді. Әсеттің түрі мәз, әйелдің күлімсірегенінен емес, осы жерде бостан босқа тұрмағанынан деп ойладым. Әсеттің осы аялдамада таңертеңнен кешке дейін қызмет істегеніне он жылдай болды.

Алматыда жұмысқа деген құштарлығын тексеретін сайыс жарияланса, Әсет онда бірінші орын алушы еді. Бірақ Әсет ондай сайысқа қатыса алмайды, себебі ол қабілеті жоқ мүгедек. Оған қоса ол бұл жұмысты өз еркімен істеп жүр. Оны ойлаған Әсет жок, өз бағытын тауып, оған толығымен берілген сияқты. Пайда іздеп немесе өмірдің мәнін іздеп жүрген бізге қарағанда бұл жігіт әлдеқайла ырысты болып көрінетіні рас. Бірақ ол оңай емес. Ешкімге, ештеңеге қарамай өз кәсібің жасағанға не жетсің. Ұлы Абай да осы өмірден түңіліп біткенде, өз ойын қағазға түсіру арқылы жұбаныш тапқан.

TRAFFIC-CONTROLLER

(Translation into English by Anton Platonov)

All you need is love.

John Lennon

Abay Avenue is moving along with the sun, from east to west. It originates at the bronze sculpture of the poet in motion. At the T-shaped intersection of two central avenues: Dostyk and Abay – the traffic is busy all day. The thinking process of the KIMEP students on the “upper” side of the street reinforces the energy of the movement. The bus stop is adjacent to the underground walkway and several entrances of the educational building.

Asset is always on duty at the intersection, with a baton in his hand, regulating the flow of passing buses and trolleybuses. Hefty and cumbersome, with absent glance from under the frowning brows, he immediately attracts attention not only by appearance but also by his passionate attitude. There he blocks the bus, standing in front of it and not allowing it to cross the stop line:

– Again! – he is outraged. The driver, hitting the brakes, opens the bus door and hands Asset some change. One would wonder if it is a fine or donation.

Another bus would not stop at all, although a senior woman is waiting to get on. Asset reprimands the driver shouting from behind, and the driver stops on the other side of the line. Asset accompanies the old woman and helps her on the bus, then hurries back to the approaching trolleybus. The trolleybus stops just as it is supposed to, the female driver opens the door, smiling at Asset. He is happy, I suspect, not with a smile, but with the fact that his service here is meaningful. Moreover, you cannot fool him with a smile, just like with mocking laughter. In addition, Asset’s service has been like that for ten years, from morning until evening.

If you held a competition in Almaty to determine who had the greatest devotion to one’s profession, Asset would be a strong competitor. However, he would not be eligible due to the voluntary nature of his work and to the fact that he is legally incapable. However, Asset does not seem to care about it at all, he has found his destiny, and he is obsessed with it. He looks happier than many of us, rushing through life in search of benefits or the meaning of a life like this as such. There are few who will dare to act on par with Asset. Here and now, not paying attention to the condemnation and condescending of others. Or like the great and already distant Abay, who was disillusioned with earthly life and found consolation in writing down his thoughts on paper.

АЙНАГУЛ САДЫҚОВА
АЙНАГУЛЬ САДЫКОВА / AINAGUL SADYKOVA

САДЫҚОВА АЙНАГУЛ – жазушы, аудармашы, әдебиеттанушы. «Мәдени мұра» мемлекеттік бағдарламасы, түрлі мемлекеттік тапсырыстар аясында Т.Уайлдер, Ф.Кафка, А.Маршалл, А.Рюноскэнің шығармаларын аударған. 2004-жылғы Республикалық Жас жазушылар, сыншылар, эссеистер мен аудармашылар байқауының «Көркем аударма» номинациясы бойынша бас жүлдегері. MECENAT.KZ – Қазақстан туралы үздік романы әдеби конкурсының финалисі (2022), «Күзгі әуен» романының авторы. «Балалар мен жасөспірімдерге арналған әдебиеттегі мультимәдениеттілік» тақырыбындағы Almaty Writing Residency-2022 жобасының жеңімпазы және қатысушысы. 2022-23 жж. ААӘМ (Алматы Ашық Әдеби Мектебінде) Әлішер Рахаттың проза бойынша семинарында оқыды. 2022-жылдан «Дактиль» қазақстандық әдеби онлайн-журналы Проза бөлімінің редакторы. Жоо-нда оқытушылық, ғылыми жұмыс, «Хабар», «Первый канал Евразия» телеарналарында шығармашылық жұмыс тәжірибесі бар. ҚР Жазушылар Одағының мүшесі. Ғылым магистрі.

АЙНАГУЛЬ САДЫКОВА – писатель, переводчик, литературовед. В рамках государственной программы «Культурное наследие», а также различных государственных заказов перевела на казахский язык произведения Т.Уайлдера, Ф.Кафки, А.Маршалла, А.Рюноске и др. Обладатель гран-при за перевод детского рассказа Н.С.Лескова «Зверь» в номинации «Художественный перевод» Республиканского конкурса молодых писателей, критиков, эссеистов и переводчиков 2004 года. Финалистка Литературного конкурса MECENAT.KZ (2022), автор романа «Күзгі әуен» («Осенняя мелодия»). Победитель и участник Almaty Writing Residency-2022 на тему «Мультикультурность в литературе для подростков». В 2022-23 гг. прошла обучение на семинаре по прозе Алишера Рахата в ОЛША (Открытая Литературная Школа Алматы). С 2022 года редактор отдела Прозы казахстанского литературного онлайн-журнала «Дактиль». Имеет опыт преподавания, научного исследования в вузах, опыт работы на телеканалах «Хабар», «Первый канал Евразия». Член Союза писателей РК. Магистр науки.

AINAGUL SADYKOVA is a writer, translator, and literary critic. Under the program "Cultural Heritage," as well as on government orders, she translated works by T. Wilder, F. Kafka, A. Marshall, A. Ryunosuke, etc into Kazakh. She won the Grand Prix in the category "Artistic translation" of the 2004 National Competition of Young Writers, Critics, Essayists, and Translators in for the translation of the children's story "The Beast" by Nikolai Leskov. She is the finalist of MECENAT.KZ Literary Contest (2022), author of the novel "Autumn Melody". In 2022-23, she attended Alisher Rakhat's prose seminar in Almaty Open Literary School. Since 2022, she's been the editor of the prose section of the Kazakhstani Online Literary Magazine "Daktil." She has experience in teaching and conducting scientific research in universities, working on the TV channels "Khabar," "Channel One Eurasia." She is a member of the Writers' Union of Kazakhstan. Master of Science.

МУЛЬТИКУЛЬТУРНОСТЬ – ЭТО ОДИН ИЗ ВОПРОСОВ, ВЛИЯЮЩИХ НА РАЗВИТИЕ И ЕДИНСТВО ОБЩЕСТВА

Ясно, что мультикультурность в первую очередь связана с темой этносов и народов. Однако я думаю, что, прежде чем рассматривать вопросы национальности и национального, следует поговорить о человеческом аспекте проблемы. Потому что представитель любой национальности прежде всего человек. Только человек, ставший личностью, способен уважать других. Поэтому я считаю, что человеческие и личностные вопросы лежат в основе темы мультикультурности.

Вместе с тем, обсуждая почти любую тему, человек должен начинать с себя. Потому что самого себя не обманешь, самому себе не соврешь, назовёшь всё своими именами. Даже если обсуждать вышеуказанную тему с детьми, разговор нужно начинать с них самих. То есть детям надо помочь ответить на вопросы «Кто я?», «В чём моя особенность?» с точки зрения их возраста, пола, внешнего облика, характера и национальности.

После этого можно задать эти вопросы применительно к другим: «А он/она/они кто?», «В чём его/её/их особенность?»

После того, как дети ответят на эти вопросы про себя и других, нужно стимулировать их искать ответы на вопрос, какие хорошие, интересные, ценные, достойные уважения или даже подражания качества есть у них самих и у других.

Дальше нужно определить общие, похожие человеческие качества для себя и других. И таким образом перейти к теме близости и родства людей, их похожести.

После этого разговор о теме можно усложнить, например, вспомнить ситуации, в которых одни субъекты не принимают другого субъекта, воспринимают его как чужого. Описать его чувства и мысли в тот момент. Аналогичным образом, рассмотреть ситуации, когда сам человек воспринимает другого или других как чужого/чужих и испытывает по отношению к нему/к ним чувство обиды. Описать, что чувствуют и думают другой или другие в это время.

В самом конце можно представить подобные ситуации на уровне целых групп, народов и стран и попытаться определить возможные причины и следствия.

Конечно, нужно учитывать возраст ребёнка при разговоре о мультикультурности. Чем младше ребёнок, тем уже будут рамки рассмотрения феномена мультикультурности. Например, если ребёнок сталкивается с этим феноменом ещё в дошкольном возрасте, то можно начать с разговора о его взаимоотношениях со сверстниками в детском саду или на игровой площадке и таким образом выйти на обсуждение жизненных, общечеловеческих проблем. А при разговоре с детьми более старшего возраста и подростками можно начать с личности и окружения каждого, подчеркнуть значимость таких факторов, как общая Родина, общая история, единый народ.

Было бы замечательно, если бы появились и художественные произведения на эту тему. Например, можно объявить конкурс произведений на тему мультикультурности как залога единства и согласия народа.

ҚОҒАМ ДАМУЫНА, ҚОҒАМНЫҢ ТҮТАСТЫҒЫНА ЫҚПАЛ ЕТЕТІН МӘСЕЛЕЛЕРДІҢ БІРІ – МУЛЬТИМӘДЕНИЕТТІЛІК

Әрине, мултиімәдениеттілік, ең алдымен, ұлттар мен ұлыстар тақырыбына тікелей қатысты екені түсінікті. Дегенмен, ұлттық, ұлттылық мәселесін қозғамас бұрын, адамилық мәселесін қарастыру қажет деп ойлаймын. Өйткені, кез-келген ұлт өкілі алдымен – адам. Тұлға дәрежесіне жетілген адам ғана өзгені құрметтеуге қабілетті. Сондықтан, адамдық, тұлғалық мәселелер мултиімәдениеттілік тақырыбының негізінде жатыр деп есептеймін.

Сонымен, кез-келген дерлік тақырыпты талдағанда, адам, әуелі, өзінен бастағаны жөн. Өйткені, адам өзін алдамайды, өзіне өтірік айтпайды, болғанды болғандай атайды. Жоғарыда аталған тақырыпта балалармен сөйлескенде де, мәселені оның өзінен бастаған жөн. Яғни, оған «Мен кіммін?», «Менің ерекшелігім қандай?» деген сұрақтарға жас, жыныс, түр-тұлға, мінез-құлық, ұлт тұрғысында жауап беруге көмектесу керек.

Одан кейін дәл осы сұрақты басқаларға қатысты қою керек: «Ол/Олар кім?», «Оның/ Олардың ерекшеліктері қандай?».

Осы бір сұраққа өзіне және өзгелерге қатысты жауап берген соң, балаларды өзінің және өзгелердің бойындағы сүйкімді, қызықты, құрметтеуге, тіпті, еліктеуге тұратын, құнды ерекшеліктерін табуға ынталандыру қажет.

Әрі қарай өзі мен өзгелердің бойынан ортақ, ұқсас адами ерекшеліктерді анықтау. Сол арқылы адами жақындық, туыстық, бірдейлік тақырыбына шығу.

Әрі қарай тақырыпты күрделендіріп, мысалы, субъектінің өзін басқа субъекттер қабылдамаған, бөтендік танытқан жағдайларды еске түсіру. Оның сол кездегі сезімдері мен ойларын суреттеу. Тап солай, өзі де өзгеге немесе өзгелерге бөтендік танытып, ренжіткен жағдайларды қарастыру. Сол сәттегі өзгенің немесе өзгелердің ой-сезімдерін сипаттау.

Ең соңында, осы іспетті жағдайды тұтас топтар, ұлттар, мемлекеттер деңгейінде елестетіп, себептері мен салдарларын анықтап көру.

Мультимәдениеттілік тақырыбын қозғағанда, әрине, балалардың жасы ескерілуі қажет. Баланың жасы неғұрлым кіші болса, соғұрлым мультимәдениеттілік феноменін қарастыру аясы да шағын болады. Мысалы, бала бұл мәселемен мектеп жасына дейін-ақ бетпе-бет келеді. Демек, оны ойын алаңы, балабақшадағы көріністер мен қарым-қатынастар арқылы өмірдің, адамдар дүниесінің алуындағы мәселесіне енгізе бастауға болады. Ал, жасы үлкенірек балалар мен жасөспірімдерге жеке бас, өз ортасынан бастап, ортақ Отан, ортақ тарих, ортақ халық сияқты факторларды алға тартып, тақырыпқа тарту қажет.

Көркем шығармалар да осы бағытта жазылса, құба-құп болар еді. Мысалы, бірлік пен татулықтың кепілі ретіндегі осы мультимәдениеттілік тақырыбындағы шығармаларға конкурс жариялауға болады.

MULTICULTURALISM IS ONE OF THE ISSUES AFFECTING SOCIETAL DEVELOPMENT AND UNITY

Clearly, multiculturalism is primarily related to the topic of ethnicities and peoples. However, I think that before looking at the issues of nationality and ethnicity, we should talk about the human aspect of the problem. Because a representative of any nationality is first of all a human being. Only a mature person is capable of respecting others. That is why I believe that human and personal issues are at the heart of the topic of multiculturalism.

At the same time, when discussing almost any topic, one must begin with oneself. Because you cannot deceive yourself, you cannot lie to yourself, you call a spade a spade. Even if we talk about the above-mentioned theme with children, we must start with discussing them first. That is, we should help children answer the questions “Who am I?”, “What makes me special?” in terms of

their age, sex, appearance, character, and nationality.

After that, you can ask them the same questions about others: “Who is he/she/they?”, “What are his/her/their special qualities?”

After children have answered these questions about themselves and others, it is necessary to lead them to answering the following questions: which of their qualities are attractive, interesting, worthy of respect or imitation and which of these positive traits they see in others.

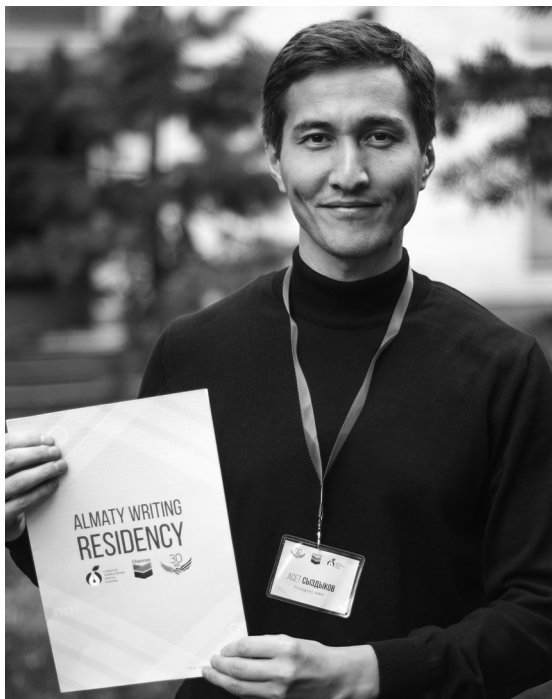
Next, it is necessary to identify which qualities are common or similar in all people. And thus move on to the topic of the closeness and relatedness of people, their similarities.

After this, you can complicate the conversation, for example, by recalling situations in which one person does not accept the other, perceiving him or her as a stranger. You can ask children to describe his or her feelings and thoughts at that moment. Similarly, you can consider situations in which one perceives another or others as a stranger/foreigner and feels resentment toward him/her, ask children to imagine what the other or others may be feeling and thinking at that moment.

At the very end, you can consider similar situations at the level of the whole groups, peoples and countries and try to come up with possible causes and consequences.

Of course, it is necessary to consider the children’s age when talking about multiculturalism. The younger the child, the narrower the scope of discussed multiculturalism phenomena will be. For example, if a child encounters this at a preschool age, we can start with a conversation about his or her relationships with peers in kindergarten or at the playground and thus move on to a discussion of universal problems in life. And when talking with older children and teenagers, you can start with everyone’s personality and environment, emphasizing the importance of such factors as homeland, common history, and common people.

It would be wonderful if there were artistic works dedicated to this topic. For example, we could announce an open call for a contest of works on the theme of multiculturalism as a guarantee of unity and harmony of the people.

АСЕТ СЫЗДЫКОВ
АСЕТ СЫЗДЫКОВ / ASET SYZDYKOV

АСЕТ СЫЗДЫКОВ

Балалар мен жасөспірімдерге арналған прозалық шығармалардың авторы, журналист. Астанада тұрады. Орыс тілінде жазады. Шығармалары қазақстандық газеттер мен әдеби журналдарда жарияланған. Мәселен, **2005** жылы Көкшетаудағы «Лидер» газетінде «В паутине» («Өрмекшінің торында»), «Кошмар из чердака» («Шатыр астындағы қорқынышты оқиға») және «Чёрный заяц» («Қара қоян») әңгімелері шыққан. **2007** жылы 17 жастағы автор балаларға арналған «Сказки яблонь» («Алма ағаштарының ертегілері») повесін жазып, бұл шығармамен «Алтын қалам» және Еуразиялық гильдия байқауларына қатысып, олардың қысқа тізімдеріне еніп, финалисті атанған. **2022** жылы бұл повесть «Дактиль» онлайн журналында жарияланған. Биыл QALAMDAS байқауына робототехникамен әуестенетін оқушылар туралы баяндайтын «Алан и Закария. Город актаматонов» («Алан мен Закария. Актаматондар қаласы») повесімен қатысқан. **2022** жылы «Самый быстрый турайбол» («Ең жүйрік турайбол») әңгімесімен «Фантастика» аталымы бойынша «Алтын Тобылғы» әдеби байқауының иегері атанды.

АСЕТ СЫЗДЫКОВ

Автор прозы для детей и подростков, журналист. Живет в столице. Пишет на русском языке. Публиковался в газетах и литературных журналах Казахстана. Например, в **2005** году в газете «Лидер» (Кокшетау) вышли рассказы «В паутине», «Кошмар из чердака» и «Черный заяц».

В **2007** году в возрасте 17 лет написал детскую повесть «Сказки яблонь», с которой в **2020** году участвовал в конкурсах «Алтын калам» и Евразийской гильдии. В итоге вошел в шорт-листы и был в числе финалистов этих конкурсов. В 2022 году повесть опубликована в онлайн-журнале «Дактиль».

В этом году участвовал в конкурсе QALAMDAS с повестью «Алан и Закария. Город актаматонов» о школьниках, которые увлечены робототехникой. В **2022** году стал лауреатом литературного конкурса «Алтын Тобылғы» в номинации «Фантастика» (рассказ «Самый быстрый турайбол»).

ASET SYZDYKOV is an author of prose for children and teenagers and a journalist. He lives in the capital. He writes in Russian. He has been published in Kazakhstani newspapers and literary magazines. For example, the stories "Caught in the Web," "Nightmare from the Attic," and "Black Hare" were published in the newspaper "Leader" (in Kokshetau) in **2005**.

In **2007**, at the age of 17, he wrote the children's story "Fairy Tales of Apple Trees," which he submitted for "Altyn Kalam" and Eurasian Guild competitions in **2020**. As a result, he was shortlisted and ended up among the finalists of both awards. In **2022**, the story was published in the online magazine "Dactyl" (daktil.kz).

In **2022**, he participated in QALAMDAS literary competition with the novella "Alan and Zakaria. City of Actamatons" that tells a story of schoolchildren who are passionate about robotics. In **2022** he became the laureate of "Altyn Tobylgy" literary contest in the category "Fantasy and sci-fi" (for his short story "The fastest turaibol").

УНИКАЛЬНОСТЬ КАЗАХСТАНСКОЙ МУЛЬТИКУЛЬТУРНОЙ СИТУАЦИИ И ГЛОБАЛЬНЫЙ МИР СЕГОДНЯ

Почти в каждом государстве мира наблюдается мультикультурность – сосуществование и симбиоз разных культур. На практике они не конкурируют и ущемляют, а перемешиваются, взаимобогащают и дополняют друг друга. В итоге появляется новая общая «спаянная» мультикультура, которая влияет, в большей части положительно, на язык, искусство, кинематограф, театр, традиции и литературу.

Возьмем, к примеру, музыкальный жанр «рэп», который был привнесен в американскую песенную культуру афроамериканскими исполнителями, и стал важным культурным явлением Америки 90-х годов. Или ямайская «регги», которая внесла свой «релаксационный» мотив в музыкальное наследие многих стран. В киноискусстве в последние годы по миру громко шествуют корейские фильмы, которые переплетают национальную культуру с голливудскими традициями. Триумф корейской драмы «Паразиты», которая выиграла «Оскар» – яркий тому пример.

Казахстан не исключение, где в мире и дружбе много лет проживают представители разных национальностей. И каждый народ представляют здесь свою культуру, которая не может не быть незамеченной. Самый показательный пример – национальные праздники. Будь то Наурыз, Масленица или Сабантуй казахстанцы ходят друг другу в гости, поздравляют, желают мира и добра, и даже перенимают друг у друга некоторые традиции и элементы праздников.

Если брать мультикультурность в казахстанской детской литературе, то и здесь нашло отражение влияние разных культур. Так, в книге Бердибека Сокпакбаева «Меня зовут Кожа» помимо казахских традиций ярко проявилась культура советского реализма – модели школьника, правил поведения, устоев того времени. Например, за каждую пакость героя его мать вызывают на педсовет, а самого героя осуждают на общем собрании школьников.

В последние годы казахстанская детская литература ищет свой путь развития, общие точки соприкосновения между авторами и культурами. Где-то это успешно получается, где-то нет. Но тут барьеров нет. Поэтому уникальность казахстанской мультикультурной ситуации в том, что разные народы страны могут свободно и дружно созидать, выпускать образцы своей культуры, которые не мешают, а развивают вместе общую казахстанскую мультикультурность.

ҚАЗАҚСТАНДЫҚ МУЛЬТИМӘДЕНИ ЖАҒДАЙДЫҢ БІРЕГЕЙЛІГІ ЖӘНЕ ҚАЗІРГІ ЖАҒАНДЫҚ ҮРДІСТЕР

Әлемнің кез келген дерлік елінде мультимәдениеттілікті, яғни әртүрлі мәдениеттердің қатар өмір сүруін, олардың симбиозын байқауға болады. Бұл мәдениеттер бір-бірімен бәсекелеспей, бір-бірінің құқығын шектемей дамып отырады, тіпті өзара араласып, бірін-бірі байытып, толықтырып жатады. Осылайша, барлығына ортақ жаңа мультимәдениет пайда болады, бұл мәдениет тілге, өнерге, кинематографияға, театрға, дәстүрлерге мен әдебиетке көбінесе жағымды әсер етеді.

Америкалық ән мәдениетіне афроамерикалық орындаушылардың өнері арқылы енген, 1990 жылдары АҚШ-тың маңызды мәдени құбылысына айналған «рэп» музыкалық жанрын мысалға алайық. Немесе ямайқалық «реггиді» мысал ретінде келтіруге болады. Бұл жанр көптеген елдердің музыкалық мұрасына өзінің «жүрекке тыныштық сыйлайтын» сарынын қосты. Соңғы жылдары ұлттық мәдениетін голливудтық дәстүрлермен байланыстырып отырған корей фильмдері дүниежүзіне мәлім болды. Соның айқын мысалы – «Оскар» жүлдесіне ие болған «Паразиттер» корей драмасы.

Қазақстанда да мультимәдениеттілік бар: мұнда әртүрлі ұлт өкілдері көптеген жылдар бойы тату-тәтті өмір сүріп келеді. Әр халық өзіндік ерекше мәдениетімен мақтана алады. Мұның айқын көрінісі – ұлттық мерекелер. Наурыз, Масленица немесе Сабантой мейрамдарын тойлаған кезде қазақстандықтар бір-біріне қонаққа барып, бірін-бірі құттықтап, бір-біріне бейбітшілік пен жақсылық тілеп, көршілердің кейбір мейрам дәстүрлерін бойына сіңіріп алады.

Қазақстандық балалар әдебиетіндегі мультимәдениеттілікке тоқталатын болсақ, мұнда да әртүрлі мәдениеттердің әсері байқалып тұрғанын айта кетуіміз керек. Мысалы, Бердібек Соқпақбаевтың «Менің атым Қожа» кітабында қазақ дәстүрлерімен қатар кеңестік кезеңдегі реализм мәдениеті, соның ішінде мектеп оқушысының өмірі, мінез-құлық ережелері, сол кездің моральдық қағидалары өз көрінісін тапқан. Мәселен, Қожа кезекті бір тентектігін істесе, анасы педагогикалық кеңеске шақырылып, ал өзі бүкіл мектептің жиналысында сәгіс естиді.

Соңғы жылдары қазақстандық балалар әдебиеті өзіндік даму жолын, авторлар мен мәдениеттер арасындағы түйісу нүктелерін іздеп келеді. Бұл кейде сәтті, кейде сәтсіз шығады. Бұл ізденіс жолында ешқандай кедергілер жоқ. Сондықтан қазақстандық мультимәдени жағдайдың бірегейлігі мынада: елімізде тұратын халықтар еркін, тату өмір сүріп, өз ұлтының реңкін сақтай отырып, шығармашылықпен айналыса алады. Олардың шығармашылығы барлық қазақстандықтарға ортақ мультимәдениеттіліктің қалыптасуына бөгет жасамай, керісінше, бұл үрдісті дамытып отырады.

ON THE UNIQUENESS OF KAZAKHSTAN'S MULTICULTURAL SITUATION AND ON THE GLOBAL WORLD TODAY

Multiculturalism, or the coexistence and symbiosis of various cultures, can be observed in almost every country in the world. In practice, cultures do not compete and encroach upon, but mix, mutually enrich, and complement each other. This results in a new shared "fused" multiculturalism, which affects, mostly positively, the language, art, cinema, theater, traditions, and literature.

Take, for example, rap music which was introduced into American song culture by African-American performers and has been an important cultural phenomenon in America since the 1990s. Or Jamaican reggae, which contributed its "relaxing" motifs to the musical heritage of many countries. In recent years, Korean films, which combine the national culture with the Hollywood tradition, have been extremely popular in the film world. The triumph of the Korean drama *Parasites*, which won an Oscar, is a case in point.

Kazakhstan is no exception, as representatives of many nationalities have lived here in peace and friendship for many years. They all represent their own cultures, which never goes unnoticed. The most illustrative example is the national holidays. Whether it is Nauryz, Maslenitsa (translator's note: also known as Butter Lady, an Eastern Slavic religious and folk holiday) or Sabantui (translator's note: sowing celebration at turkic nations), Kazakhstani visit each other, congratulate each other, wish each other well, and even exchange some traditions and elements of the holidays.

Considering multiculturalism in Kazakhstani children's literature, we can also see the influence of various cultures. For example, Berdibek Sokpakbaev in his book "My Name is Kozha" works with both Kazakh traditions and the culture of Soviet realism. He clearly depicts the model schoolboy, the rules of conduct, the foundations of his time. For example, the main character's mother is summoned to the school for every mischief of her son, and the protagonist himself is chastised at the general school meeting.

In recent years, Kazakhstani children's literature has been looking for its own path of development, for points of contact between authors and cultures. It is at times successful, other times it doesn't work. But there are no insurmountable barriers. Therefore, the uniqueness of Kazakhstan's multicultural situation lies in the fact that different peoples of the country can freely and amicably create, produce samples of their culture, which do not stand in the way, but help develop a common Kazakhstani multiculturalism.

ӘДЕБИ АУДАРМАНЫҢ СЕМИНАРЫ

СЕМИНАР
ЛИТЕРАТУРНОГО ПЕРЕВОДА

LITERARY TRANSLATION WORKSHOP

2021

ҚАТЫСУШЫЛАР

УЧАСТНИКИ

PARTICIPANTS

МЕЙРЖАН КУРМАНОВ – әдеби аудармашы, редактор, формалды емес білім беру маманы, әлеуметтік кәсіпкер, “КОМУНИТИПЛЮС” мәдениет, әлеумет пен білім беруді дамыту қоғамдық қорының директоры.

МЕЙРЖАН КУРМАНОВ – литературный переводчик, редактор, специалист по неформальному образованию, социальный предприниматель, директор Общественного фонда «Фонд культурного, социального и образовательного развития «КОМУНИТИПЛЮС».

MEIRZHAN KURMANOV is a literary translator, editor, specialist in non-formal education, social entrepreneur, director of the “KOMUNITI-PLUS” Public Foundation for Cultural, Social and Educational Development.

БАҚЫТГҮЛ САЛЫХОВА, аудармашы (ағылшын – қазақ – ағылшын, неміс –қазақ), педагогика ғылымдарының кандидаты. Мектепте, түрлі білім саласындағы мекемелерде жұмыс істеді. “Balapan”телеарнасында балаларға арналған анимация, фильм, бағдарламаларды эфирге дайындады. Орыс мектебіне арналған қазақ тілі оқулығының авторы. “1001 кітап”, “Ата-ана сағаты” авторлық подкастының жүргізушісі. TED Kazakh Translators мүшесі.

БАҚЫТГҮЛ САЛЫХОВА - переводчик (с английского на казахский и с казахского на английский, с немецкого на казахский), кандидат педагогических наук. Работала в школе и в разных учреждениях сферы образования. Готовила к эфиру анимационные фильмы, игровые фильмы, передачи для детей на телеканале “Balapan”. Автор учебника казахского языка для русских школ. Ведущая авторских подкастов “1001 кітап”, (“1001 книга”), “Ата-ана сағаты” (“Родительский час”). Член TED Kazakh Translators.

BAKYTGUL SALYKHOVA – PhD, educator, translator (English – Kazakh/ Russian, Deutsch – Kazakh). At the beginning worked as a Kazakh language teacher, also in different local and international educational organizations. She has experience working on a children’s TV channel “Balapan”, preparing educational programs for children, creating scripts and editing cartoons, films and science programs for children. Published Kazakh language Textbooks for 1-4 Grade. She produced podcasts “1001 kitap”, “Ata-ana sagaty” (video and audio version). She is one of the TED Kazakh Translators.

АЛЁНА ТИМОФЕЕВА - прозашы, публицист, театр шолушысы. Айова университетінің Халықаралық жазушылар бағдарламасына, Almaty Writing Residency-2022 аясындағы әдеби аудармашылар семинарына қатысушы. Ресей, Қазақстан мен Қырғызстан Жас жазушылары форумына қатысушы (2021). Қазақстандық әдебиетке арналған “The Alma Review” блогының бірлескен құрушысы мен редакторы.

АЛЁНА ТИМОФЕЕВА — прозаик, публицист, театральный обозреватель. участница Международной Писательской программы при Университете Айовы и семинара литературных переводчиков в рамках Almaty Writing Residency (2022). Участница Форума Молодых Писателей России, Казахстана и Кыргызстана (2021). Со-основатель и редактор блога о казахстанской литературе «The Alma Review».

ALYONA TIMOFEEVA is a novelist, publicist, theater columnist. Participated in the International Writing Program at the University of Iowa and the seminar of literary translators within the framework of Almaty Writing Residency (2022). Participant of the Young Writers Forum of Russia, Kazakhstan and Kyrgyzstan (2021). Co-founder and editor of the blog about Kazakhstani literature «The Alma Review».

ГҮЛСАЯ МАЖЕНОВА – қазақстандық үштілді аудармашы, ол халықаралық ұйымдар мен компанияларда аудармашы/редактор ретінде жұртшылықпен және үкіметпен қатынас, коммуникациялар саласында қызмет атқарып келген. Ресми қызметінен өзге Гүлсаяның БҰҰ, Еуропадағы қауіпсіздік және ынтымақтастық ұйымы, ЮНЕСКО, Translators Without Borders секілді халықаралық ұйымдардағы аударма қызметі арқылы жинаған волонтерлік тәжірибесі де бар. Қазіргі кезде Гүлсая қазақ тіліндегі әдеби шығармаларды ағылшын тіліне, американдық фильмдер мен балалар әдебиетін қазақ тіліне аударумен айналысуда.

ГҮЛСАЯ МАЖЕНОВА - казахстанский переводчик-трилингв, работала в международных организациях и компаниях в качестве переводчика/редактора, специалиста по связям и коммуникациям с общественностью и правительством. Помимо официальной работы, имеет опыт работы волонтера-переводчика в таких международных организациях, как ООН, ОБСЕ, ЮНЕСКО, Translators Without Borders. В настоящее время занимается переводом художественных произведений с казахского на английский, переводом американских фильмов и книг для детей на казахский язык.

GULSAYA MAZHENOVA is a Kazakhstani trilingual translator, she has worked in international organizations and companies operating in Kazakhstan, mainly in communications and public relations. She is also a UN online volunteer, and worked on various assignments by public organizations such as OSCE, UNESCO, Translators Without Borders. Currently, Gulsaya is working on English translation of Kazakh literary works, and Kazakh translation of English-language movies and children’s literature.

ЮЛИЯ ГУБАНОВА 1977 жылы Мәскеуде дүниеге келген. Аудармашы, жазушы, саяхатшы (қырықтан астам елге, жүз елуден астам қалаға сапарлап

қайтқан). Алматылық ашық әдебиет мектебінің түлегі. "Путешествие домой" ("Еліме саяхат") әңгімелер жинағының авторы. "Өз саяхат блогыңда әңгіме айтып бер" курсының авторы.

ЮЛИЯ ГУБАНОВА родилась в Москве в 1977 году. Переводчица, писательница, путешественница (40+стран, 150+городов). Выпускница Открытой литературной школы Алматы. Автор сборника рассказов «Путешествие домой». Автор курса «Расскажи историю в своем travel-блоге».

YULIYA GUBANOVA was born in Moscow in 1977. Translator, writer, traveler (40+ countries, 150+ cities). A graduate of the Open Literature School of Almaty. Author of a collection of short stories «The Way Home». Author of the course «Tell a Story in Your Travel-blog».

АРИАДНА ЛИНН - Алматыда туып-өскен ақын, жазушы әрі аудармашы. Қазіргі кезде Астана қаласындағы Назарбаев университетінің әдебиет пен шетел тілдері факультетінде білім алып жатыр. Орыс пен ағылшын тілдерінде жазылған эсселер, өлеңдер мен шағын әңгімелердің авторы. 2022 жылы Ариадна AWR жазушылар резиденциясына қатысқан, осыған дейін оның шығармалары "Angime" мен "Дактиль" әдеби журналдарында жарияланған.

АРИАДНА ЛИНН — поэт, писатель и переводчик из города Алматы. В данный момент она учится на факультете литературы и иностранных языков в Назарбаев Университете в городе Астана. Автор эссе, стихов и коротких рассказов на русском и английском языках. Ариадна принимала участие в писательской резиденции AWR в 2022 году и ее работы были ранее опубликованы в литературных журналах «Ангиме» и «Дактиль».

ARIADNA LINN is a poet, writer and translator from Almaty, Kazakhstan. Her current residence is Nazarbayev University, where she majors in world languages and literature. She is the author of poems, essays and short stories. Ariadna took part in a literary translation residency as a part of AWR 2022. Her work has previously appeared in literary journal Angime.

АННА КОЖАНОВА закончила Казахский государственный университет международных отношений и мировых языков имени Абылай Хана в Алматы, Казахстан, по специальности "Английский язык и литература". Начала переводить еще студенткой. С 2005 года работает письменным и последовательным переводчиком в одной из крупнейших аудиторских компаний страны.

Участница Лаборатории литературного перевода, в рамках которой переводит художественную короткую прозу и публицистику. Участница переводческого проекта Лаборатории "Девять историй", результатом

которого стала публикация сборника рассказов современных американских писателей.

Переводила и редактировала рассказы Кристофера Меркнера "О людях и свинках", "Бои местного значения", опубликованные в онлан-журнале Литerraturra, а также рассказ "Силуэт в окне" Дэвида Кранеса и главу из книги Анны Кастильо "Когда я умерла в Оахаке", вошедшие в книгу "Девять историй".

АННА КОЖАНОВА Абылай хан атындағы Қазақ мемлекеттік халықаралық қатынастар және әлем тілдері университетін (Қазақстан, Алматы қаласы) "Ағылшын тілі мен әдебиеті" мамандығы бойынша тамамдаған. Студент кезінен бастап аударумен айналысып келеді. 2005 жылдан бастап Қазақстанның ірі аудиторлық компанияларының бірінде жазбаша және ізбе-із аудармашы ретінде жұмыс істеп келеді.

Әдеби аударма зертханасына қатысушы, зертханада шағын көркем проза мен публицистиканы аударды. "Тоғыз хикая" Зертханасы атты аудармашылық жобаға қатысушы, жобаның нәтижесінде заманауи америкалық жазушылардың әңгімелер жинағы жарық көрді.

Литerraturra онлайн-журналында жарияланған Кристофер Меркнердің "Адамдар мен шошқалар", "Жергілікті маңызы бар ұрыстар" әңгімелерін, "Тоғыз хикая" кітабына енген Дэвид Кранестің "Терезедегі адам сұлбасы" әңгімесін және Анна Кастильоның "Мен Оахакада қайтыс болғанда" кітабының тарауын аударып, өңдеді.

ANNA KOZHANOVA graduated from the Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages, in Almaty, Kazakhstan. She majored in English language and literature. Tried translation for the first time as a student. In 2005 started as a translator and a consecutive interpreter in one of the largest audit companies. Expert in audit, legal, marketing, corporate translations. Translates fiction and non-fiction as a part of the Laboratory of Literary Translation established in 2018 in Almaty. One of the translators and editors of Nine Stories, a collection of short stories by modern American writers.

Translated and edited short stories by Christopher Merkner 'Of pigs and children' and 'Local accident' published in 'Литerrатура' online literary journal, by David Kranes 'A figure in the window' and the chapter from the book of Ana Castillo 'When I died in Oaxaca' included in Nine Stories book.

ЕКАТЕРИНА ПЕТРИКОВА — редактор казахстанского электронного журнала «Дактиль», писатель, переводчик. Участница Мастерской литературного перевода (мастера Антон Платонов, Юрий Серебрянский),

принимала участие в переводе сборника современных американских рассказов «9 историй». Участница Международного Форума молодых писателей России, стран СНГ и зарубежья (2019, 2021 гг.). Окончила мастерскую прозы и детской литературы Открытой Литературной Школы Алматы (мастера Елена Клепикова, Ксения Рогожникова). Публикации в различных сборниках, альманахах, журналах «Юность», «Дактиль», «LiteraNova».

ЕКАТЕРИНА ПЕТРИКОВА - қазақстандық “Дактиль” электронды журналының редакторы, жазушы, аудармашы. Әдеби аударма зертханасына қатысушы (жетекшілері Антон Платонов, Юрий Серебрянский), “Тоғыз хикая” атты заманауи америкалық әңгімелер жинағын аударуға атсалысты. Ресей, ТМД елдері мен шетел елдерінің жас жазушылары Халықаралық форумына қатысушы (2019, 2021 жылдары). Алматылық ашық әдебиет мектебінің проза мен балалар әдебиеті шеберханасының түлегі (жетекшілері Елена Клепикова, Ксения Рогожникова). Шығармалары бірқатар жинақтарда, альманахтарда, “Юность”, “Дактиль”, “LiteraNova” журналдарында жарияланды.

YEKATERINA PETRIKOVA is an editor of the Kazakhstani electronic magazine “Dactyl”, writer, translator. Participant of the Literary Translation Workshop (Masters Anton Platonov, Yuriy Serebryansky), participant of The Almaty Translation Residence. Took part in the translation of “The Nine Stories”, a collection of modern American short stories “9 Stories”. She is a participant of the International Forum of Young Writers of Russia, CIS and Foreign Countries (2019, 2021). Graduated from the workshop of prose and children’s literature of the Open Literature School of Almaty (Masters Elena Klepikova, Ksenia Rogozhnikova). Publications in various short story collections, almanacs, magazines “Yunost”, “Dactyl”, “LiteraNova”.

НИНА МЮРРЕЙ:

«Некоторые из семинаристов ранее никогда не занимались переводами вообще, не то что художественной литературы, поскольку не было мотивации, но результат пятидневной совместной работы показал, что в Казахстане достаточно хорошая почва для развития института переводов.

- Переводчики отличные. И меня очень порадовало, что переводили и с русского, и с казахского. Переводчики есть. Просто их, мне кажется, нужно поощрять, привлекать, вводить в эту сферу деятельности. Люди в перевод приходят постепенно: они сначала узнают, что им нравится, потом начинают переводить, потом не могут остановиться, потом они уже что-то публикуют.

У института переводов в Казахстане есть будущее, поскольку очень много интересных текстов, «которые хочется переводить». А тексты уже переведенных за время AWR авторов будут отправлены в западные англоязычные журналы, чтобы не только поддержать казахстанских авторов, но и переводчиков».

НИНА МЮРРЕЙ:

“Семинарға қатысушылардың кейбіреулері бұрын әдеби аударма түгіл, аудармамен мүлде айналыспаған, себебі мотивациясы болмаған. Алайда бес күндік бірлескен жұмыстың нәтижесі Қазақстанда аударма саласын дамытуға мүмкіндіктер бар екенін көрсетті. Олар керемет аудармашылар. Мені ерекше қуантқаны - мәтіндер қазақ тілінен де, орыс тілінен де аударылды. Аудармашылар баршылық. Тек оларды бұл қызмет саласына ынталандырып, қызықтырып, тарту керек. Аударма саласына адамдар бірден келмейді: алдымен өздеріне не ұнайтынын біліп алады, сосын аударма бастайды, сосын аудармай тұра алмайды, сосын еңбектерін жариялай бастайды. Қазақстанның аударма саласының болашағы бар, себебі “аударуға тұрарлық” қызықты шығармалар көп. Ал AWR кезінде аударылған мәтіндер қазақстандық авторлар мен аудармашыларды қолдау мақсатында батыстық ағылшынтілді журналдарға жіберіледі”.

NINA MURRAY

Some of my workshop participants had never before been involved in translation, let alone literary translation, because they never had motivation, but the result of five days of working together showed that Kazakhstan is a fertile ground for the development of translation practices.

- The translators are excellent. I was pleased that they translated from both Russian and Kazakh. There are translators in Kazakhstan. I believe that they simply need encouragement, invitation, introduction into this sphere of activity. People get into translation gradually: first they find out what they like, then they start translating, then they cannot stop, and then they are publishing here and there.

Translation in Kazakhstan has a future, because there are so many interesting texts «one enjoys translating.» The works of authors translated during the AWR will be sent to Western English-language magazines, not only to support Kazakh authors, but also promote translators.

КРИСТОФЕР МЕРРИЛЛ:

На одном из семинаров было обсуждение - что значит ұят (стыд). И меня поразило разнообразие мнений на этот счет. Обычно авторам приходится долго контактировать, чтобы прийти к такому уровню дискуссии. Особенно интересно было слушать трехязычный разговор: автор говорил по-казахски, его тут же переводили на русский, а затем на английский. Слова буквально летали по комнате. Но при этом чувствовалось, с каким уважением участники отстаивают своё мнение.

Однажды я преподавал в женском университете в Иордании, и одна студентка сказала: "у нас нет ничего интересного, о чем стоило бы написать." Я содрогнулся - она действительно думала, что в Иордании не о чем написать! Каждый момент нашей жизни интересен. Да, бывает всякое. Но у автора есть уникальный шанс: преподавать свое окружение так, что кто-то, никогда не слышавший про Алматы, прочтет и скажет: "ух ты, мне бы стоило узнать об этом раньше!" Стоит набраться дерзости и заявить о своем тексте так, чтобы впоследствии его перевели на другие языки, в том числе английский.

Не сомневаюсь, что совсем скоро мы увидим плоды наших семинаров - казахстанские романы, которые потрясут мир!

CHRISTOPHER MERRILL:

We had a discussion at one of the seminars - what does ұят (shame) mean. And I was struck by the diversity of opinions on this matter. Usually authors have to contact for a long time to come to this level of discussion. It was especially interesting to listen to a trilingual conversation: the author spoke Kazakh, then was immediately translated into Russian, and then into English. The words literally flew around the room. But at the same time, there was a huge sense of respect with which the participants defended their opinion.

One day I was teaching at a women's university in Jordan, and one student said, "We don't have anything interesting to write about." I shuddered - she really thought there was nothing to write about in Jordan! Every moment of our life is exciting. Yes, anything can happen. But the author has a unique chance: to show his environment the way that someone who has never heard of Алматы will read and say: "wow, I should have found out about this earlier!" You have to be audacious to declare your text so that it later will be translated into other languages, including English. I have no doubt that very soon we will see the results of our seminars - Kazakhstani novels that will shake the world!

КРИСТОФЕР МЕРРИЛЛ:

«Бір семинарда ұят дегеннің не екендігі туралы талқылады. Айтылған пікірлердің алуандылығы мені таңғалдырды. Әдетте бір-бірімен көп араласқан адамдар ғана пікірсайыстың мұндай деңгейіне жете алады. Үштілді әңгіме тыңдау өте қызық болды: автор қазақша сөйледі, іле-шала оның сөзі орысшаға, сосын ағылшын тіліне аударылды. Сөздер бөлмеде зулап ұшқандай болды. Сонымен қатысушылар өз көзқарасын қорғаған кезде өзгелерге деген үлкен сыйластық байқалды.

Бір кезде мен Иорданияда әйелдер университетінде сабақ беретін едім, бір күні студентім: «Бізде жазуға тұрарлық қызықты нәрселер жоқ», – деді. Мен шошып кеттім – ол шынымен Иорданияда жазатын ештеңе жоқ деп ойлайтын еді! Өміріміздің әр сәті қызықты. Иә, бәрі болады. Алайда сіздің автор ретінде бірегей мүмкіндігіңіз бар: айналаңыздағы өмірді оқырманды қызықтыратындай суреттеп берсеңіз, Алматы туралы бұрын естімегендер: «Әттең, мұны ертерек білсем ғой!» – деп ойлайды. Батыл болып, өз шығармаңызды жарнамалай білсеңіз, ақырында ол ағылшыншаға және басқа да шетел тілдеріне аударылады.

Жақын арада семинарымыздың жемісін – әлемді таңғалдырар керемет қазақстандық романдарды көретінімізге күмәнім жоқ!»

КАЗАХСТАНСКАЯ ЛИТЕРАТУРА В ПЕРЕВОДАХ

KAZAKHSTANI LITERATURE IN TRANSLATION

УНЗИЛА МЫНБАЙ ДОРОГА

- В смысле ты меня украл?, - рассмеялась я.
- По казахским обычаям, - ответил с самодовольной улыбкой Асылжан.
- А ну раз по казахским, это все меняет...
Асылжан лишь подмигнул в ответ.

Мы ехали минут десять, слушая классную музыку, и не проронив ни слова.

- Ты так долго перевариваешь информацию?

- Какую?

- Ну, что мы женимся, наверное.

- О, да. Я как раз глотаю слезы, прощаясь с детством. Как никак скоро замужней дамой прослышу.

- Ты можешь пореветь. Не ограничивай себя.

- Выдавливаю – не получается...Хотя...вот...накатывает...Это я вспомнила, как ты в детстве с писюном маленьким цветы в моем дворе орошал.

Асылжан рассмеялся громким беззаботным смехом. И именно это мне в нем так нравилось. Он всегда смеялся над «словечками», обзывая так мои глубокие умозаключения.

- А почему именно сегодня? Не с той ноги встал?

- Ну, - утвердительно ответил он, - до обеда ждал от пацанов предложений – не дождался. Думаю, что вечеру пропадать? Решу вопрос с женитьбой хоть.

- А если я не согласна?

- Ты же вчера сказала, что не можешь мне отказывать, - продолжал улыбаться он.

- Так, разговор был о том, чтобы захватить тебе мамин беляш.

- Беляш залетел нормально, а казахи говорят: «Бери жену, посмотрев на тещу».

- Что-то много ты на казахов вешаешь сегодня. Слабо сказать: «Мое решение, моя ответственность».

- Мое решение, моя ответственность.

И мы опять замолкли. Тем временем, за окном дождь шел стеной, а я вглядывалась в темноту, убеждая себя, что это все окажется его тупым приколом.

- То есть твои родственники там во всю готовятся?

- Ага

- Все роли распределены? Ну, кто там поперек пути ляжет, чтобы я не ушла?

- Зина апа, наверное, - ответил игриво он.

- Да у тебя все схвачено я смотрю... А ты-то что будешь делать?

- Буду восседать на нашем свадебном ложе и ждать тебя, - подмигнул он многозначительно.

- Что замолкла?

- Свадебная ложа и маленький писюн среди маминых цветочков... понимаешь? Нужно к этой мысли еще привыкнуть, - отшутилась я.

- Как шутки закончатся, давай серьезно поговорим.

- Закончились.

- Жибек, ты классная.

- А ну так-то все теперь стало ясным, что ты вздумал на мне жениться... таким образом. Вздумал или проверяешь на слабо?, - не удержавшись, спросила я.

- Хочешь позвоню мамке? На громкой связи услышишь, как она будет меня в очередной раз спрашивать, где мы едем и когда будем.

- А мне не надо куда звонить? Например, своей маме или в полицию?

- Маме позвонить надо. Сейчас доедем до Караганды, связь будет лучше.

- Сказать ей, что ты меня украл? «Закройте дверь на ключ, я вряд ли приеду из Шымкента в ближайший год»?

- Добавь, что ты меня любишь и согласна, так она ляжет спать со спокойной душой.

- Асылжан, я не согласна.

- Почему?, - с притворным удивлением спросил он.

- Потому что.

- Вот и Караганда. Слушай, когда мы будем подъезжать к дому, наверное, тебе лучше побрыкаться что ли. А то больно ты спокойная сидишь, подумают, что радуешься. А ты же хочешь всех и меня убедить, что ты не согласная – улыбка не сходила с его губ.

Определенно, Асылжан был счастлив.

- Может, поедим? Я выходила к тебе на ужин, между прочим.

- Захвачу сэндвич и кофе на заправке, ок?

- Начинается. Сначала ужины при свечах, а потом сэндвичи на дороге.

- Не забудь маме позвонить.

- Американо со сливками и сэндвич с курицей, - протягивая мне, пытался поцеловать в щеку.

- Все-то ты знаешь про меня, а то, что меня не крадут – не знаешь.

- Мама что?

- Я ей сказала, - намеренно замолчала я, и следом добавила, - что задерживаюсь.

- Не понял, - впервые за всю дорогу без улыбки смотрел на меня Асылжан.

- Асылжан, спасибо, что показал Караганду, теперь отвези меня домой. Ты подрываешь мой авторитет борца за женские права.

- А ты борец за женские права?

- Ну да.

- Тяжело тебе придется у южан.

- Ну да.

- Мне страшно возвращаться домой без невесты. Может, скажем, что в дороге все переиграли, и украла меня ты? И увезла в Астану?

- Боже, и мне надо выходить за такого типка, как ты?, - сказала я, ласково чмокнув его в губы, и пошла в машину.

- Балым, ты доверься мне. Все будет хорошо, - сказал он, усаживаясь за руль.

- Почему?

- Я тебя люблю, - немного задумавшись, добавил, - И южанам не дам на съедение.

- Почему ты решил именно так жениться?

- Акак еще? В ресторане, собрав друзей, я помнитсяделал предложение... Напомни-ка, что было потом?

- Предложение через две недели, как мы начали встречаться?

- Мы знакомы с детства.

- Зачем с друзьями? Прижать к стенке, чтобы я постеснялась отказать?

- Чтобы разделить с ними твою радость.

- Мою?

- Тебе же удалось охмурить меня. Ты должна гордиться собой.

- Подожди, ты куда едешь?

- В Шымкент.

- Это не смешно. Ты что творишь? Мой папа тебе этого не простит. И твоему отцу тоже! Я, что безвольный скот, который можно угнать в другой двор? Ты все портишь! Уже поздно! Мы не успеем доехать до дома! Асылжан, ты чего?!

Но он молчал. Ни улыбки, ни взгляда. Только 180 км в час по темной трассе. Ни открыть дверь и вывалиться, ни пнуть его со всей дури. Сердце стучало так громко, что я не слышала уже ни музыки, ни своего дыхания! До меня вдруг дошло: он не шутит! Следом и то, что я его ненавижу!

Больше я не проронила ни слова, упиваясь мыслями о том, как хлопну дверь и уеду, а перед этим выступлю с пламенной речью, встав на воображаемый пьедестал или на Зина апа, заодно проведу всеобщ по статьям уголовного кодекса. Эти планы так согрели меня, что, успокоившись, я не заметила, как задремала. Пока не почувствовала, как остановилась машина.

Боясь пропустить важный момент в традициях по краже невесты, чтобы еще меня, спящую, не выдали замуж, надев платок, я вскочила, готовая к борьбе и пламенной назидательной речи.

К моему удивлению, я не увидела ни родственников жениха, ни лежащих в ряд бабушек. Мы остановились у озера. Голубая гладь воды будто слилась с небом, а предрассветное солнце залило все вокруг нежным розовым

золотом. На берегу стояли два деревянных стула. Асылжан открыл мне дверь и повел к берегу. Я не знала, откуда сейчас выползут ажешки всех мастей, но готова была подождать их, сидя на стуле и любясь рассветом у озера.

Отложив гнев на после обеда, я села, откинувшись на спинку, закрыла глаза и вдохнула запах воды. Когда лениво открыла глаза, то увидела Асылжана на соседнем стуле. Он улыбался солнцу с прикрытыми глазами. «Кто же ты?», – думала я, разглядывая его профиль. Почувствовав мой взгляд, он повернулся ко мне и сказал:

- Я спешил к рассвету.
- Красиво...
- Я, правда, хочу жениться на тебе. А ты?
- Нет.
- Ты запарила.
- Ладно.
- Это да?
- А все это...это предложение?
- Да... Как ты и хотела: без друзей и не прижав к стенке. Хотя согласишься ты сразу, сэкономили бы бак бензина, – улыбнулся он и добавил тихим, серьезным голосом, – Я с первых дней знал, что хочу жениться на тебе.
- А я только сейчас это поняла.

UNZILA MYNBAY Road

(Translated from Russian by Bakytgul Salykhova)

"What do you mean, you are kidnapping me?" I laughed.

"Only according to the Kazakh traditions," Asylzhan replied with a smug smile.

"Well, what can I say, since it's according to the Kazakh tradition, that changes everything..."

Asylzhan only winked in response.

We drove for a few minutes not saying a word, listening to great music.

"Are you still digesting?"

"Digesting what?"

"That we're getting married, obviously."

"Oh, sure. I'm swallowing tears, saying goodbye to my childhood. I'm about to become a married lady."

"You can cry. Don't hold back."

"I'm trying, but it's not working. Oh, wait... here it comes. I just remembered how you, as a kid, pissed on the flowers in my garden with your little pisser."

Asylzhan laughed. And that's what I liked about him so much – his loud carefree laugh. He always laughed at my «buzzwords» – that's what he called my deep conclusions.

"And why did you decide to do it today? Did you get up on the wrong side of the bed this morning?"

"Well, I spent half the day waiting for the guys to come up with something to do – I couldn't wait any more. Then I thought, why waste the evening? At least I can solve my marriage problem."

"And what if I don't agree?"

"You said yesterday that you couldn't refuse me," he continued to smile.

"Yes, the conversation was about how you wanted me to bring my mom's belyashi."

"Belyashi went down just fine, and the Kazakhs say, 'Take a wife after looking at your mother-in-law.'"

"You hang a lot on the Kazakh sayings today. Is it so hard for you to say, 'My decision is my responsibility.'"

"My decision is my responsibility."

And we fell silent again. Outside the window, the rain came down in sheets, and I stared into the darkness, telling myself that all this would turn out to be a stupid joke.

"Are you telling me your relatives are getting ready to meet the bride?"

"Yeah."

"Have all the roles already been assigned? Like, who's going to lie across the way so that I don't leave?"

"Zina apa, probably," he replied playfully.

"Yes, you have everything covered, I see. And what are you going to do?"

"I will sit on our wedding bed and wait for you," he winked significantly. "Why did you stop talking?"

"A wedding bed and your little pisser among Mom's flowers... It's a lot to take in, you know?" I joked.

"As soon as you run out of jokes, let's have a serious talk."

"I'm all out."

"Zhibek, you're cool."

"Well, then, I see you've decided to marry me... in this way. Did you really, or is this a dare?" I couldn't resist asking.

"Do you want me to call my mom? Do you want to hear on the speaker-phone how she will ask me again where we are and when we will get there?"

"Should I call someone too? My own mom? Or the police?"

"You need to call your mom. We're about to get to Karaganda, the phone connection will be better."

"Should I tell my Mom that you've kidnapped me? Should I say, 'Please, lock my room, I'm unlikely to come from Shymkent till next year?'"

"That, and also add that you love me and agree to marry me, so she will go to sleep at peace."

"Asylzhan, I don't agree."

"Why?" he asked with mock surprise.

"Because, that's why."

"Here is Karaganda. Listen, when we get to the house, maybe you should fight me a little or something. Because otherwise, you're too calm, they'll think you're happy. And you want to convince everyone, myself included, that you don't agree," the smile did not leave his face.

Asylzhan was definitely happy.

"Can we eat? I thought you were taking me to dinner, remember?"

"We'll grab a sandwich and coffee at the gas station, is it OK?"

"There he goes. He promises a candlelit dinner, and I end up with a gas-station sandwich."

"Don't forget to call your mom."

"Americano with cream and a chicken sandwich," he tried to kiss me on the cheek, holding it out to me.

"You seem to know everything about me, but you don't know that I don't get kidnapped."

"What did your Mom say?"

"I told her," I paused deliberately, and then added, "that I would be late."

"I don't understand," Asylzhan looked at me without a smile for the first time.

"Asylzhan, thank you for the trip to Karaganda, now please drive me home. You're undermining my authority as a fighter for women's rights."

"Are you a fighter for women's rights?"

"Well, yes."

"It will be hard for you with the Southerners."

"Well, yes."

"I can't show up without a bride. Maybe we can say that we played everything on the road, and you kidnapped me? And take me to Astana?"

"God, and have I to marry a guy like you? I said, kissed him on the lips, and went to the car."

"Sweetheart, trust me. Everything will be fine," he said, getting behind the wheel.

"Why?"

"I love you," he added, thinking a little, "And I will not throw you to the South-

erners.”

“Why did you decide to get married in this way?”

“What alternatives did I have? I remember how I invited my friends and proposed to you in a restaurant. Remind me what happened next?”

“That time you proposed two weeks after we started dating?”

“We’ve known each other since we were kids.”

“Why did you invite your friends? So that I would be ashamed to refuse?”

“To share your joy with them.”

“My joy?”

“I’m crazy about you. I fell in love. You should be proud of yourself.”

“Wait, where are you going?”

“To Shymkent.”

“It’s not funny. What are you doing? My dad won’t forgive you for that. And your father too! Am I some dumb cattle that can be stolen to another yard? You’re ruining everything. It’s getting late. We won’t have time to get home! Asylzhan, what are you doing?!”

But he was silent. No smile, eyes away. Only 180 km per hour on a dark highway. I could not open the door and jump out, nor would it be any use to kick him with all I had. My heart was pounding so loudly that I couldn’t hear the music or my breathing anymore. It suddenly dawned on me: he was not joking. Then came the realization I now hated him.

I did not speak another word to him, reveling in the thoughts of how I would slam the door and leave, but not before I made a fiery speech, standing on an imaginary pedestal or on the prostrated body of Zina apa, complete with a comprehensive review of the criminal code. These plans warmed me so much that, having calmed down, I did not notice how I dozed off. Until I felt the car stop.

Afraid to miss an important moment in the tradition of bride kidnapping when I, still sleepy, could be draped with a head-scarf and married off, I jumped up, ready for a fight and my fiery edifying speech.

To my surprise, I saw neither the groom’s relatives nor a grandmother lying on the ground. We had stopped by a lake. The blue surface of the water seemed to merge with the sky, and the predawn sun flooded everything with delicate pink gold. There were two wooden chairs on the shore. Asylzhan opened the door for me and led me out. It did not seem like the place where a wedding party could suddenly materialize, but even if it did, I was content to wait for them, sitting on a chair and admiring the sunrise.

Putting aside my anger for the moment, I sat down, leaned back, closed my eyes and inhaled the smell of water. When I lazily opened my eyes, I saw Asylzhan in the other chair. He was smiling at the sun with his eyes closed. “Who are you?” I thought, looking at his profile. Sensing my gaze, he turned to me and said,

“I had to speed to make it for the sunrise.”

“What a beautiful sunrise!”

“I really want to marry you. And you?”

“No.”

“You make me sick. Aren’t you tired of being like that?”

“Okay.”

“Is that a YES?”

“And all this... is this a proposal?”

“Yes ... just like you wanted: no friends and no pressure. Although if you had agreed right away, you’d have saved me a tank of gas,” he smiled and added in a quiet, serious voice, “I knew from the first days that I wanted to marry you.”

“And I just realized it now.”

АМАНГЕЛЬДЫ РАХМЕТОВ ПРИЗРАЧНЫЕ ХОЛМЫ

Когда к Николаю Риновскому подходили журналисты, чтобы взять интервью, у него начинали дрожать руки. Он смотрел на них, поглаживая языком передние зубы, и молчал.

Никто не понимал, почему один из самых знаменитых акробатов южной столицы не давал интервью. Ходили слухи, что Николай Риновский не понимал южного языка и вообще родился немым. Некоторые предполагали, что он просто глуп. И несмотря на это журналисты всегда подходили к нему и задавали вопросы.

Однажды, перед очередным выступлением, он все-таки ответил на пару вопросов одному парню, у которого был микрофон с оранжевой шапочкой на головке записывающего устройства.

– Как вам удается делать такие сложные трюки и не потеть? – спрашивал журналист.

– Я много плакал в детстве, – отвечал Николай, а у самого руки дрожали, как деревья на ветру.

– А правда, что вы не боитесь смерти, как крокодил, и всегда выступаете без страховки? – продолжал журналист и смотрел на его руки.

– Нет, смерти я не боюсь, потому что смерть – это сон, в котором мы не чувствуем запахи, но видим призрачные холмы.

– Какие холмы? – недоумевал журналист.

– Призрачные, – ответил Николай и ушел на сцену.

После первого трюка его руки соскользнули с каната, он упал и, сломав шею, умер.

AMANGELDY RAKHMETOV GHOSTLY HILLS

(translated from Russian by Meirzhan Kurmanov)

When journalists came up to Nikolai Rinovsky for an interview, his hands would tremble. He looked at them, stroked his front teeth with his tongue and said nothing.

Nobody had a clue why one of the most famous acrobats of the southern capital had never given a single interview. Rumors said that Nikolai Rinovsky could not understand the southern language or was actually born mute. Some

people thought he was simply stupid. But despite all that, journalists kept approaching him with their questions.

One day though, between his performances, he answered a couple of questions for the guy whose microphone was covered with an orange cap.

“How do you manage to do such difficult tricks and not sweat?” the journalist asked.

“I cried a lot when I was a child,” Nikolai answered, his hands trembling like tree leaves in the wind.

“Is it true that you are not afraid of death, like a crocodile, and always perform without a safety rope?” the journalist continued, staring at Nikolai’s hands.

“No, I am not afraid of death. Because death is a dream where we don’t have a sense of smell, but see ghostly hills.”

“What hills?” the journalist wondered.

“The ghostly ones,” answered Nikolai and left for the stage.

After the first trick, his hands slipped from the rope, he fell on the ground, broke his neck and died instantly.

ЗАЙДИ. И ВЫЙДИ ПОТОМ

Эти деревья, которые нас окружают сейчас, не помогают совсем. Они прямые, ровные и смелые. Смотрят вверх и плевать им, что там внизу. А внизу я, никак не могу высказать, что думаю. Не могу для себя даже сформулировать, что переполняет и держит в напряжении. Ужасающее напряжение от непонимания ситуации. И успокаивающая равнина за окном сплошь утыканная соснами – никакого от нее толку.

Я смотрю на тебя, хочу сказать что-то. И не могу, словно ты далеко, хотя рядом был вот позавчера буквально. И я снова хочу этого «рядом», снова хочу. А ты заходишь и говоришь «Ну все мне пора». Зачем заходил?

Зайди и выйди. И не заходи больше. Или стой, зайди. Потом выйди, потом, когда я захочу этого. Может, и не захочу, ты тогда не выходи. Или нет, зайди и сам по себе больше не выходи, несмотря на то, хочу я этого или нет.

Или вообще не заходи никогда.

В этой комнате страшно одной, на самом деле. Но мне хорошо в страхе, я тут привыкла. Понимаешь? Не там, а тут.

И на улице темень – какая же она красивая. Особенно, когда снег идет. Помнишь, он шел? Всегда вокруг нас шел и не уходил, как ты. Правда, лежал недолго всегда. Как так получается? Снег так долго идет, а потом исчезает будто не было его, и я все придумала.

Я все придумала, правда. И улыбки эти, и глаза, и взгляды, и мурашки по коже. Выдумала и поверила сама. И нет бы дверь тебе не открывать. Я открываю и открываю.

Птица поет всегда, та, у дома которая живет. То есть, я думаю, что она одна, может и разные поют. Но она всегда поет, когда идет снег. И когда ты приходишь. Она даже летом поет, когда ты приходишь. И снег даже летом идет просто потому, что ты потом выходишь. И дверью хлопаешь. Или я хлопаю. Не помню.

Ты говоришь: ну все я пошел. А я равнодушно: окей. Иди. И хлопаю тебе в спину звуком выстрела. А выстрел этот – в меня попадает. До боже мой, не уходи, а!

И грудь болит, я даже думаю, что лопнет, потому что сердце сразу набухает от возмущения. Презрения к себе за слабость и трусость. И вот, вроде бы взрослые люди, женаты даже, как большие, как деревья. Ветками переплелись, корнями тоже. А стволы на расстоянии и не тянутся друг к другу уже, потому что сами прекрасно могут выстоять. Деревьям поддержка не нужна. Да к черту этот толстый ствол, если он означает, что я лишена желания чувствовать тебя.

Не уходи, а. Ну или вернись потом сразу. Не потом, когда время настанет, а сразу, вроде как зря ушел. Со словами какими-нибудь,

глупыми. С поцелуями своими. Да хоть с конфетками или вином, не знаю уж, где ты их так быстро возьмешь. А можешь просто вернуться и сесть, будто не уходил и кино включить.

В этой комнате тогда перестанет быть страшно. Разве что, я буду переживать, что ты снова уйдешь. Но если ты очень долго будешь сидеть и смотреть на меня этими глазами своими, тогда я перестану бояться. Привыкну, стволом потянусь, сломаю пару веток, конечно же, тресну, может, в паре мест, но перестану быть одна.

Потом ты сходишь на кухню за чаем или поесть принести. Поешь там сам, может, потому что я на ночь не ем. Может и нет, ты ведь тоже соблюдаешь режим питания. Ну ладно, в крайнем случае, воды выпьешь. Если будешь пить, принеси и мне. У меня совсем пересохло горло. И я сама вся уже высохла.

Я однажды уронила за окно цветок в горшке. Уронила и поленилась идти поднимать, а он лежал там месяцев девять где-то. Сначала в жару изнуряющей, потом дождь на него лил безостановочно, потом снег пошел. Пошел и не вышел никуда. А лежал, лежал, я вся льдом покрывалась. А потом весна пришла, и я стала мыть окна. Встала на подоконник, вывалилась вся из окна, чтобы стекла с обратной стороны помыть, и увидела горшок этот – вспомнила. Он весь грязный был, треснул сбоку, и из земли торчали желтые сухие листья длинные. Тонкие, свернулись аж от смерти своей. И один маленький внутри где-то зеленел. Ему там очень сложно было, но он зеленел. Теперь смотри какой вымахал цветок, я пересаживать не успеваю. Тогда подняла его наконец, обрезала все сухое, ложкой столовой землю прикопала чуть-чуть и на подоконник поставила. А окно тогда так и не домыла.

Говорят, что в доме, где есть любовь, хорошо цветут растения. Мои растения, словно в насмешку цветут. Или, может, любовь так и выглядит? Может, любовь это и есть – ушел-пришел-поел-в магазин сходил-обсудил, что на ужин-отвернулся-уснул? Вот бы так и было, тогда я б успокоилась и отпустила бы тебя. Ушел и ушел. Пришел, ну и хорошо. А лучше не надо. Вот так бы я думала, если бы знала, что все под контролем.

Но ты бесконтрольный, как черт. Ты темный. Сильный, властный и грубый. И застенчивый, когда мы не касаемся друг друга, как это выходит у тебя, слушай?

И как это выходит у меня, слышать все это в тебе, знать все это и не уметь быть рядом, делать тебя рядом. Не уметь смотреть на тебя так, чтобы ты не уходил.

Я ложусь в постель и жду утра. Ты знаешь, как бы ни было плохо, главное дожить до солнца. Вот я и живу.

VALERIYA KRUTOVA

COME IN. AND THEN GET OUT

(Translated from Russian by Ariadna Linn)

These trees that surround us do not help at all. They are straight, smooth and brave. They are looking up, not giving shit about what's below. And that's me down there, and I can't even say what I want to say. Can't even articulate in my mind what is overwhelming me and keeps me strung up. The tension from not understanding the situation is terrible. And this soothing plain all covered with pines – a fat lot of use.

I'm looking at you and I want to say something. And I can't, as if you were far away, although you were right here just two days before. And I want this "right here", I want it again. But you come in and say, "I better be going." Why did you come in at all?

Come in and then leave. And don't come back. Although, wait, come in. And leave later, some other time, when I want you to. Maybe I won't, then don't go at all. You know what, no, come in and don't ever leave, no matter what I want.

Or else, never come in at all.

It's scary in this room all alone, to be honest. But I like it, I'm used to it being scary here. You see? Not there, here.

And it's dark outside – so stunning. Especially when it's snowing. Do you remember the snow? It was all around, not going anywhere, just like you. Although, it never stayed too long. It always snows for so long, and then the snow disappears very quickly, as if it wasn't there and I made it all up.

I did make it up. Your smile, your eyes, the looks you gave me, the goosebumps. I made it up and believed it. I shouldn't have ever opened the door for you But I do. Every time.

The bird sings all the time – the one by the house. I mean, I think it's one bird, but maybe there are different birds. But she always sings when it's snowing. And when you come. She even sings in summer when you come. And it even snows in summer just because you leave later. And slam the door. Or I slam it. I don't remember.

You say, "I better be going." And I reply indifferently, "Okay. Go." And I slam the door as if I firing a shot. But it backfires. Dear God, please don't go! My chest hurts, I think it's going to explode because my heart swells up with indignation. And with self-loathing because I'm weak and a coward. We are

supposed to be adults, we're even married, like grown-ups, like trees. Branches intertwined, roots intertwined. Only the trunks are distant and don't even reach out to each other because they're standing perfectly fine on their own. Trees do not need support. Well, fuck this thick trunk if I can't feel you.

Don't go. Or come back immediately. Not later, not when the time comes, but right away, as if didn't have to leave. Come back with words, the stupid ones. With your kisses. With wine and chocolates, fine, I don't know where you'll get them so quickly though. Or you can just come back as if you never left, sit down and turn on a movie.

It won't be scary in the room anymore. Except I'll still worry that you'll leave soon. But if you sit and stare at me with those eyes of yours long enough, I'll stop. I'll get used to it, grow taller, break a couple of branches, maybe even crack in some places, but I won't be alone anymore.

And then you'll go to the kitchen to get some tea or something to eat. Maybe you'll eat there yourself because I don't eat before bed. Or maybe not, because you watch your diet as well. Alright, worst comes to worst, you'll have a glass of water. But if you do, bring me one as well. My throat's very dry. I'm all dried out myself.

Once I let a flower in a pot fall out the window. I dropped it and was too lazy to go and get it. It stayed there for nine months or so. First in the unbearable heat, then under the pouring rain, then snow started to fall. Started and never stopped. It was there, all the time, and I was all covered with ice. And then the spring came, and I went to clean the windows. I got up on the windowsill and I leaned out to wash the windows from the outside and I saw the pot. I remembered. It was all dirty, cracked on the side, and long dry yellow leaves were sticking out of the soil. They were all thin and curled from their death. But one little one was green among them. It was difficult, but it was green. Now look how big the flower has grown. I can barely keep up repotting it. Back then, I lifted it up, cut everything that dried out, scooped the soil with a spoon a bit and put it on the windowsill. And I never finished the window.

They say that flowers bloom in a home where love resides. My flowers bloom as if they are mocking me. Or maybe this is what love is? Maybe love is this left-came back-ate-ran for groceries-asked what's for dinner-turned away-fell asleep. I wish it was like that. Then I would calm down and let you go. So you left, whatever. Came back? That's great. Nothing better. This is what I would think if I knew everything was under control.

But you can't be controlled, you're an imp. Dark, strong, powerful, and mean. And very shy when we're not touching each other, how do you manage to do that?

And how do I manage to see all of that in you, know all of it, but not manage to be close to you, to summon within reach. How do I not know how to look

at you the way that makes you never want to leave?

I go to bed, and I wait for the morning. You know, no matter how bad things get, it's important to live to see the sunrise. And so I live.

**КОМАНДА
AWR**

ЮРИЙ СЕРЕБРЯНСКИЙ, ДИРЕКТОР

Жазушы, мәдениеттанушы. 1975 жылы Алма-Атада дүниеге келген. Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетін, Польшадағы Ольштын қаласындағы Варминско-Мазурский университетін тамамдаған. Шығармалары «Простор», «Книголюб», «Дружба народов», «Знамя», «Новый мир», «Воздух», «День и ночь», «Новая юность», «Пролог», «Юность», Iowa Magazine, Barzakh, «Новая реальность», Polutona, «Литература», Promegalit, т.б. әдеби журналында

жарық көрген. Липки қаласындағы Жас жазушылар форумына қатысып, 2010 және 2014 жылдары «шағын проза» аталымы бойынша «Русская премия» сыйлығының иегері атанған. 2017 жылғы АҚШ-тағы IWP халықаралық жазушылар резиденциясына қатысушы. Қазақстандағы поляк диаспорасының Atmatyński Kurier Polonijny журналының редакторы. «Литература» журналындағы проза бөлімінің меңгерушісі. Алматылық Ашық Әдебиет Мектебіндегі (ААӘМ) проза семинарының, Айова университетіндегі шығармашылық семинарлардың жетекшісі. Қазақ ПЕН-клубының мүшесі. Польшадағы Ольштын қаласындағы Варминско-Мазурский университетінде докторлық диссертациясын жазып жатыр.

ЮРИЙ СЕРЕБРЯНСКИЙ, ДИРЕКТОР

Писатель, культуролог. Родился в Алма-Ате в 1975 году. Окончил Казахский национальный университет имени Аль-Фараби и Варминско-Мазурский университет в городе Ольштын, Польша. Публиковался в литературных журналах «Простор», «Книголюб», «Дружба народов», «Знамя», «Новый мир», «Воздух», «День и ночь», «Новая юность», «Пролог», «Юность», Iowa Magazine, Barzakh, «Новая реальность», Polutona, «Литература», Promegalit и др. Участвовал в форумах молодых писателей в Липках, лауреат «Русской премии» в номинации «малая проза» в 2010 году и в 2014 году. Участник международной писательской резиденции IWP 2017 в США. Редактор журнала польской диаспоры в Казахстане «Atmatyński Kurier Polonijny». Редактор отдела прозы журнала «Литература». Ведет семинар прозы в Открытой Литературной Школе Алматы (ОЛША), творческие семинары IWP университета Айовы. Состоит в Казахском Пен-клубе. Работает над докторской диссертацией в Варминско-Мазурском университете в городе Ольштын, Польша.

YURIY SEREBRIANSKY, DIRECTOR

Yuriy Serebriansky is a Kazakhstani author of Polish origin, and cultural researcher. His prose, poetry, and non-fiction have appeared in Kazakh, Russian, and American literary journals, and been translated into Kazakh, Polish, Eng-

lish, Arabic, Chinese, Spanish, French and German. In 2010 and 2014, he was awarded the Russkaya Premia literary award; in 2017, his [Kazakhstani Fairy Tales] was recognized as the best bilingual book for a young audience at the Silk Road Book Fair; in 2019, his novel [Black Star], co-written with Bakhytzhan Momyshtuly (1941-2012) received the Altyn Kalam literary prize. Editor-in-Chief of Esquire Kazakhstan from 2016 to 2018, he is currently Editor-in-Chief of the Kazakhstani Polish diaspora magazine Atmatyński Kurier Polonijny, and the prose editor of the Russian literary magazine Literatura. In 2019, he was one of the instructors for IWP's Between the Lines youth program.

ВАЛЕРИЯ КРУТОВА, ҮЙЛЕСТІРУШІ

Прозашы. 1988 жылы дүниеге келген. Жоғары заңгерлік білімі бар. Ресейдегі СЭИП қоры ұйымдастырған Жас жазушылардың 18-ші және 19-шы форумдарына қатысушы. Шығармалары «Дружба народов», «Юность» журналдарында, «Дактиль», «Литература», «Формаслов» онлайн әдеби журналдарында, «Автограф» әдеби журналында, LiterraNova (2018) әдеби альманахында, «Дорога без конца» проза жинағында жарық көрген.

ВАЛЕРИЯ КРУТОВА, КООРДИНАТОР

Прозаик. Родилась в 1988 году. Получила юридическое образование. Участник 18-го и 19-го форумов молодых писателей Фонда СЭИП. Публиковалась в журнале «Дружба народов», «Юность», в литературных онлайн-журналах «Дактиль», «Литература», «Формаслов», в литературном журнале «Автограф», в литературном альманахе LiterraNova (2018), в сборнике прозы «Дорога без конца».

VALERIA KRUTOVA, COORDINATOR

Valeria Krutova is a novelist. Born in 1988, she received a degree in law. She took part in the 18th and 19th Young Writers' Forums of the SEIP Foundation. Her work was published in the journal "Friendship of Peoples," "Youth," in the literary online magazines "Daktil," "Литература," "Formaslov," the literary magazine "Autograph," the literary almanac "LiterraNova" (2018), in the prose collection "The Road without End."

ДИНА МАХМЕТОВА, АУДАРМАШЫ

Драматург, театртанушы, аудармашы. Т. Жүргенов атындағы Қазақ ұлттық өнер академиясын «театртану» мамандығы бойынша, Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университетінің аударма ісі мамандығы бойынша тамамдаған. «Мусагет» қоғамдық қорының жазушылық шеберлік курсына қатысушы. Пьесаларының оқылымдары «Артишок» театрында (Алматы, 2005 – 2006 жылдары), «Статус Плюс» студиясының

ұйымдастыруымен «Ильхом» театрындағы фестивалде (Ташкент, 2009) өткен. Алматылық ашық әдебиет мектебінде театр және кинодраматургия семинарын, жастар әдебиеті шеберханаларын жүргізеді. Шығармалары Text Only желілік журналында, Litera Nova әдеби альманахында жарияланған.

ДИНА МАХМЕТОВА, ПЕРЕВОДЧИК

Драматург, театровед, переводчик. Окончила Казахскую национальную академию искусств имени Т. Жургенова по специальности «театроведение» и Казахский университет международных отношений и мировых языков имени Абылай хана по специальности «переводческое дело». Выпускница мастер-класса по писательскому мастерству ОФ «Мусагет». Читки пьес проходили в театре «Артишок» (Алматы, 2005–2006), на фестивале в театре «Ильхом», организованном студией «Статус Плюс» (Ташкент, 2009). В Открытой литературной школе Алматы ведёт семинар театральной и кинодраматургии, молодёжные литературные мастерские. Публиковалась в сетевом журнале Text Only, литературном альманахе Litera Nova.

DINA MAKHMETOVA, TRANSLATOR

Dina Makhmetova is a playwright, theatre historian, translator. Graduated from Zhurgenov National Academy of Arts with a major in Theatre Studies and from the translation department of Abylai Khan University of International Relations and World Languages. She is a graduate of the writers' master class of the Mussagetes PF. Readings of her plays took place at ARTiShock theatre (Almaty, 2005 –2006), the festival of Ilkhom theatre organized by "Status Plus" studio (Tashkent, 2009). In the Open Literary School of Almaty she runs a playwriting and screenwriting seminar, creative writing for youth workshop. Her works were published in the online magazine Text Only, in the literary almanac "Litera Nova".

АНТОН ПЛАТОНОВ, АУДАРМАШЫ

Аудармашы, зерттеуші, арт-менеджер. СПбГУКИ-дің аударма бөлімін тамамдаған, аудармашы мен жазушы Вера Резниктің шәкірті. 2015 – 2016 маусымындағы Алматылық ашық әдебиет мектебінің поэзия семинарына қатысушы. Ағылшын, испан, неміс тілдерінен заманауи прозаны аударды, битниктер поэзиясын, соның ішінде Грегори Корсо өлеңдерін зерттеп, аударды. Заманауи өнер және философия туралы эсселер жазып, аударды. Аудармалары мен

эсселері «Литература» электронды басылымында, Esquire журналында, Sygma басылымында жарияланған. «Иллюстрированный путеводитель по смыслам Алматы» жобасын жасаушылардың бірі және оның жетекшісі. Ортаазиялық өнерге арналған ariadna.media порталының бас редакторы. Әдеби аударма лабораториясының негізін салушылардың бірі және оның жетекшісі (бұл жоба Қазақстандағы АҚШ Миссиясының қолдауымен жүзеге асырылып жатыр). Алматыда тұрады.

АНТОН ПЛАТОНОВ, ПЕРЕВОДЧИК

Переводчик, исследователь, арт-менеджер.

Окончил переводческое отделение СПбГУКИ, ученик переводчицы и писательницы Веры Резник. Участник семинаров поэзии Открытой Литературной Школы Алматы сезона 2015—2016. Занимается переводами современной прозы с английского, испанского и немецкого языков, исследует и переводит поэзию битников, в частности Грегори Корсо. Пишет и переводит тексты о современном искусстве и философии. Переводы и эссе публиковались в электронном издании «Литература», журнале "Esquire," в издании Sygma и др. Один из создателей и руководитель проектов «Иллюстрированный путеводитель по смыслам Алматы», главный редактор медиа о современном искусстве Центральной Азии ariadna.media. Один из создателей и руководителей Лаборатории литературного перевода (проект осуществляется при поддержке Миссии США в Казахстане). Живет и работает в Алматы.

ANTON PLATONOV, TRANSLATOR

Anton Platonov is a translator and art manager. He graduated from the translation department at St. Petersburg State University of Culture and Arts, a student of translator and writer Vera Reznik. Participant of the poetry seminars of the Open Literary School Almaty season 2015-2016. He translates contemporary prose from English, Spanish, and German, researches and translates beatnik poetry, with the special focus on Gregory Corso. He writes and translates texts about contemporary art and philosophy. His translations and es-

says have been published in the electronic publication Литература, Esquire, Sygma, etc. One of the founders and head of the projects "Illustrated Guide to the Meanings of Almaty" and editor-in-chief at ariadna.media — a media about contemporary art in Central Asia. Co-founder and co-head of the Laboratory for Literary Translation (supported by the U.S. Mission to Kazakhstan). He lives and works in Almaty.

АЛЁНА ТИМОФЕЕВА, ІС-ШАРАЛАРДЫҢ КУРАТОРЫ

Алёна Тимофеева - прозашы, публицист, театр шолушысы. Алматыда тұрады. Алматылық ашық әдебиет мектебінің үш курсына тамамдаған. Айова университетінің Халықаралық жазушылар бағдарламасына, Almaty Writing Residency-2022 аясындағы әдеби аудармашылар семинарына қатысушы. Ресей, Қазақстан пен Қырғызстан Жас жазушылары форумына қатысушы (2021). Қазақстандық әдебиетке арналған "The Alma

Review" блогының бірлескен құрушысы мен редакторы. Шығармалары "Дактиль", "Angime", "LitteraNova" журналдарында жарияланған. Qalamdas әдеби сыйлығының қысқа тізіміне енген. Esquire, Manshuq, Orda.kz, 5Q Media платформаларында журналистік қызметпен айналысады. КИМЭП университетінің халықаралық қатынастар факультетінде оқиды.

АЛЁНА ТИМОФЕЕВА, КУРАТОР МЕРОПРИЯТИЙ

Алёна Тимофеева — прозаик, публицист, театральный обозреватель. Родилась и живет в Алматы. Окончила три курса Открытой Литературной школы Алматы. Участница Международной Писательской программы при Университете Айовы и семинара литературных переводчиков в рамках Almaty Writing Residency (2022). Участница Форума Молодых Писателей России, Казахстана и Кыргызстана (2021). Со-основатель и редактор блога о казахстанской литературе «The Alma Review». Публиковалась в журналах «Дактиль», «Angime», альманахе «LitteraNova». Шорт-лист литературной премии «Qalamdas». Занимается журналистской деятельностью на платформах Esquire, Manshuq, Orda.kz, 5Q Media и др. Учится в университете КИМЭП на факультете международных отношений.

ALYONA TIMOFEEVA, EVENTS CURATOR.

She is a novelist, publicist, theater columnist. She was born and lives in Almaty. Three times graduate of the Open Literary School of Almaty. Participated in the International Writing Program at the University of Iowa and the seminar of literary translators within the framework of Almaty Writing Residency (2022). Participant of the Young Writers Forum of Russia, Kazakhstan and Kyrgyzstan

(2021). Co-founder and editor of the blog about Kazakhstani literature «The Alma Review». Has publications in «Dactyl» and «Angime» magazines, the «Litteranova» almanac. Shortlist of the literary award «Qalamdas». Engaged in journalistic activities in several platforms like Esquire, Manshuq, Orda.kz, etc. Currently studies at KIMEP University at the Faculty of International Relations.

ANGIME ӘДЕБИ ЖУРНАЛЫ

«Әңгіме» қазақ тілінде “сөйлесу”, “баяндау” дегенді білдіреді. Осы бейнені негізге алып, Angime журналының редакциясы қазіргі Қазақстанның бірегей интеллектуалды және мәдени контекстінде халықаралық, көптілді әрі пәнаралық шығармашылық байланыстарды орнату мен қолдауды мақсат етеді.

Журналдың редакторлары - Назарбаев Университетінің көпұлтты оқытушылар құрамы және тәуелсіз редакторлар.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ ЖУРНАЛ ANGIME

С казахского «Әңгіме» переводится как “разговор” или “рассказ”. Руководствуясь этим образом, редакция “Ангиме” видит свою миссию в создании и поддержке международных, многоязычных и междисциплинарных творческих диалогов в уникальном интеллектуальном и культурном контексте современного Казахстана. Журнал редактируется многонациональным преподавательским составом Назарбаев Университета и независимыми редакторами.

ANGIME LITERARY JOURNAL

In Kazakh, Angime [Ahn-Ghee-Mae] means conversation. In the spirit of this word, Angime promotes international, multilingual, and multidisciplinary literary and artistic conversations. Edited by the diverse faculty of Nazarbayev University and independent editors, Angime takes advantage of its distinctive intellectual and creative context in Kazakhstan.

<https://www.angime.com>

ДАКТИЛЬ

«ДАКТИЛЬ» — литературный журнал, который стремится расширить пространство литературы Казахстана. Мы публикуем тексты на русском и казахском языках. Приглашаем к сотрудничеству писателей, поэтов, драматургов, критиков, публицистов и переводчиков.

«ДАКТИЛЬ» — Қазақстан әдебиетінің кеңістігін кеңейтуді мақсат тұтатын журнал. Біз қазақ және орыс тіліндегі мәтіндерді жариялаймыз. Ақын, жазушы, драматург, сыншы, публицисттер мен аудармашыларды әдебиетке бірге қызмет етуге шақырамыз.

<https://daktilmag.kz>

The Alma Review

Literature from Kazakhstan for the rest of the world

THE ALMA REVIEW

Біз қазақстандық әдебиетті сүйетін оқырмандар, жазушылар мен аудармашылардың бейресми қауымдастығымыз.

Бұл блогтың миссиясы - жаңа шығармаларға рецензияларды, авторлармен сұхбаттарды, әдебиет жаңалықтары туралы материалдарды орналастырып, қазақстандық әдебиетті насихаттау.

THE ALMA REVIEW

Мы неформальное сообщество читателей, писателей и переводчиков, объединённых любовью к казахстанской литературе.

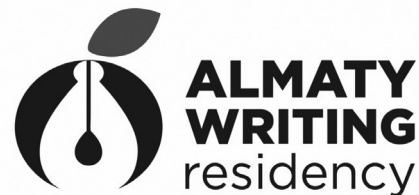
Миссия этого блога - размещая рецензии на новые произведения, интервью с авторами, новости литературной жизни, сделать казахстанскую литературу более заметной.

THE ALMA REVIEW

We are an informal collective of readers, writers and translators who are passionate about literature being written in Kazakhstan.

The mission of this blog is to make this literature more visible by writing reviews of new works, interviewing authors, celebrating good news, etc.

<https://thealmareview.wordpress.com>

AWR-дің миссиясы – қазақстандық әдебиетті ілгерілету және еліміздің бірыңғай мәдени кеңістігін сақтап қалу.

Біздің мақсаттарымыз – қазақ, орыс тілдерінде және басқа тілдерде жазатын қазақстандық авторлар арасында диалог орнату және шығармашылық байланыстарын дамыту. Көңіл аударуға тұрарлық, бірегей құбылыс ретінде қазақстандық әдебиетті шетелде ілгерілету. Ағылшын және басқа да шетел тілдеріне аударылған қазақстандық кітаптардың санын арттыру.

Орыстілді тұрғындар арасында қазақ тілін насихаттап, оған қызығушылығын арттыру. Ұзақ мерзімді келешекте бұл отандық әдебиетке әсер етіп, кітаптарды қазақ тілінен орыс тілінің «буферінсіз» басқа тілдерге аударуға мүмкіндік береді.

Резиденциямыздың тақырыптары жылдан жылға өзгеріп келсе де, әрдайым мақсаттарымызға сай келе береді. Біз уақыт талабына лайықты жауап беруге, күрделі, ыңғайсыз мәселелді көтеруге дайынбыз. Резиденция әдеби дәстүрлері бай еліміздің бірыңғай мәдени кеңістігінде әртүрлі бағыттар мен жанрларда, әртүрлі тілдерде жазатын авторлар үшін диалог алаңы болып табылады.

Өткен дәуірлердің бай тарихи әрі мәдени мұрасы бар Алматы қаласы резиденцияның мекеніне айналды. Біздің сүйікті қаламыздың резиденция қонақтарын баурап алып, заманауи әдебиетте бейнеленіп, оқырманға ұмытпастай әсер қалдыратынына сенімдіміз. Мұнда резиденцияны өткізе отырып, біз қаламыздың әдеби болашағын ойлап жатырмыз.

Миссия Almaty Writing Residency – продвижение казахстанской литературы и сохранение единого культурного пространства нашей страны.

Наши цели – установление диалога и налаживание творческих связей между казахстанскими авторами, пишущими на разных языках, прежде всегда на казахском и русском. Продвижение казахстанской литературы как уникального, заслуживающего внимания явления, за

пределы Казахстана. Увеличение числа переводов казахстанских книг на английский и другие языки.

Популяризация и способствование повышению интереса к казахскому языку среди русскоязычного населения страны, что в долгосрочной перспективе отразится на локальной литературе и возможности перевода книг с казахского на другие языки без "буфера" русского языка.

Темы наших резиденций меняются из года в год, но остаются в сфере достижения наших целей, мы готовы реагировать на вызовы времени, говорить о сложных и неудобных проблемах. Резиденция выступает площадкой диалога авторов разных направлений и жанров, пишущих на разных языках в едином культурном пространстве нашей страны, имеющей богатейшие литературные традиции.

Домом резиденции стал Алматы – с его богатым культурным и историческим наследием разных периодов, мы верим, что наш любимый город может произвести впечатление на гостей резиденции и, несомненно, останется запечатленным в современной литературе, проводя резиденцию здесь, мы заботимся о литературном будущем нашего города.

The mission of the Almaty Writing Residency is to promote Kazakhstani literature and preserve the common cultural space of our country.

Our goals are to establish a dialogue and creative connections between Kazakhstani authors who write in different languages, in Kazakh and Russian. Promotion of Kazakhstani literature as a unique, noteworthy phenomenon outside of Kazakhstan. Increase in the number of translations of Kazakhstani books into English and other languages.

Popularization and promotion of increased interest in the Kazakh language among the Russian-speaking population of the country, which in the long term will affect local literature and the possibility of translating books from Kazakh into other languages without the "buffer" of the Russian language.

The themes of our residences change from year to year, but remain in the area of achieving our goals, we are ready to respond to the challenges of the time, to talk about complex and uncomfortable problems.

The residence acts as a platform for the dialogue of authors of different trends and genres, writing in different languages in a single cultural space of our country, which has the richest literary traditions.

Almaty became the home of the residence - with its rich cultural and historical heritage of different periods, we believe that our beloved city can impress the guests of the residence and, undoubtedly, will remain imprinted in modern literature, holding a residence here, we care about the literary future of our city.

